

T.C.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL HAREKETLER
“ANKARA ÜNİVERSİTESİ, ODTÜ, ÇANKIRI KARATEKİN
ÜNİVERSİTESİ, KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLERİ İLE SON
ON YILDA TÜRKİYE’DE YAŞANAN ÖĞRENCİ HAREKETLERİ”

HAZIRLAYAN

EZGİ DOYGUN

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKAN ARIKAN

TEMMUZ/2018

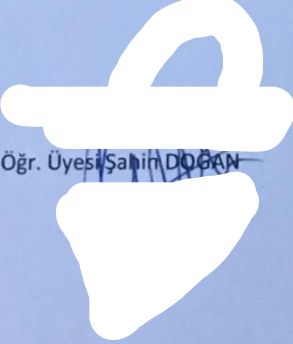
KIRIKKALE

KABUL – ONAY

Doktor Öğretim Üyesi Hakan ARIKAN Danışmanlığında Ezgi DOYGUN tarafından hazırlanan Sosyal Hareketler “Ankara Üniversitesi, ODTÜ, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi Örnekleri İle Türkiye’de Yaşanılan Öğrenci Hareketleri” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

13/08/2018

Dr. Öğr. Üyesi Hakan ARIKAN

Dr. Öğr. Üyesi Şahin DOĞAN

Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir ZORLU

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

...../...../2018

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sosyal Hareketler: Ankara Üniversitesi, ODTÜ, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi Örnekleri ile Son On Yılda Türkiye’de Yaşanılan Öğrenci Hareketleri” isimli çalışmanın, tarafımdan bilimsel gelenek ve ahlaka aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

13/08/2018

Ezgi DOYGUN

Tezin Adı: Sosyal Hareketler “ Ankara Üniversitesi, ODTÜ, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Kırıkkale Üniversite Örnekleri ile Son On Yılda Türkiye’de Öğrenci Hareketleri” Kırıkkale, 2018

Hazırlayan: Ezgi DOYGUN

ÖZET

Bu çalışma, yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış olup, sosyal ve siyasal hareketler kapsamında Ankara Üniversitesi, ODTÜ, Çankırı Karatekin Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi örnek alınarak son on yılda bu dört üniversitenin öğrencileri tarafından ortaya koyulan sosyal ve siyasi eylemlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Geçmişten günümüze değişen siyasal, sosyal, ekonomik hayat ve en önemli faktör olarak gençlikte meydana gelen değişimler dikkate alınarak sosyal inşaacılık ve kültürel çerçeveleme teorileri başta olmak üzere siyaset kuramları tezde teorik çerçeveyi oluşturmaktadır.

Çalışmanın kapsamı; 1950 olayları ve yaşanan ekonomik, sosyal, siyasal buhranlar ile akabinde yaşanan askeri darbe, daha sonrasında 1970 olayları ve 1980 darbesi de dâhil olmak üzere, son on yıl temel alınarak, günümüze kadar gençliğin içinden geçtiği süreçlerden oluşmaktadır. Bu çalışma da öğrenciler üzerine yapılan araştırmalar, makaleler, ilgili kitap ve tez çalışmaları, gazete haberleri literatür taraması yöntemi ile incelenmiştir.

Çalışma kesimi üniversiteli gençlikten oluşmaktadır. Üniversite gençliği gerek sosyal hayatta aldıkları roller, gerekse gelecekte sahip olacakları statüleri açısından diğer gençlik gruplarından ayrılmaktadır.

Çalışmada üniversitelerde bulunan resmi öğrenci topluluklarından aktif olanlarına yer verilirken, gayri resmi öğrenci toplulukları üzerinde de durulmuştur. Üniversitelerde, YÖK yönetmeliğine aykırı olarak ortaya çıkan topluluklar, “Kolektif Öğrenci Toplulukları”, “Parti Gençlik Kolları” olarak belirlenirken, terör örgütlerini desteklemek amaçlı ortaya çıkan topluluklar çalışmaya dahil edilmemiştir.

Anahtar kelimeler: Gençlik, Üniversite Gençliği, Sosyal Hareket, Siyasal Katılım, Politik Fırsat, Kültürel Çerçeve, Kitle Grupları

Social Movements “Ankara Üniversity, METU, Çankırı Karatekin University, Kırıkkale University Example With Last Year İn Turkey On Student Movement” Kırıkkale, 2018

Hazırlayan: Ezgi DOYGUN

ABSTRACT

This study, which is a master thesis prepared with the scope of social and political movements, was prepared in order to evaluate the social and political activities performed by students taking the examples of Ankara University, Middle East Technical University, Çankırı Karatekin University ve Kırıkkale University in last ten years. Political theories, especially the social constructivism theory and cultural framing, constitute the theoretical frame of the thesis taking into account the changing political, social and economical life day by day, and the changes occurring in the youth - the most important factor.

The scope of the study is the 1950 events and social, economical and political depressions which was followed by military coup and the periods including 1970 events and military coup in 1980 experienced by youth taking the last ten years as basis until. In this study, student surveys, articles, related books, thesis studies and newspaper reports were investigated by literature review method.

The sample of this thesis is students studying in university. University students are differentiated from the other young groups because of their social roles and the prospective status which they will have in the future.

Active official student clubs in the universities were included in the study and also unofficial student groups were emphasized in the study. The student groups in the universities which are not in accordance with the YÖK regulations were stated as “Collective Student Communities”, “Party Youth Sectio” on the other hand, groups which were established in order to support terrorist organizations were not included in the study.

Key Words: Youth, University Youth, Social Movement, Political Participation, Political Opportunity, Cultural Framing, Audience Groups

ÖNSÖZ

Bireylerin siyaset ile olan ilişkilerini belirleyen pek çok etmen vardır. Bu etkenleri kültürel, toplumsal ve ekonomik gibi sınıflamak mümkündür. Bu etkenlerin dışında bireysel etkenler olan yaş, cinsiyet, meslek, alınan eğitim, gelir seviyesi de bu ilişkinin belirlenmesindeki etkenlerdendir. Bu araştırma da amaçlanan yukarıda saymış olduğumuz belirleyicilerin öğrenciler üzerindeki etkisini anlamak ve siyasetle ilişkilerin yaşam süresinde nasıl evirildiğini görmektir. Üniversite odaklı bir çalışma yürütülmesinin nedeni daha sonrasında yönetimde gelebileceği yerler olarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışma ODTÜ, Ankara Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi ve Kırıkkale üniversite ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışma bireysel bir çabanın ürünü değildir. Çalışmanın başından sonuna kadar hep yanımda olan başta tez danışmanım Dr. ÖĞR. ÜYESİ Hakan ARIKAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam boyunca eleştiri, değerlendirme ve bilgilerini esirgemeyen arkadaşım Tuğba ATASAYAR, Mustafa ÖZTÜRKEL, ablam Demet DOYGUN'a ve sevgili aileme varlıkları için teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET

ABSTRACT

ÖNSÖZ

TABLolar LİSTESİ

KISALTMALAR

GİRİŞ

I. BÖLÜM

1. Araştırmanın Konusu.....7
2. Araştırmanın Amacı.....7
3. Araştırmanın Önemi.....8
4. Araştırmanın Yöntemi.....9
 - 4.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi.....9
 - 4.2. Araştırmanın Uygulama Bölüm.....9
 - 4.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....10
 - 4.4. Üzerinde Durulan Kavramlar.....11

II. BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN TEORİK ÇERÇEVESİ.....13
 - 2.1. TOPLUMSAL HAREKETLER KAVRAM VE KAPSAMI.....13
 - 2.1.1. Toplumsal Hareketler: Tanım Ve Kavramsal Analiz.....13
 - 2.1.2. Toplumsal Hareketler Ve Sınıf Tartışması.....14
 - 2.2. SOSYAL HAREKETLERİN TOPLUMSAL VE SİYASAL ALANI.....15

2.2.1. Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Gençlerin Örgütlenme Biçimi.....	18
2.2.2. 2013 Mayısı ve Sonrasında Türkiye’de STK ve YTH Aktivizmi.....	20
2.2.3. Eylem Profili ve Gençlerin Katılımı.....	23
2.3. SOSYAL HAREKETLER VE MEDYA	25
2.3.1. İletişim Şekilleri.....	27
2.3.2. Sanal Dünya’nın Toplumsal Hareketlere Katılım Ve Örgütlenmedeki Etkisi	28
2.3.3. Gezi Parkı Eylemlerinde Sırasında Sosyal Medya Kullanımı.....	31
2.4. TOPLUMSAL HAREKETLERDE YENİ YORUM.....	32
2.4.1. Toplumsal Hareketlerde Yaşanan Değişim ve Dönüşümler.....	32
2.4.2. Küreselleşme, Sanal Dünya Ve Toplumsal Değişim.....	38
2.4.3. Yeni Toplumsal Hareket Biçimi Olarak Çevrecilik.....	41
2.4.3.1. Greenpeace Zara Eylemi.....	41
2.4.3.2. Change Org.: Dijital İmzanın Gücü.....	42

III. BÖLÜM

3. EĞİTİMLİ GENÇLİK VE ÖĞRENCİ HAREKETLERİ.....	45
3.2. GENÇLERDE SİYASİ BİLİNCİN OLUŞUMU VE PROTESTO AHLAKI.....	45
3.3. ÜNİVERSİTE’DE PARTİLEŞME, GRUPLAŞMA VE CEMAATLEŞME.....	50
3.4. ÖĞRENCİLERDE SAĞ-SOL AYRIŞMASI.....	53
3.5. 1960’LAR VE 1970’LER ÖĞRENCİ HAREKETLERİ.....	54
3.5.1. 27 Mayıs Sonrası Öğrenci Hareketleri.....	59
3.5.2. 1968’de Gençliğin Yükselen Mücadelesi.....	59
3.6. 1980 SONRASI GENÇ KÜLTÜRÜ.....	62
3.6.1. 1980 Öğrenci Hareketleri.....	64
3.5.2. 1980 Sonrası Üniversitelerde Yeni Oluşan Öğrenci Yapıları.....	68

3.5.2.1.	Kolektif Öğrenci toplulukları.....	68
3.5.2.2.	Partili Gençlik Yapıları.....	70
3.5.2.3.	Eşcinsel Örgütler/Gruplar.....	71

IV. BÖLÜM

4.	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE ÖĞRENCİ YAPILANMALARI..	73
4.2.	ANKARA ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI.....	75
4.2.1.	Ankara Üniversite'ne Bağlı Resmi Öğrenci Toplulukları.....	77
4.2.2.	Ankara Üniversitesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları.....	82
4.2.2.1.	Ankara Üniversitesi ve Kolektif Öğrenci Toplulukları.....	82
4.2.2.2.	Ankara Üniversitesi Ve Partili Gençlik Olayları.....	83
4.3.	ODTÜ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI.....	85
4.3.1.	ODTÜ'ne Bağlı Resmi Öğrenci Toplulukları.....	87
4.3.2.	ODTÜ Bünyesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları.....	91
4.3.2.1.	ODTÜ ve Kolektifler.....	91
4.3.2.2.	ODTÜ ve Siyasi İçerikli Olaylar.....	93
4.4.	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI.....	94
4.4.1.	Kırıkkale Üniversitesine Bağlı Remi Öğrenci Toplulukları....	97
4.4.2.	Kırıkkale Üniversitesi Bünyesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları.....	100
4.5.	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI.....	101

4.5.1. Çankırı Karatekin Üniversitesine Bağlı Resmi Öğrenci Toplulukları.....	103
4.5.2. Çankırı Karatekin Üniversitesi Bünyesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları Olayları.....	105
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	107
KAYNAKÇA.....	114

TABLolar ve GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Bölgelere göre öğrenci yerleşimi (A.Ü).....	76
Grafik 2: Ankara Üniversitesi yıllara göre öğrenci değişim grafiği.....	76
Tablo 1: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılımı(A.Ü).....	77
Tablo 2: Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılım (A.Ü.)	77
Grafik 3: Öğrencilerin cinsiyet dağılım grafiği (A.Ü).....	77
Grafik 4: Öğrencilerin bölgesel dağılım grafiği (ODTÜ).....	87
Grafik 5: ODTÜ' yıllara göre öğrenci değişim grafiği.....	87
Grafik 6: ODTÜ öğrencileri cinsiyet dağılımı.....	88
Tablo 3: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılımı (ODTÜ).....	88
Grafik 7: Kırıkkale Üniversitesi öğrencileri bölgesel dağılımı.....	96
Grafik 8: Kırıkkale Üniversitesi yıllara göre öğrenci değişim grafiği.....	96
Grafik 9: Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımı.....	97
Tablo 4: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılımı (Kırıkkale Üniversitesi).....	97
Grafik 10: Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrencilerinin bölgesel dağılımı.....	102
Grafik 11: Çankırı Karatekin Üniversitesi yıllara göre öğrenci değişim grafiği.....	103
Tablo 12: Cinsiyet dağılımına göre öğrenci grafiği (ÇAKÜ).....	103
Tablo 5: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılım tablosu (ÇAKÜ).....	104

KISALTMALAR

- ABD: Amerika Birleşik Devletleri
- AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)
- AP Anavatan Partisi
- A.Ü: Ankara Üniversitesi
- CHP: Cumhuriyet Halk Partisi
- ÇAKÜ: Çankırı Karatekin Üniversitesi
- DEV-GENÇ: Devrimci Gençlik
- DP: Demokrat Parti
- FKF: Fikir Kulüpleri Federasyonu
- MDD: Milli Demokratik Devrim
- MTTB: Milli Türk Talebe Birliği
- ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- STK: Sivil Toplum Kuruluşları
- TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi
- TGB: Türkiye Gençlik Birliği
- TİP: Türkiye İşçi Partisi
- TKP: Türkiye Komünist Partisi
- YÖK: Yüksek Öğretim Kurulu
- YTH: Yeni Toplumsal Hareketler

GİRİŞ

Türkiye’de gençlik üzerine araştırma yapan kişiler ilk olarak Türkiye’nin genç bir nüfusa sahip olduğunun üzerinde dururlar. Gençlik kavramı geçmişten günümüze kadar geçen sürede sürekli kendini yenileyen, kendine yeni değer ve anlamlar katan bir kavramdır. Toplumda meydana gelen bütün gelişmelerden etkilenmektedir. Bu sebeptendir ki sürekli yeni gençlik kültürleri ve yeni genç kimlikleri ortaya çıkmaktadır. Gençlik kavramı toplumdan bağımsız olarak değerlendirilebilecek bir kavram değildir.

Gençlik kavramını mikro düzeyde aile içinde, makro düzeyde ise toplum içinde ele almak mümkündür. Bireyler içine doğdukları toplumsal yapının sosyal, siyasal, ekonomik, hukuksal veya geleneksel yanlarını alarak toplumsallaşma sürecini yaşarlar. Toplumsallaşma süreçlerinin birer parçası olan aile, eğitim, arkadaş ve iş çevrelerinde zamanla toplumu oluşturan bütünün birer parçası haline gelirler. Bu nedenle gençliği toplumdan ayırmadan ele almak gerekmektedir.

Gençlik kavramı içinde bulunduğu topluma, yetiştiği toplumsal çevreye göre farklı kategorilerde karşımıza çıkmaktadır. Bu kategoriler içinde bulunulan duruma göre çeşitlilik göstererek, çalışan veya işsiz gençlik, okuyan ya da okumayan gençlik bunların da dışında okusa bile üniversite gençliği ve lise öğrencisi gibi ikili ayrımlar olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu çalışmanın odak noktasını ise üniversite gençliği oluşturmaktadır.

Gençlik ülkelerin geleceklerini etkilemesi yönünden önemli bir yere sahiptir. Ancak üniversite gençliği bu noktada diğer genç gruplarından farklı olarak çok daha önemli bir yere sahiptir. Bunun nedeni olarak ise üniversite gençliğinin eğitim ve gelecek planları olarak nitelikli olması gösterilebilir. Bunun yanı sıra üniversite gençliği eğitim hayatlarını tamamladıkları zaman devletin çeşitli idari veya siyasi kadrolarında yer alarak, devletin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunun belirlenmesinde önemli roller üstleneceklerdir. Aynı zamanda üniversite gençliği, üniversite hayatlarında okudukları bölümlere paralel olarak ülkenin bilimsel ve teknolojik alanda yol almasını sağlayacak kesimi de oluşturmaktadırlar.

Toplumsal yapılar içerisinde, toplumdan ayrı ele alınamayan gençlik, siyasal yönelimler noktasında da içinde bulunduğu siyasal süreçten bağımsız olarak düşünülemez. Öyle ki, sadece yaşanan toplumun içinde bulunduğu siyasal süreç değil, dünya genelinde yaşanan siyasi olaylar da gençliğin siyaset algısının oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Bu duruma örnek olarak 1960 yılını ele alacak olursak, o yıllarda Türkiye’nin birçok yerinde

farklı amaç ve boyutlarda gençlik hareketleri yaşansa da bu yaşananlar dünyanın farklı noktalarında eş zamanlı olarak yaşanan gençlik hareketlerinden bağımsız düşünülemez. Üniversite bu tip olaylar açısından değerlendirildiğinde de yine diğer genç gruplarından farklı olan yerini korumaktadır. 1960'lı yıllarda ülkede yaşanan gençlik hareketlerinin liderliğini üniversiteli gençlik üstlenmiştir. 1970'li yıllara geldiği zaman ise dünyada yaşanan olaylar son bulurken Türkiye'de yaşanan olaylar devam etmiştir. Süreç 1980 yılında yaşanan askeri darbe ile son bulmuştur. Darbe sonunda toplumda demokratik hayat süreli de olsa kesintiye uğramıştır. Yaşanan bu süreçten sonra üniversite gençliği büyük oranda pasifize edilmek istenmiş ve başarılmıştır. Sürecin ardından yeni genç kültürleri ortaya çıkmış, gençlik üretimden tüketim kültürüne kaymıştır.

1980'li yılların geride kalmasının ardından uygulanan politikadaki değişim ve küreselleşmenin hız kazanmasının ardından gençliğin siyaset algısında ve katılım yollarında değişimler yaşanmıştır. Üniversite gençliğinin davranış kalıplarının değişmesinde Yüksek Öğretim Kurulu'nun kurularak üniversiteleri denetim altına almasının da etkisi bulunmaktadır. 1980 olaylarının geride kalmasının ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun kurularak öğrencilerin pasifize edilmeye çalışılmasının sonucu olarak üniversiteli gençlik siyasi katılımlar için farklı yollar aramıştır. İçinde yaşadığımız yıllar olarak 2000'li yıllarda ise gençler internetin bulunmuş ve yaygınlaşmış olması ile teknolojik olanaklardan yararlanmaya başlamışlardır.

1990'lı yılların başından beri birçok batı ülkesinde gençlik problemlerini (Örn: uyuşturucu, terör, şiddet vb.) çözüme problem önleme yaklaşımından uzaklaşmaya başlamışlar, onun yerine pozitif gençlik gelişimi çerçevesi ile yetenek gelişimi ve yeterlilik inşası yaklaşımı daha çok vurgulanmaktadır. Geniş bir literatür sivil katılım aktivitelerinin, genç bireyin duygusal, zihinsel, akademik, sivil, sosyal ve kültürel düzeylerde gelişmesini ve güçlenmesini etkin bir faktör olarak görmektedir. Pozitif gençlik gelişimi yaklaşımı genç bireylerin daha güçlü ve donanımlı olmalarına odaklanmakta buda onların davranış ve zihin yapılarına yansımaktadır. Pozitif gençlik gelişimi 5 anahtar karakteristiğe dayanmaktadır; 1) Yeterlilik, 2) Güven, 3) Karakter, 4) Bağlantı-İlişki, 5) Duyarlılık (Youth Civic Engagement, 2016: 18).

Bu araştırma; üniversite gençliğinin siyaset algısını, sosyal ve siyasal davranışlarını, 2000'li yıllar Türkiye'sinde oluşan yeni siyasal ve sosyal konjonktürü, yeni iletişim teknikleri ve örgütlenme modelleri üzerinden okumayı amaçlamaktadır. İçerisinde bulunduğumuz yıllar itibari ile üniversite gençliğinin yerini ve önemini ortaya çıkarmak amacı çerçevesinde,

12üniversite gençliğinin tutum ve davranışları da değerlendirilerek, 2000 yılı öncesi öğrenci hareketlerine de değinilerek, son yıl içerisinde yaşanan olaylar ve yaşanan farklılaşmalar araştırılmıştır. Bu doğrultuda Ankara Üniversitesi, ODTÜ, Çankırı Karatekin Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi örnek olarak alınmıştır. Bu dört üniversiteyi seçerken, üniversitelerde yaşanan olaylar temel alınmış ve başlıca grupları oluşturan “Kolektif Öğrenci Toplulukları” ve “Parti Gençlik Kolları” gibi toplulukların faaliyetleri dikkate alınmıştır. Bu grupların yanı sıra üniversitelerde terör örgütünü desteklemek amacı ile oluşturulan bazı örgütler çalışmaya dahil edilmemiş ve konuların dışında tutulmuşlardır.

Üniversitelerin eylemsel olarak da birbirinden ayrılmasının üzerinde durulan bu çalışmada bunun bazı nedenlerine değinilmeye çalışılmıştır. Ele alınan üniversitelerin öğrenci profilleri, eylem türleri, eylem sayıları gibi konular üzerinde inceleme yapılmıştır. Bu incelemeler Ankara Üniversitesi ve ODTÜ’de literatür taraması şeklinde yapılırken, kendi üniversitelerim olan Kırıkkale ve Çankırı Karatekin Üniversitesi’nde literatür taramasının yanı sıra kendi bireysel deneyimlerimden de yararlanılmıştır. Araştırmada ODTÜ ve Ankara Üniversitesi ile ilgili verilere ulaşmak daha kolayken, Kırıkkale ve Çankırı Karatekin Üniversitesi hakkındaki bilgilere ulaşmak daha zor olduğu için, yazılı belge olarak ulaşamadığım ancak, bireysel tecrübe ettiğim olaylar konu akışı içerisinde verilmiştir.

Araştırmada “Kolektif Öğrenci Toplulukları” ve “Parti Gençlik Kolları” gibi grupların temel alınmasının nedeni, son yıllarda yapılan öğrenci hareketlerini kapsıyor olmalarıdır. Hareketler genel bir çerçevede ele alınmaya çalışılmış ve uygun olduğu grup içinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Kolektif Öğrenci Topluluğu son yıllarda herhangi bir siyasi ideolojinin parçası olmadan örgütlenmiş ve eylem düzenlemiş öğrencilerden oluşmaktadır. Toplumun aksayan yönlerine, ezilmiş halkın seslerine, öğrencilerin haklarına, demokrasi ve sosyal-siyasal haklara değinmeye yönelik hareketlerde bulunmuşlardır. Bunlar arasında en çok dikkat çeken olaylar ise, Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsünde 8 Aralık 2010 tarihinde AKP’li Burhan Kuzu’ya karşı yapılan yumurtalı protestodur.

Kırıkkale ve Çankırı Karatekin Üniversitesini, Ankara Üniversitesi ve ODTÜ’den ayıran temel noktalar ise eylem farklılıklarıdır. Çankırı Karatekin ve Kırıkkale Üniversitelerinde yukarıda bahsi geçen ve benzeri olaylar yaşanmamaktadır. Bu üniversitelerde aktif olan örgütler “Parti Gençlik Kolları” örgütüdür. En dikkat çeken olayları olarak baktığımızda ise iki üniversitenin de ortak bir eylemde birleştiğini görürüz. Bu eylem şubat 2015 tarihinde terör örgütü üyesi gençler ile yaşanan olayda hayatını kaybeden Fırat

Yılmaz Çakıroğlu'na yönelik eylemlerdir. İki üniversite de stantlar kurulmuş ve her yıl anma töreni düzenlenmiştir. İlgili parti üyeleri yürüyüşler düzenlemiş pankartlar oluşturmuşlardır.

Çalışmanın son on yıl olarak sınırlandırılmasının nedeni ise, geçmişten günümüze öğrenci profilinin değişmesi ve bu değişimin gençlik hareketlerine nasıl yansıdığına bakmaktır. 1950 yılından bu yana var olan öğrenci hareketleri bazı dönemler azalsa da varlığını hep korumuştur. Bu süreçler değerlendirilmiş ve günümüze en yakın kuşak değerlendirmesi olarak, son on yıl alınarak değerlendirilmiştir.

Yapılan çalışmanın amacı, gençliği ve dönemlerin hükümetlerini yargılamak, övmek veya suçlamak değildir. Çalışmanın temelinde gençliğin düşünce yapısını anlamak yatmaktadır. Çalışma gençlerin siyasete verdikleri değere ve bunu algılayış biçimlerine, bunun yanı sıra da siyaset ile kendi hayatlarını nasıl ilişkilendirdikleri üzerine odaklanmaktadır.

Çalışma 4 temel aşamada gerçekleşmiştir:

1. Çalışmanın ilk bölümünde teorik çerçeve oluşturulmuş ve bunun yanı sıra birinci bölümde gençlik hareketini çalışan ünlü isimler üzerinde durulmuş ve yaptıkları çalışmalara değerlendirilmiştir.
2. İkinci bölümde gençlik kavramı üzerinde durulmuş, meydana getirdikleri toplumsal hareketlerin kavramsal değerlendirmesinden, bu hareketi meydana getiren grup ve sınıflardan bahsedilmiştir.
3. Üçüncü bölümümüzde gençlerin eylem profilinden, iletişim şekillerinden ve meydana koydukları bazı eylemlerden bahsedilmiştir. Bu bölümde temel olarak gençliğin hangi durum ve koşullarda sosyal hareket meydana getirdiklerine değinilmeye çalışılmıştır. Yine ikinci bölümde Türkiye'nin geçmişten günümüze kadar ki geçen sürede yaşadığı sosyal hareketler ve bu hareketler içinde gençliğin takındığı tavır üzerinde durulmuştur. 1950, 1960, 1970, 1980 ve 1980 sonrasında yaşanan olaylara değinilmiştir. Bu olaylar arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya koyulmaya çalışılmıştır.
4. Dördüncü ve son bölümünde ise kuşakları tanımlamak için kullanılan X, Y ve Z kuşaklarının özelliklerine bakılmış, öğrencilerin X, Y ve Z kuşağı içerisinde hangisine dahil oldukları incelenmiştir. ODTÜ, Ankara üniversitesi, Kırıkkale üniversitesi ve Çankırı Karatekin Üniversitesinin tarihsel gelişimi ve öğrenci toplulukları hakkında

bilgi verilmiştir. En çok dikkat çeken olaylarına bakılmış ve bu olaylar tarihsel olarak verilmeye çalışılmıştır. Bu bilgilerin yanı sıra günümüz öğrencilerinin tipolojilerine değinilmiştir. Bu tipolojiler arasında 2000’li yılların gençliğinin tanımı olarak kullanılan Milenyum gençlik değerlendirmesi yapılmıştır.

Çalışmaya konu olan üniversiteler coğrafi olarak aynı iklimde bulunsalar da, siyasal olarak farklı görüşler içerisindedirler. Bunlar arasında ODTÜ değerlendirmeye alınan üniversiteler arasında en büyük ve tepkilerin en yoğun yaşandığı üniversitedir. Bunun nedeni olarak da diğer üniversitelere bakarak en dışa açık üniversite olması gösterilebilir. ODTÜ’yü ikinci sırada takip eden üniversite ise Ankara Üniversitesi’dir. Bulunduğu il ve kuruluş olarak büyük değere sahip olan Ankara Üniversitesi öğrenci hareketleri açısından önemli yere sahiptir. Özellikle Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü Siyasal Bilgiler Fakültesi birçok gençlik olayına sahne olmuştur. Çalışmamızda bu olaylardan bazılarına yer verilmiştir. Kırıkkale ve Çankırı Karatekin Üniversitesi ise 1980 sonrasında pasifize edilmeye çalışılan öğrenci kesimini temsil eder niteliktedir. Öğrenci topluluklarına bakıldığı zamanda sosyal, kültürel ve sportif aktivitelerin yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Çalışmada temel olarak sosyal inşacılık teorisi (Social constructionism theory) ve kültürel çerçeveleme teorisi (cultura frame theory) kullanılmıştır. Bu teoriler seçilirken gençliği tarif etmede ve yapılan eylemleri anlamada bize en çok yardımcı olacak teoriler seçilmeye çalışılmıştır.

Sosyal inşacılık teorisi 1990’lı yıllarda ortaya çıkmış bir yaklaşımdır. Bu teoride sosyal olguların sürekli bir oluşum içinde oluşundan bahsedilmektedir. Bu teoriyi diğerlerinden öne çıkaran ve tercih sebebi yapan neden ise teorinin çıkar ve kimlik kavramlarını ele alış biçimidir. Sosyal İnşacı teori kimlik kavramını ve aktörlerin çıkarlarını ön plana çıkarmaktadır. Öğrencilerin eylemlerini değerlendirmede, çıkar gruplarına ve kimlik yapılarına bakılması noktasında yardımcı olacağı düşünülerek seçilmiştir. Kültürel çerçeveleme teorisi ise sosyal hareketler noktasında her kültüre, her yapıya ayrı bir form oluşturulması noktasında önemli bulunularak seçilmiştir.

Çalışmanın çıkış noktası olarak belirlediğimiz bazı varsayımlar şu şekildedir;

1. Örnekleme aldığımız üniversitelerin öğrenci sayısına göre büyüklükleri ile, öğrenci toplulukları sayısı arasında doğrudan ilişki vardır.
2. Üniversitelerin yaşı ile öğrenci sayısı artış ve azalışı paralellik göstermektedir.

3. Gayri resmi öğrenci örgütlenmelerinin bir kısmı genelde siyasi parti ve terör örgütleri ile bire bir şekilde bağlantılı ve hatta gizli kalmak isteyen dini cemaat-tarikat örgütlenmeleri şeklinde olabilmektedir.
4. Resmi öğrenci topluluklarının faaliyetlerine nazaran gayri resmi öğrenci örgütlenmelerinin faaliyetleri kamuda ve medyada daha çok ilgi görmektedir.
5. Ankara gibi büyük bir metropolde yer alan üniversitelerdeki eyleme dönüşen olaylar ve organize eylemler sadece sayı ve sıklık olarak, Çankırı ve Kırıkkale gibi orta ve küçük ölçekli şehirlerdeki üniversitelerin eylemlerinden daha fazla olmakla kalmayıp, içerikleri de bazen benzerlikler bazen de farklılıklar göstermektedir.
6. Örnekleme alınan üniversitelerdeki eylemlerin medyaya yansımaları ve çerçevelenmesi genelde negatif yönleriyle aktarılmakta, kamuda bu tür gençlik hareketleri ile ilgili olumsuz bir imaj yaratılmaktadır.
7. Bu üniversitelerde gerçekleşen eylemlerin büyük bir bölümünün basına yansımamasından dolayı bu grupların kamuya seslerini duyurma ve farkındalık yaratma olasılıkları ciddi derecede sınırlanmaktadır.
8. Üniversiteler arası eylem gerçekleşmesi kısıtlı olsa da bu eylemler sırasında öğrenciler arası işbirliği ve dayanışma örneği görülebilmektedir.
9. Üniversite gençlik eylemlerinin diğer aynı konularda yapılan eylemlerden farklarından biri, eylemlerin genel olarak okul sınırları içinde veya okulun yakın çevresinde gerçekleşmesi, çok küçük bir kısmının kamuya açık ve halka etki edebilecek alanlarda gerçekleşmesidir.

Bu varsayımları test etme noktasında teorik bir çalışma yürütülmüş, meydana gelen olaylar dönemselsel olarak incelenmiştir. Meydana gelen hareketlerin yapılarına bakılarak, çevreci, sosyal, ekonomik veya siyasi bir hareket mi olduğu incelenmiştir.

Tezin dörüncü bölümünde seçilen bu dört üniversitedeki gençlik hareketleri ve programları dikkate alınmış ve ulaşılabilsen nitel ve nicel veriler ışığında tarafımızca analiz amaçlı tablolar oluşturularak araştırma soruları cevaplanılmaya çalışılmıştır. Son bölümde ise araştırma sonuçları sosyolojik olarak toplu bir şekilde karşılaştırılarak tartışılmış, bazı çıkarım ve önerilerde bulunulmuştur.

I. BÖLÜM

1. Araştırmanın Konusu

Sosyal Hareketler “Ankara Üniversitesi, ODTÜ, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Kırıkkale Üniversite Örnekleri ile Son On Yılda Türkiye’de Öğrenci Hareketleri” adlı çalışmamızda son on yıl olarak sınırlandırılrsa da, geçmişten günümüze öğrenci profilinin değişmesi ve bu değişimin gençlik hareketlerine nasıl yansıdığına bakmaktır. 1950 yılından bu yana var olan öğrenci hareketleri bazı dönemler azalsa da varlığını hep korumuştur. Bu süreçler değerlendirilmiş ve günümüze en yakın kuşak değerlendirmesi olarak, son on yıl alınarak değerlendirilmiştir.

2. Araştırmanın Amacı

Dünyadaki bütün ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de dönem dönem sosyal hareketler yaşanmıştır. Ancak bu olayların büyük bir çoğunluğu -en azından bizim ülkemizde- öğrenci hareketleri olarak meydana gelmekte ya da daha sonrasında öğrenci örgütlerinin desteğini alarak büyüme göstermiştir. Öğrenci grupları birçok eylem için aktif bir güç modeli halindedir. Buna paralel olarak tezi hazırlamaktaki amacımız ise, ülkemizde yaşanmış olan olayları geçmişinde ışığından yararlanarak öğrenci hareketleri kapsamında değerlendirmektir.

Üniversitelerdeki öğrenci yapılanmalarına, iletişim biçimlerine, topluluk özelliklerine de değinerek yaşanan olaylarda öğrenci topluluklarının ne derece etkin olduğunu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra geçmişten günümüze gençliğin içinden geçtiği evreler incelenmiş ve yaşadıkları dönüşüm değerlendirilmiştir. En aktif oldukları dönemler ile en pasifize edildikleri dönemler arasında karşılaştırma yapılmıştır.

Ülkede ve Dünyada meydana gelen olaylar birbirinden çokta bağımsız olarak ortaya çıkmamakta, birbirini takip eden olaylar olarak izlenmektedir. Dünyanın bir ucunda yaşanan toplumsal olaylar, diğer bir ucunda yaşayan insanlara sosyal medya ya da iletişim ağının genişlemesi sonucu hemen aktarılmakta ve olaylara katılımcı sayısı artırılmaktadır. Ancak meydana gelen olaylar, insanların ağırlık olarak gençliğin içinde yaşadığı sosyo-ekonomik kültürden etkilenmektedir. Bu çalışmada da bu etkileşim üzerinde durulmuş ve üniversite yapılarındaki farklılığın gençlerin eylemleri üzerinde nasıl bir etkisi olduğu görülmeye çalışılmıştır.

Ülkemizde geçmişten bu güne yaşanan olaylarda öğrenci oluşumlarının payının ne olduğunu ve ne derece etkili olduklarını araştırmaktır. Bu oluşumların geçmişine de göz atarak günümüzde ne durum ve konumda olduklarını ortaya koymaktır.

3. Araştırmanın Önemi

Sosyal hareketler birçok araştırmacının dikkatini çeken bir konu olmasına rağmen siyasi ya da dini görüşler ve bunların tartışmaya kapalı konular olması nedeni ile çok araştırılmadan daha yüzeysel çalışmalara malzeme olmuştur. Bu konuda derinlemesine çalışma yapan kişi sayısı oldukça azdır. Sosyal hareketler kapsamında öğrenci hareketlerini araştıranlara baktığımız zaman ise bu sayının daha da aşağılara düştüğünü görürüz. Yapılan çalışmalar ise dönemsel çalışmalar olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran yan ise son on yılın temel alınmasına rağmen, öğrenci hareketleri en başından itibaren değerlendirilmeye alınmıştır. Meydana gelen olaylar dönemin koşulları da göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Son yıllara gelindiği zaman ise öğrencilere yönelik yeni oluşan genç kültürleri kapsamında değerlendirmeler yapılmıştır.

Birçok öğrenci hareketi içinde sosyal hareket barındırmaktadır. Bu tezde sosyal hareketler ile öğrenci hareketlerinin bir örgü içinde ele alınması konunun anlaşılabilirliğine katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada daha önce siyaset ve gençlik çalışmış olan kişilerin çalışmalarından yararlanılmıştır. Bunların başında siyaset alanında yararlanılan kaynaklar arasında Maurice Duverger' in "Siyaset Sosyolojisi", Andrew Heywood'un "Siyasi İdeolojiler" kitabı gelmektedir. Gençliğin tanım ve tarifinin yapılmasında ise temel gençlik üzerine çalışmalar yürütmüş olan Hayati Beşirli'nin "Gençlik Sosyolojisi Politik Toplumsallaşma ve Gençlik adlı kitabından yararlanılmıştır. Teorik çerçevenin oluşturulmasında ve sosyal hareketlere bakışta Doug McAdam, John D. McCarthy ve Mayer N. Zald'ın editörlüğünü yaptıkları "Comparative Perspectives on Social Movements, Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings"(Karşılaştırmalı Perspektifler Üzerine Sosyal Hareketler 'Politik Fırsatlar, Hareketli Yapılar ve Kültürel Çerçeveleme) adlı kitaptan bilgi alımı yapılmıştır.

Daha önce gençlik üzerine yapılan çalışmalarda dönemler üzerinde durulmuş ve belirli bir aralık değerlendirilmiştir. Engin Höke "1960'lardan 1980'e Gençlik ve Mücadelesi" adlı kitabında gençliğin mücadelelerine değinmiştir. 68 olayları, 6. Filo olayları, Commer'in

arabasının yanması ve kanlı Pazar gibi konular üzerinde durmuştur. Son yıllarda çıkarılan yayınlar arasında çalışmamızda kullandığımız Gökçer Tahincioğlu ve Kemal Göktaş'ın birlikte çıkardıkları “Gençlere Bu İşi Mi Öğrettiler? Öğrenci Muhalefeti ve Baskılar” adlı yayında milenyum gençlik olarak adlandırdığımız öğrencilerin ortaya koydukları eylemlere yer verilmiştir. Gençlik hakkında yapılan çalışmalardan maksimum seviyede yararlanılmaya ve konular kişiselleştirmeden verilmeye çalışılmıştır.

4. Araştırmanın Yöntemi

4.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu çalışmamızda literatür taraması yöntemi ile bilgilere ulaşılmıştır. Gazete yazıları, dergi yayınları ve araştırma merkezlerinin gençliğin eylemleri hakkında yaptıkları araştırmalar incelenmiştir.

Araştırmada sosyal inşacılık ve kültürel çerçeveleme teorileri ve siyaset kuramlarından yararlanılmıştır. Sosyal inşacılık ve kültürel çerçeveleme yapılan eylemlerin katılım biçimlerini anlamada öncelikle katılımın mahiyetini anlamada ve sonrasında nasıl dâhil olduğu hakkında bilgi vermektedir. Eylem düzenlemesinde, eylemin başlatanlar ilk olarak kültürel bir çerçeve oluştururlar ve kişilere bu çerçeveyi sunarlar. Bu çerçeve içinde neden katılımı gerektiğine yönelik bilgiler sunulur. Örneğin, Artvin Cerattepe altın maden ocağı kurulmak istendiğinde Artvin halkı için oluşturulan çerçevede insanlara, Artvin'in doğal güzelliğinin bozulacağı, bir çok yerin yok olacağı, doğa kirliliğinin artacağı gibi nedenler sunulmuştur. Bu olay üzerine bütün Artvinliler direniş başlatmışlardır.

4.2. Araştırmanın Uygulama Bölümü

Çalışmanın çıkış noktası olarak gençlik hareketleri, gençliğin içinde de öğrenci hareketleri temel alınmıştır. Gençliğe uygun olarak, araştırmayı temellendirmek amacı ile bir takım varsayımlar oluşturulmuş ve bu varsayımlar sınanmıştır. Örneklem alınan dört üniversiteye ait aktif olan öğrenci toplulukları, çalışma içerisinde üzerinde odaklandığımız önemli bazı öğrenci eylemleri ve hareketleri belirli gruplar ve organize ettikleri olaylar başlığı altında, olay incelemesine tabii tutulmuştur. Olay incelemesine konu olan olaylar tarihsel ve karakteristik özellikleri göz önüne alınarak sosyolojik bir analize tabii tutulmuştur. Bu amaçla

gerekli bilgiler yaygın olarak medya ve internet kaynaklarından elde edilmiştir. Bu nedenle uygulamada ancak medya ve internete yansıyan olaylar söz konusu edilebilmiştir. Verilerin bir kısmı tablolar halinde düzenlenerek olayların içerikleri (Hedef, Amaç, Katılımcılar, Tarih, Yer, Zaman, Olayın gelişim süreci ve sonuçları vb.) göz önünde bulundurularak bazı tablolar oluşturulmuştur. Böylece genel bir bütünlük içerisinde hem üniversitelere özgü hem de üniversiteler arası benzerlik ve farklılıklar üniversite gençlik katılım aktiviteleri açısından daha anlaşılır ve görülebilir bir hale getirilmiştir. Resmi veriler ve olay incelemesi analizlerimiz ile gençlik kimliği, kültürü ve hareketleri kapsamında dört örneklem üniversite gençlik hareketleri öncelikle varsayımlarımız bağlamında analiz edilmiş ve karşılaştırmalı bir çalışma şeklinde göz önüne serilmiştir.

4.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamı sadece son on yıl gibi görünse de, araştırma içinde hareketlerin ilk başladığı dönem olan 1950 yılından günümüze kadar olan süreç ele alınmıştır. Öğrenci profili ve üniversite incelemesi son on yıl üzerinde yapılmış ve öngörülen dört üniversite (Ankara Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, ODTÜ, Çankırı Karatekin Üniversitesi) kapsamında değerlendirilerek üniversitelerin öğrenciler üzerindeki etkisine bakılmıştır.

Üniversitelerde oluşum gösteren topluluklar resmi ve gayri resmi olarak ikiye ayrılmaktadır. Resmi olanlar okul bünyesindeki spor, sağlık vb. başlıklar altında toplanan, okul içinde proje ve etkinlikler düzenleyen topluluklardır. Gayri resmi gruplar ise okul içindeki öğrencilerin üye olduğu ancak, merkezinin okul içinde olmadığı topluluklardır. Ayrıca bu topluluklar YÖK yönetmeliğine uymayan topluluklardır. Bu topluluklar çalışmamızda “Kolektif Öğrenci Topluluğu”, “LGBTİ” ve “Parti Gençlik Kolları” olarak ele alınmıştır.

Üniversiteler içerisinde toplumsal düzeni temsil etmek, demokrasiye vurgu yapmak ya da belli bir ideolojiyi savunmak adına belli gruplar ve topluluklar meydana gelmektedir. Terör örgütlerini destekleyen öğrenci toplulukları da bu topluluklar arasında yer alırken, araştırmanın kapsamına dahil edilmemiştir.

4.4. Üzerinde Durulan Kavramlar

Çalışma içerisinde sıkça üzerinde durulan kavramlar; Gençlik, Üniversite Gençliği, Toplumsal Hareket, Siyasal Katılım, Politik Fırsat, Kültürel Çerçeve, Resmi Topluluk, Gayri Resmi Topluluk, Pasif Direniş, Aktif Direniş kavramlarıdır.

Gençlik: Biyolojik ve psikolojik bakımdan insanların gelişim evreleri toplumda farklı isimlerle adlandırılır. Bu evreler arasında ise 12-20 yaş arası olan süreç (bu yaş grubu BM’de 15-25 yaş arası olarak adlandırılır.) toplumun genel kanısı olarak ergenleşme süreci olarak değerlendirilir. Buna paralel olarak toplumun kullandığı başka gençlik tanımları da (fidan, taze, körpe, filiz, küçük çocuk, delikanlı vb.) vardır. Bu şekilde yapılan tanımlar gençliği tam anlamıyla biyolojik olarak değerlendiren kavramlardır (Beşirli, 2013: 22).

Toplumsal Hareket: Toplumsal Hareketler, 19. yüzyıl sonlarına denk gelen işçi hareketi ile başlamaktadır. 1960 yılındaki toplumsal hareketler, siyasal iktidarı hedef alan, ekonomik çıkar amaçlı, sınıfsal yapısı olan hareketlerdir (işçi hareketi örneği gibi). Bu hareketler, "eski toplumsal hareketler" olarak adlandırılmışlardır. Bu hareketlerde sorunların çözümü için ideolojik faktörler önerilmekteydi. Harekete geçmek için, yanlışlıkların ve haksızlıkların vurgulandığı ideoloji gerekliydi. Yeni toplumsal hareketler ise esnek bir militan ağına sahip olan, kendiliğinden örgütlenebilen, iletişim teknolojileri ile ilişkili, birçok mesele ile ilgilenen, bu meselele sahiplenen ve farklı amaçlar etrafında toplanan örgütlenmelerdir (Karagöz, 2012:134).

Siyasal Katılım: Demokrasilerde, katılımı sadece oy vermek olarak algılamamak gerekmektedir. Gençlerin toplumsal anlamda sorumluluklarını ifade eden bazı göstergeler bulunmaktadır. Bunlar; oy vermenin yanı sıra siyasi süreç hakkında bilgi sahibi olma ve süreci anlama, düşünme teknikleri, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, medyaya katılma, etkileşim ve tartışma becerileri, gönüllülük faaliyetlerine katılım gibi göstergelerdir (Özer, 2011: 46).

Politik Fırsat: Herhangi bir sosyal aktörün, elinde bulunan kaynakları amacına ulaşmak amacıyla en aktif şekilde seferber etmesini ifade eder (Lelandais, 2009: 71).

Kültürel Çerçeve: Ortaya konan protestoların, hedefteki grubu etkileyecek ölçüde “sempati” ve “endişe” gibi aynı anda hissedilebilen, çeşitli duygular uyandıracak eylemler olması gerekmektedir. Örneğin fokların katledilmesini protesto etmek için, kürklerin kanı çağrıştıran kırmızıya boyanması ya da küresel ısınmaya dikkat çekmek için çeşitli su baskınlarının

olabileceği şekilde uyarılarda bulunan kimi gösteriler, çevreci gruplarca yapılan tiyatro sunumları, toplumun dikkatini çekmede etkili olmaktadır. Diğer yandan yeşil bir doğa resmi ile çöl resimlerini, çiçek açmış ağaç ile kurumuş ağaç fotoğraflarını yan yana kullanmak, çevreci hareketler başta olmak üzere aynı yöndeki pek çok hareket için sempati yaratmaya örnek olarak gösterilebilir (Kılıç, 2009:156).

Resmi Topluluk: YÖK yönetmeliğine uygun olarak oluşturulmuş resmi öğrenci topluluklarıdır ve okul içinde işleyişin dışına çıkmadan eylemlerde bulunurlar. Bu eylemler, spor, sanat toplulukları için eğlendirici aktiviteler düzenlemek, sosyal, siyasal, bilimsel, eğitim, kültür ve tarih noktasında ise eğitim programları, seminerler, sempozyumlar veya oturumlar gibi katılımcılara salt bilgi vermek amacı ile oluşturulan eylemlerdir. Toplumsal bir talep ya da tepkiyi dile getirmekten uzak olan oluşumlardır.

Gayri Resmi Topluluk: YÖK yönetmeliğine aykırı olarak ortaya çıkmıştır ve öğrenci topluluklarının eylemlerine benzerliklerinin yanında toplumsal algı oluşturmak amaçlı eylemlerde ortaya koyması noktasında farklılıklar gösterir.

II. BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN TEORİK ÇERÇEVESİ

2.1. TOPLUMSAL HAREKETLER KAVRAM VE KAPSAMI

2.1.1. Toplumsal Hareketler: Tanım Ve Kavramsal Analiz

Toplum dediğimiz zaman aklımıza insan geliyorsa, insanın olduğu yerde de durağan bir yaşam beklenemez. Çünkü insan yaşayan bir canlıdır ve yaşam beraberinde değişim getirmektedir. Bu konuya yönelik olarak bakacak olursak, sosyalistler, insan doğasının durağan ve değişmez olduğu konusunda, muhafazakâr ve liberallerle aynı fikirde değillerdir. Sosyalistler insan doğasının esnek ve şekillenebilir olduğuna, hayat düzeni içinde biçimlendiğine, tecrübe ve de koşullarında bunda etkili olduğunu iddia ederler. Bu gruplar arasında yapılan tartışmanın ana konusu insan davranışını yaratılışın mı yoksa gelişimin mi etkilediğidir. Sosyalistler bu tartışmada kesinlikle gelişim etkisinden yanırırlar. Onlara göre her insan, doğduğu andan itibaren hatta daha doğmadan anne karnındayken bile kişiliğini şekillendiren deneyimlere maruz kalır (Heywood, 2014: 119-120).

Sosyalist kesimin görüşünden yola çıkacak olursak toplum dediğimiz şeyin aslında insan olduğunu görürüz. İnsanın sürekli deneyimleriyle ve yaşantılarıyla değişim içinde olması demek, toplumun sürekli hareket halinde, değişim içerisinde olması demektir. Bu değişim bireylerin, kendi düşünce ve tecrübelerinden meydana gelmektedir. Çünkü birey bulunduğu yapıya göre bir sosyal sınıfın içine dahil olur ve eylemleri de bu yapıya göre şekil almaya başlar. Bu durum toplumda meydana gelecek olan büyük çaplı hareketlerin başlangıcı olur. Kendi haklarını, düşüncelerini ve amaçlarını kamuoyu gündemine taşımak isteyen, belirli sayıda veya çok sayıda organize olmuş ya da olmaya çalışan bireylerin etkinliklerini ifade etmek için kullanılan bir kavram olan toplumsal hareketlerin, temelde çıkış nedeni, bu hareketin içinde yer alan kişilerin, parti, dernek vb. şeklinde kolektif aktörler gibi siyasal sistemde karar alma sürecine katılacak araçlardan yoksun olmalarıdır.

Toplumsal hareketlerin kavram olarak en temeline inecek olursak orda karşımıza Karl Marx'ın bulunmaktadır. Marx'ın en başta ortaya attığı proletarya kesimine yönelik teorisi her ne kadar meydana gelmesede, bu teori aslında içinde bir toplumsal hareketlilik duygusu barındırmaktadır. Engels Das'ın Komünist Manifestonun sonuna koyduğu “ Tüm Dünya

işçileri birleşin! Zincirlerinizden başka kaybedecek neyiniz var!” sloganı altında, toplumun bir olma duygusu, aynı amaç etrafında toplanması, fiziki ve ideolojik olarak bir savaş içerisine girmesi durumunu ortaya koymaktadır. Proletaryanın bilinçlenerek burjuvaziye başkaldırması toplumsal bilincin oluşması anlamını kendi içinde barındırmış ve aslında toplumsal hareketliliğin temellerinin çok eskiye dayandığını bize göstermiştir. Eğer Marx’ın ön gördüğü devrim olsaydı teori pratiğe dökülmüş olacak ve şuan toplumsal hareketliliğin başı olarak düşündüğümüz işçi hareketi yerini proletarya devrimine bırakacaktı. Bu durum aslında bize toplumun, dar bakış açısında insanın, olduğu her yerde bir hareketliliğin olduğunu kanıtlamaktadır.

Toplumsal Hareketler, en bilinen geçmişi ise 19. yüzyıl sonlarındaki işçi hareketi ile başlar. 1960’lı ve ondan sonraki yıllardaki toplumsal hareketler ise daha çok, siyasal merkezli olan, hedefte iktidarın yer aldığı ve ekonomik çıkar temelli sınıflı yapıda olan hareketlerdir (işçi hareketi gibi). Bu hareketler, "eski toplumsal hareketler" olarak adlandırılmışlardır (Önder, 2003, ss. 34- 35). Bu dönemlerde meydana gelen hareketlerde, sorunların çözülmesi için bireylerde ideolojik yaklaşımların ne kadar önemli olduğuna dair bilinç oluşturulurdu. Genç yada aynı saftaki insanlar bir ve sorgusuz bir ideoloji etrafında toplanırdı.

Toplumsal yada siyasal eylemleri çözümlerken bireylerin eylemlerinin içeriğinden yada alt yapısından çok, onları harekete geçiren toplumsal gücün ne olduğuna bakılmalıdır. Çünkü temelde her bireyin etkilendiği örgütsel bir güç, yapı veya oluşum vardır. Bu noktada öncelik olarak bireyin toplumsal yapıya katılmada hangi eylemi tercih ettiğini belirlemektir. Çünkü bu analiz bize bireyin yapılan eylemi bir toplumsal hareketlilik, algı oluşumu için mi, yoksa bir örgütlü yapıya bağlı olarak mı yaptığının cevabını verecektir. Bu noktada yapılan analizler, meydana gelen eylemlerinde amaçlarını ortaya çıkarmış olur.

2.1.2. Toplumsal Hareketler Ve Sınıf Tartışması

Sınıf kavramı altında, yüksek gelir sahibi olmak, saygın bir kişiliğe sahip olmak ya da etkili bir yapıya sahip olmak gibi, diğer başka ayırt edici (üstünlük verici) özelliklerden bahsedilebilir. Eğer bu özelliklere sahip biri, gerçek mana da diğerlerinden daha zeki, daha etkili, daha yetenekli olduğu için sahip olsaydı sınıf yapısı ilk aklımıza gelen anlamıyla kullanılmazdı. Her karmaşık yapıdaki toplum, bünyesinde az ya da çok katmanlaşma barındırır. İnsanların doğal yetenekleri eşit olmadığı için toplumda bir dağılım meydana gelir

(Duverger, 1998: 159). Bu yapıyı üç grupta ele alacak olursak eğer, birinci grupta düşünen ve karar veren sınıfta bulunan insanlar olarak beyin sınıfı karşımıza çıkar. İkinci grupta düşünme ve eyleme geçme noktasında hareket eden orta sınıf, son olarak ise sadece eylem kısmında varlığını gösteren işçi sınıfı. Her toplumda zamanla belli otoriteler oluşmaya başlar ve zaten bu otoritelerin oluşumu düzen için zorunludur. Aynı zamanda sınıflı yapının diğer bir ayrışımı da iş bölümüdür. Toplumdaki herkes birbiri ile aynı işi yapmaz, kimi zor işlerde az ücret karşılığında çalışırken kimi de daha kolay ve rahat işlerde yüksek ücret karşılığında çalışır.

Sınıflamalar ne kadar keskin gibi görünse de, kendi içerisinde onlar da tekrar ve tekrar bir sınıflamaya tabii olurlar. Ancak sınıflar arası hareket etme durumu toplumun yapısını oluşturur. İnsanların buldukları konumlara kendi kişisel beceri, yetenek ve çabaları doğrultusunda ulaşmaları o toplumun sınıfsız bir yapıya sahip olduğunu gösterir. Karmaşıklardan ziyade bir sistem üzerine oturtulmuştur. Dolayısıyla sınıfsız toplumlar, toplumsal hareketliliğin yüksek olduğu toplumlardır. Çünkü bu toplumlardaki insanlar kendi durumlarına göre içinde buldukları sınıfı belirlerler. Ancak kapitalist sanayi devletlerinin de etkisi ile birçok devlet karmaşık bir yapı haline gelmektedir. Bireyler birer rekabet ve yaşamın her alanı içinde bir basamak yarışı içerisinde (Duverger, 1998: 160). Sınıflamaların yoğun olmasına karşın, sosyalistler sosyal sınıfların tarihte bireysel olaylardan daha etkili olduğunu savunurlar. Çünkü insanlarda genel olarak kendi ekonomik ve sosyal çıkarlarına uygun kesimlerden olan insanlarla ortak hareket etme duygusu vardır. Bu durumda sosyal sınıfları bireylerden daha ön plana çıkarmakta, hatta ana karakter haline getirmektedir (Heywood, 2014: 124).

2.2. SOSYAL HAREKETLERİN TOPLUMSAL VE SİYASAL ALANI

Politika insani yaşam alanındaki değişiklikleri ve koşulları denetim altında tutabilme ve yönetebilme sanatıdır (kimilerine göre bu bir bilimdir). İnsanların haricinde onları ilgilendiren somut ya da soyut şeylerde politikanın ilgi alanını oluşturur. Savaşlar veya barışlar onun etki alanı içindedir. Süreklilik ve değişim konuları önemlidir. Çünkü ülkemizde yaklaşık her otuz yılda bir hükümet değişmekte ve yönetim başka liderlerin eline geçmektedir. Kuşaklar arası farkların yoğun olmasında bu durumda etkisi vardır. Çünkü toplumun görünümü her defasında tepedeki bireylerden etkilenmekte ve bir değişim içine girmektedir (Beşirli, 2013: 147).

Yeni aktivizm şekillerini doğru yorumlayabilmek için politik katılımın kavramının ne anlama geldiğini iyi öğrenmek gerekir. Politik katılım en az olan eylem hareketinin (burada alt limit oy vermektir.), en yüksek olan eylem hareketine (siyasi bir örgütün üyesi olmak) uzanan geniş bir süreci kapsar (Schildkraut, 2005: 286). Politik katılım veya politik bağlantılar, gençlerdeki hareket arzusunu ifade eder. Bu noktada söz konusu olan insanların bir araya gelmesi ve birlikte talep etme duygusu ile hareket etmesidir. Bu nedenle politik katılım kamusal tartışma alanında yer edinme eylemi olmasının yanı sıra, bireylerin kendileri ve başkaları için sahip oldukları kimliklerin belirlenmesinde büyük önem taşır (Neveu, 2011: 58).

Son zamanlarda, parlamenter rejimin ve demokrasi alanındaki meşruluk krizi, işçi hareketi gibi toplumsal sınıflara vurgu yapan toplumsal eskiye nazaran değerini yitirmesi, geleneksel siyasetin eskiye oranla temiz ve eşitlikçi yapının kirlendiği düşüncesi nedeni ile gençler için iki çeşit politik katılım söz konusu olmuştur. Bunlardan ilki geleneksel toplumsal hareketleri de kapsayan klasik politik katılım, ikincisi ise bunun dışında Yeni Toplumsal Hareketleri (YTH) ve Sivil Toplum aktivizm biçimlerini de kapsayan popüler ifade ile “yeni aktivizm biçimleri”dir (Galland, 2011: 198).

Yeni aktivizm biçimlerinin iki odak noktasını oluşturan STK aktivizmi ile YTH aktivizmi çoğunlukla birbiriyle karıştırılmaktadır. LanceBennett’in bu alanda yaptığı çalışma STK aktivizmi ile YTH aktivizmini birbirinden ayırmaya yöneliktir. STK aktivizmi, siyasi kamusal alandaki yeniliklere odaklanmış, merkezi bir olay etrafında örgütlenmiş, planlı, merkezi ve birleşimler üzerine kurulu kampanyalar yürüten politik bir çerçevede gerçekleşen, politik bir aktivizmi ifade eder. Bunun tersine Yeni Toplumsal Hareketler ise, sıkı olmayan bir katılımcı bağına sahip, kendiliğinden örgütlenebilen, iletişim teknolojisini iyi kullanan, STK aktivizminin tersine birden çok meseleyi sahiplenen, farklı hedefleri olan siyasi örgütlenmeler olarak değerlendirilir. Günümüzde bahsi geçen her iki aktivizm biçimi de, sosyologlar tarafından değerlendirildiği zaman, hiyerarşik olmayan, katılımcı bir yapıya sahiptirler ve post materyalist değerler üzerine kurulurlar (Bennett, 2005:203).

Dünya çapında YTH ve STK aktivizmlerinin izlediği gelişim, geleneksel toplumsal hareketler içinde yer alan aktörlerin beklentilerini karşılayamadığı, siyasi taleplerin bilinen platformların dışına taşıdığı dönemlerde ortaya çıkmıştır. Bu ve benzeri hareketlerin ortaya çıkış nedenlerinin başında II: Dünya Savaşı sonrasında hkim olan dünya siyaseti, hareketli kuşaklar arasında sayılan 1968 kuşağı ve talepleri, Doğu Bloku’nun yanında Sovyetler

Birliğinin dağılması, yüksek düzeyde seyreden işçi hareketinin zayıflaması ve bu olayların hemen ardından gelişen neoliberal politikalar ile küreselleşmeyi saymak mümkündür (Neveu, 2011:61).

Ortaya atılan yeni yurttaşlık modeli, gençlerin siyasi bağlantılarında önemli rol oynamıştır. Özellikle 1990'lı yılların adından gençliğinin siyasi bağlantılarının ortaya çıkarılan bu yeni iki aktivizm etrafında toplandığı bu alanda yapılan araştırmalar sonucu ortaya koyulmuştur (Galland, 2011: 199). ABD'li araştırmacılar, siyasi partiler aracılığı ilekurulan siyasi bağlardan uzaklaşmanın sadece gençlere has bir özellik olmadığını, kuşaklar aracılığı le gelişen bir kültür durumu olduğunu ortaya koymuşlardır (Galland, 2011: 200). 1978 döneminden günümüze kadar, siyasi partiler aracılığı ile gelişen partici kimliği, siyasi partilere karşı duyulan bu soğuma ile düşüşe geçmiştir. Gençlerin siyasi partilerden uzaklaşmaya başlaması, politikayı reddetmek olarak değil, farklı bir boyutu ile ele almak olarak değerlendirilmiştir(Drouin, 1995:23). Avrupa'da yapılan araştırmalar gençlerin yapılan seçimlere katılımın azaldığını, geleneksel siyasetten kopuş yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Konuya paralel olarak Ulric Beck ve Beck-Gernsheim "aktif bir apolitik genç kuşak" tanımlaması ile gençlerin siyasete katılmama durumunu siyaseti etkisizleştirmek olarak değerlendirirler (Galland, 2011:198),

Gençlerin politik katılımı eskiden farklı olarak daha somut ve hedef odaklı hareketlere dönüşmüştür (Galland, 2011:198 ve Muxel, 1992: 102). Anne Muxel bugünün gençlerinin politik angajmanlarının daha az normatif bakış açısı benimsediğini ve daha fazla ifadeye yer verdiğine değinir. Gençler artık kurumsallaşmış organizasyonların ötesinde, birey olarak katılan ancak birlikte karşı duruş sergileyen topluluklar haline gelmiştir.

Sosyologlar, klasik sağ-sol ayrımının dışında düşünen ekolojistler, anti-kapitalistler, savaş karşıtları, anti-otoriterler ve yeni anarşist topluluk hareketleri gibi hareketlerle birlikte islamafobi, yabancı düşmanlığı, yeni muhafazakârlık şekilleri, yeni kültürel ve dini kimlik merkezli hareketlerin Avrupalı gençler arasında oldukça yaygın olduğunu belirtmektedirler (Faulks. 1999: 87-103 ve Bréchon, 2001: 35). Bu değerlendirme ile yeni oluşın siyasi aktivizm biçimlerinin gençler arasında yayıldığı görülmektedir. Klasik siyasi bağlantıların ötesinde, herhangi bir siyasi parti veya örgüt üyeliği bulunmayan gençler, sanal dünyanın da kendilerine sağladıkları imkanlar ile kolayca bir araya gelebilmektedirler. "Proje bazında angajman" unsuru, belirli bir konu etrafında sınırlanmış amaçlar çerçevesindeki hareketi öne çıkarmaya yaramaktadır. Bu tür aktivizm biçimleri içerisinde "eylem, belirli ve parçalı

seviyede olsa da, eylemi ortaya koyan aktörler evrensel alanda karşılıklı bağımlılık ve etkileşim içerisinde oldukları ve bunun farkındadırlar (Melucci, 1995: 41-63).

2.2.1. Türkiye’de Sivil Toplumun Gelişimi ve Gençlerin Örgütlenme Biçimi

Türkiye’nin siyasi kültür mirası, sivil toplum alanında kaydedilen ve kaydedilecek olan gelişmelerin temelini oluşturmaktadır. 1980 tarihine kadar, Türkiye’de siyasi bağlamı yüksek genç ve hareketli bir kitle varken, 1980 askeri darbesinin ardından gençlerin siyasi katılımları durma noktasına gelmiştir. 1982 Anayasası’nın ve ardından Dernekler Kanunu’nun getirdiği engeller nedeni ile 80’li yılların tamamında gençlerin katılımı, siyasi örgütlenme gibi alanlarda durağanlaşma meydana gelmiştir (Aslandaş, 1995:303-316). 1980 darbesi sürecinde ve sonrasında örgütlü hareket eden gençlerin cezalandırıldığına tanık olan veya bu süreçte cezaya çarptırılanların bir çoğu kendisinden sonraki nesile aktif örgütlü eylemlerin negatif boyutlarını aktarmıştır. Bu alanda yapılan araştırmalarda, yetişkin insanların çocuklarını olaylardan uzak tutmak adına bilgi birikimlerini ve hatta mücadele anılarını çocukları ile paylaştıkları ortaya çıkmaktadır (Lüküslü, 2013:46 ve Fırat, 2011:23).

1990’lı yıllar itibari ile gelişme gösteren sivil toplum örgütlenmeleri, 2000 yılının hemen ardından büyük bir ivme kazanmıştır. Birleşmiş Milletler gibi büyük ve uluslar arası kuruluşlar, Dünyada küreselleşen ve süreklileşen sorunların çözümünde yerel yönetimlerin, kuruluşları ve birden çok ortak noktası bulunan STK’lar ile hareket etmenin önemini anlamış, bu noktada 1992 yılında Rio’da alınan kararlar Türkiye’yi de etkilemiştir. Sivil toplum örgütlenmeleri konusunda 1999 Marmara ve Kaynaşlı depremlerinin büyük önemi vardır. Arama-kurtarma çalışmaları sırasında yardım derneklerinin örgütlü hareketleri, toplumda sivil topluma duyulan ilgi ve güvenin artmasını sağlamıştır (İçduygu, Meydanoglu, Sert, 2011: 58). Ayrıca yıllardır çözülmeye çalışılan etnik bir sorun olan Kürt sorununu sivil toplum girişimleri ile çözmeye çalışmanın düşünülmesi, 1996 yılında İstanbul’da yapılan İnsan Yerleşmeleri üzerine Birleşmiş Milletler Habitat II Konferansı sırasında alınan kararların sivil toplum konusunda yaptığı vurgu, Türkiye’de ilerleyen yıllarda sivil toplumun göreceği değerin fragmanı niteliğinde olmuştur (İçduygu vd., 2011: 59).

Tüm bu olaylar ve beraberinde, Avrupa Birliği’ne aday Türkiye’nin 2005 yılı itibari ile başlatılan müzakere süreci ve üyelik noktasında gerekli görülen Kopenhag kriterlerini

tamamlayabilmek için gerçekleştirilen bir takım yasal değişiklikler, sivil toplumun gelişimi noktasında daha uyumlu bir demokratik alan oluşturmuştur. (İçduygu vd., 2011: 59).

2000’li yıllarda sivil toplum kuruluşları, uluslar arası hibeler, fonlar ve yatırımlar ile desteklenmişlerdir. Avrupa Birliği başta olmak üzere, birçok farklı uluslararası vakıfların da destekleri bu döneme denk gelen birçok sivil toplum kuruluşunun projelerine kaynak oluşturmuştur. Bu süreç ile birlikte evrensel olarak popülerleşen, büyük şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri ve bunlara ayrılan bütçeler hızla artmıştır. 2000’li yıllardan günümüze kadar geçen süreç, sivil alanın gelişim gösterdiği ve buna bağlı olarak STK’ların oluştuğu süreçtir. Örneğin, derneklere ve sivil toplum kuruluşlarına yapılan maddi yardımların artması sonucu, belirli konuların dışına çıkılarak farklı konularda da projeler üretilmiştir. Kimi kurumlar çalışmalarını devletin politikalarını doğrudan etkilemek için, kimileri ise devlete örnek olması amacı ile oluşturmuştur. Diğer taraftan da hizmetlerin götürüldüğü yerlerde de bir değişim hareketi yalanmış, STK’lar etki alanlarını genişletmişlerdir. Uzmanlaşmayla birlikte STK’larda kurumsallaşma gelişimi yaşanmış ve ülke genelinde STK’ların sayısında artış yaşanmıştır (Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2014).

STK’ların bahsi geçen bu büyüme olayında, toplumunda yadsınamayacak oranda bir etkisi vardır. Türkiye’de bulunan STK’ların çok büyük bir kısmı dernek ve vakıf şeklinde hizmet vermektedir. Bu kurumların en önemli yapıtaşı ise gönüllü katılımcılardır. Ekonomik hayata bağlı olarak artan veya azalan bağışlar, uluslar arası ilişkilere göre bağışlanan hibeler STK’ların ekonomik zorluk içine girmesine neden olurken faaliyet alanının sosyal olgulardan maddi alana kaymasına neden olmaktadır. Türkiye’deki STK’lar üzerine yapılan araştırma sonucunda hazırlanan Gönüllülük Raporu’na göre (2013) gönüllü desteği, iyi kullanıldığı zaman, kurumun yaşanan ekonomik sorunlardan uzak maddi yetersizliklerinden en az etkilenebilecek ve toplumsal yararın gerçekleşiminin devam etmesi için çalışacak olan tek destektir. Bu durumun farkında olan STK’lar gönüllü desteği kazanabilmek için ayrı çalışmalar yürütürler.

STK’lara katılan gönüllülerin nüfus dağılımı hakkında elimizde yeteri kadar veri bulunmamaktadır. Ancak buna karşın STK’larda gönüllü olarak görev yapan kişilerin büyük bir çoğunluğunu gençler oluşturmaktadır. bu alandaki nüfussal verilere ulaşmak zor olsa da 2013 yılında BM Gönüllülük Raporu ve Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Toplum Gönüllüleri Vakfı Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı, Greenpeace gibi hem bütçesel hem de geniş alanlarda etkinlik gösteren STK’ları

incelediğimiz zaman çoğunluğu gençlerin oluşturduğu görülür (Greenpace Akdeniz, 2014). Gençlerin, sosyal medyada çok aktif olması ve kitle iletişim araçlarını kullanma noktasında çok iyi olmaları, değişen Dünya düzenine hızlı uyum sağlayabilmeleri, gençliğin oluşmuş veya oluşum aşamasında olan sivil örgütlenmeler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasını sağlamış, hem bu yeni oluşan örgütlere aktif katılımlarını hem de bu örgütlerin bir parçası olmalarını olumlu yönde etkilemiştir.

Türkiye’de farklı alanlarda uzmanlaşan çok sayıda STK oluşmuştur ve sayıları da artış göstermektedir (İçduygu vd., 2011:100). Türkiye’de Avrupa’ya oranla gençliğin sivil topluma katılımı nüfus yüzdeleri ile karşılaştırıldığında çok düşük olarak çıksa da (Yentürk, 2008) Türkiye’nin demokrasi ve toplumsal kalkınma geçmişinde son yıllarda STK aktivizmi dikkate değer bir yükseliş ortaya koymuştur. Gençler, gönüllülük esasına dayalı ve toplumsal sorunlara çözüm sunan projeler içinde yer alarak toplumsal değişimde bizzat rol almak istemişlerdir (Türkiye’de Gençlerin Katılımı Araştırması, 2013: 50).

2.2.2. 2013 Mayıs’ı ve Sonrasında Türkiye’de STK ve YTH Aktivizmi

Lance Bennett’in önceki konuda bahsi geçen STK aktivizmi tanımlamasında olduğu gibi *“siyasi kamusal alandaki reformlara odaklı, tek bir mesele çerçevesinde örgütlenmiş, organize, merkezi ve koalisyonlar üzerine kurulu kampanyalar yürüten politik bir ağ içinde gerçekleşen politik aktivizm”*in temel parçaları olan STK’lar yalnızca devlet kurumları ile işbirliği yapabilir ve yalnız onlarla çalışabilir. Sivil Toplum kuruluşları devletin gerekli organlarıyla işbirliği yaparak hareket eden kurumlardır. Eğer devlet STK’lar ile iş birliği yapmazsa ve bu kurumlar üzerindeki denetim seviyesini artırır, toplumsal huzur, refah yerine iktidar politikaları ön plana çıkarsa, STK’lar iktidar eli ile şekillendirilmeye çalışılırsa bu kuruluşlar yapılan tanımlara uygun olarak varoluş ortaya koyamazlar.

Demokrasinin temel göstergelerinden biri olarak göreceğimiz sivil toplum kuruluşlarının demokraside yaşanan sorunlar sonucu sarsılmaları doğaldır. Türkiye’nin yaşana süreç doğrultusunda zor ve baskı içerikli bir dönemden geçtiği söylenebilir. 2013 yılı mayıs ayında başlayan Gezi Parkı eylemlerine katılımın yoğun olduğu ve Türkiye’deki baskıcı ortama karşı tepki olarak doğduğunu vurgulayan yaklaşımlar olduğu gözlemlenmektedir (Bilgiç, Kafkaslı, 2013: 28). Eylemlerin Türkiye’deki birçok ilde yapılması ve bu eylemlerin partizan hareketlerin çok ötesinde bir şekil alması, sivil toplumun

kamusal alanları kullanım istekleri ve mahalli bir dayanışma ağının kurulması, 1980 darbesinden sonra yaşanan süreç göz önüne alındığında önemli politik katılım göstergeleri olarak değerlendirilebilecektir. Gezi eylemlerinde yer alanların çoğu genç gruplarından oluşmaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin akademisyenlerince katılımcılar üzerinden online yapılan ve 3-4 Haziran 2013 tarihinde yayınlanan sonuçlara göre katılımcı olan 3008 kişinin %3.5'i 18 yaş ve altındayken, % 53.6'sı 19-30 yaş, %15.9'u ise 31-35 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Gezi Eylemi Farklı siyasi görüş ve siyasi kültür geçmişine sahip olan gençler, önceden herhangi bir siyasi eylem içinde yer almamış olan gençler ve bu alanda aktif olan gençlerin ortak bir platformda bulunduğu, örgütlü bir eylem olmuştur. (Bilgiç, Kafkaslı, 2013: 13-15).

Konunun bu noktasında Gezi olaylarını toplumsal bir hareket olarak anlamak adına bu kavramın özelliklerine değinen Erik Neveu'ye yeniden bakalım: toplumsal hareketlere katılım gösteren kişiler harekete toplu halde dahil olarak bilinçli bir şekilde proje içerisinde birlikte hareket etmektedirler. Bir araya gelinme nedeni olarak gösterilen talepler hareketin ana teması olarak gösterilmektedir. Toplumsal hareketler kendi içerisinde farklı değerlendirmelere tabii tutulsa da, hareketlerin tamamı karmaşık toplumsal hareketler olarak meydana gelmektedir (Neveu, 2011: 9).

Toplumsal hareket katılımcıları belirli bir kaygı duygusuna sahip olan ve belirli konulardan rahatsızlık duyan insanlardan oluşmaktadır. Bu hareketlerde bilinçli olarak meydana koyulmuş eylemler vardır. Ortaya koyulan hareketler, belirli bir talep, maddi veya manevi bir çıkarın savunulması ya da bu durumların çok ötesinde bir konu etrafında şekillenebilmektedir. Herbert Blumer'e göre, hareket toplumsal bir talep, bir dava etrafında şekilleniyorsa bu hareketin temelinde yeni bir yaşamsal düzen oluşturma hedeflenmektedir (Neveu, 2011: 11). Bu talep olanın dışında bir yaşam düzeni veya derin değişiklikler amaçlayabileceği gibi, yalnızca sunulan veya kişilerce, kurumlarca dayatılan değişikliklere karşı çıkmak amacı ile toplanmış olabilir.

Son olarak YTH'nin güncel tanımını ve hareketlere katılım şeklini hatırlayacak olursak, YTH'lerin esnek bir militan ağına sahip olması, kendiliğinden örgütlenmesi, iletişim teknolojisi ile ilişkili, birden fazla mesele ile ilgilenen, bu meseleleri sahiplenen ve farklı amaçlar etrafında toplanan siyasi örgütlenmeler olması, Türkiye'nin toplumsal hareketlerinin YTH aktivizm biçimine büyük ölçüde uyduğunu bize göstermektedir.

Türkiye’de Toplumsal hareketler Mayıs 2013’ten bu yana artmış ve yaşanan toplumsal gelişmeler karşısında önceki döneme oranla, hızlı konumlanabildiğini söylemek mümkündür. Oysa toplumda YTH’ler kendilerini STK’lara oranla daha fazla hızlı ve organik biçimde toparlanabilen örgütler olarak görmektedirler. Örneğin, çevre hareketinin farklı kollarından örgütler, LGBTİ eşcinsel hareket, feminist hareketler, sınıfsal hareketler ve meslek odaları eylemlerle katılım noktasında öncü bir rol üstlenmiş, duruş ve taraf olmaktan yana çekimser davranmamışlardır. Bahsi geçen örgütler eylemlere katılımı kalmamış aynı zamanda çoğu eylemin sözcülüğünü de üstlenmişlerdir. Hatta bu STK ve oluşumlarının bir çoğu eylem sırasında orda bulunan kitlelerin temsili yetini üstlenmiş ve konu ile ilgili olarak Başbakan veya yetkili kurumlarla görüşmeleri yürütmüştür. Bu oluşumların pek çoğu meydana gelen olaylar sırasında hızlıca bir araya gelerek duruşlarını ortak basın açıklaması ile ortaya koymuş ve web siteleri aracılığı ile seslerini duyurma yoluna başvurmuşlardır. Benzer aynı eylemler ve yaşanan süreçler sırasında yukarıda bahsettiğimiz STK’lar daha dikkatli bir tavır benimsemeyi tercih etmiştir. Yine aynı STK’lar ündemdeki hızlı değişim karşısında YTH’ler kadar hızlı konum alamamış ve YTH’lere oranla duruma ayak uydurmakta zorlandıkları görülmüştür.

Demokrasi dışı oluşan uygulamalardan endişe duyduklarını açıklayan STK’lar gündemi geriden takip ederek, olayın ilk oluşum etkileri geçtiği zaman, bir çok oluşum ve hareketten daha dikkatli ve yumuşak bir dil kullanarak açıklamalarını dile getirmişlerdir. Örneğin gençlik çalışmaları alanında çok araştırma yapmış olan ve çok fazla gençlik araştırmasına imza atmış Toplum Gönüllüleri Vakfı, eylemlerin üzerinden 10 gün geçmesinin ardından web sitesine yayınladığı yazıda yapılan eylemlerden duyduğu endişeyi dile getirmiştir. Yaşanan bu olayların nedenlerini araştırmak, sivil toplum araştırmalarına önemli bir katkı sağlayacaktır. Ancak en önemli nedenlerinden birinin STK’ların varoluşsal nedenlerinden kaynaklandığını varsaymak mümkündür. Faaliyetlerinin ve tüzel kişiliklerinin devlet organlarına bağımlılığı arttıkça sivil toplum kuruluşlarını devletle ve onu yöneten iktidarla ilişkilerini zedelememeye yönelmektedir. Bu duruma ana sponsoru Garanti Bankası olan Öğretmen Akademisi Vakfı’nın faaliyetlerini durdurmasına yol açacak Milli Eğitim Bakanlığı’nın vakıfla protokolünü tek taraflı olarak fes etmesi örnek olarak gösterilebilir (Eğitim, 2014:20 ve Öğretmen, 2014:18).

Mayıs 2013’ten beri süregelen toplumsal hareketler içerisinde STK’ların eylem sahnesindeki yokluğunun, gençleri yeni toplumsal hareketlere veya yeni oluşumlara yönelttiği

söylenbilir. Öte yandan Gezi eylemleri ve sonrasında devam eden forumlar ve birçok farklı platformda gençlerin örgütlenmeyi, organize olmayı da öğrendiğinin altı çizilmelidir. Politik katılımın yükselmesi, birçok yeni STK kurulmasını da cesaretlendirmiştir. Kimi grupların YTH'lerin dağınık, anlık eylem biçimlerinden farklı, pek çok meseleyi sahiplenmek yerine sınırlı meseleler üzerine uzun vadeli çözümler sunan yapılar kurmaya yöneldiği gözlemlenmiştir. Bunun en büyük örneklerinden biri Mart 2014 yerel seçimlerinde büyük şehirlerdeki oy sandıklarında usulsüzlük yapılmasını engellemeye yönelik olarak bir araya gelen ve başlangıçta 150, seçim günü ise 29000 gönüllüsü olan Oy ve Ötesi (2014), Sandık Başındayız (2014) gibi girişimleridir. Bu girişimlerin seçim sisteminin şeffaflaşması için oluşturulmuş, organizasyon şeması üzerine çalışılmış, sisteme alternatif bir model getiren ve devletin yürüttüğü bir seçim organizasyonuna karşı çıkmak yerine doğrudan eklemlenen oluşumlar olması açısından dikkat çekicidir.

2.2.3. Eylem Profili ve Gençlerin Katılımı

Toplumsal hareketlerin eylemlerinde isteklerini her zaman çarpıcı ve dikkat çekici bir şekilde dile getirmeleri ya da akılda kalıcı, farkındalık uyandırıcı eylemlerde bulunmaları önemlidir. “Kültürel çerçeveleme” olarak adlandırılan durumun sınırlarının ve kapsamının iyi belirlenerek ortaya koyulması gerekir. Ortaya konan protestoların, hedefteki grubu etkileyecek ölçüde “sempati” ve “endişe” gibi aynı anda hissedilebilen, çeşitli duygular uyandıracak eylemler olması gerekmektedir. Örneğin fokların katledilmesini protesto etmek için, kürklerin kanı çağrıştıran kırmızıya boyanması ya da küresel ısınmaya dikkat çekmek için çeşitli su baskınlarının olabileceği şeklinde uyarılarda bulunan kimi gösteriler, çevreci gruplarca yapılan tiyatro sunumları, toplumun dikkatini çekmede etkili olmaktadır. Diğer yandan yeşil bir doğa resmi ile çöl resimlerini, çiçek açmış ağaç ile kurumuş ağaç fotoğraflarını yan yana kullanmak, çevreci hareketler başta olmak üzere aynı yöndeki pek çok hareket için sempati yaratmaya örnek olarak gösterilebilir (Kılıç, 2009:156).

Yapılan protesto eyleminin dikkat çekebilmesi için, eğer cazibe ve tehdit arasında uygun bir kombinasyon sağlanamaz ise, insanlarda karşıt iki duygu aynı anda ve ölçüde oluşturulamaz ise, bu durumda toplumdan destek almak bir yana, tepki de yaratılabilir. Bu nedenle gösterilerin fazla tehdit ya da hoşnut edici bir özellik taşımasının her zaman riskleri vardır. Bu gibi durumlarda protestoyu hazırlayan grupların bunu sergileyecekleri toplumun

yada topluluğun kültürel değer yargılarını iyi öğrenmesi ve tepki noktasına taşmadan mesajlarını verebilmesi gerekmektedir. Diğer yandan toplumsal yapının çok değişken olması ve günün şartlarına göre toplumun önceliklerinin farklı olması, uygun (her coğrafyada geçerli olan) bir kombinasyonun hazırlanmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle iyi planlanmış ve değerlerin tam anlamıyla oturtulduğu doğru bir seçim ve taktik, hareketin hedefe ulaşabilmesi için büyük önem taşımaktadır (Kılıç, 2009: 156).

Gençlerin katılımından bahsederken katılım yollarının çeşitlendirilmesine vurgu yapılmaktadır. Demokrasilerde, katılımı sadece oy vermek olarak algılamamak gerekmektedir. Gençlerin toplumsal anlamda sorumluluklarını ifade eden bazı göstergeler bulunmaktadır. Bunlar; oy vermenin yanı sıra siyasi süreç hakkında bilgi sahibi olma ve süreci anlama, düşünme teknikleri, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, medyaya katılma, etkileşim ve tartışma becerileri, gönüllülük faaliyetlerine katılım gibi göstergelerdir (Özer, 2011: 46). Sadece oy vermek olarak adlandırılan katılım süreci bazı özel gün ve dönemlerde kendini, farklı eylem tipleriyle de ortaya koymaktadır. Gençlerin uygulanan politikalara katılımı modern Avrupa ülkeleri için çok önemlidir. Çünkü gençlerin katılımının olmadığı sosyal projelerin çok başarılı olacağını düşünmezler. Belki de bu yüzdendir, her siyasi partinin kendine yönelik, kendi görüşünü savunan bir gençlik kolları oluşturma çabası. Kendine genç kesim arasında bir yer açma çabası ve yok olma geleceğinin önünü kapatmaya yönelik girişimler olarak değerlendirilebilir.

Gençlerin katılımıyla ilgili, katılımın çeşitlilik ve farklılıklar sergilediği söylenmelidir. Bazı gençler istek ve hevesle katılım sağlarken bazıları da katılım konusunda destekten yoksun olabilmektedir ya da katılımı nasıl gerçekleştirecekleri konusunda istenilen düzeyde bilgiye sahip olamamaktadır. Bu bireyler ailesel olarak daha çok siyasetten uzak durmuş ve eylemleri kara aşamasında değil, sonuç aşamasında öğrenen bireylerdir. Dolayısıyla bu bireylere uygulamalar hakkında fikir öne sürmek değil, alınan kararların uygulanması rolü düşmektedir. Bu şekilde olan bireyler konular hakkında daha az bilgiye sahip olan ve farkındalıkları olabildiğince düşük olan kişilerdir. Temel olarak gençlerin, kendilerini ilgilendiren kararların kendilerinin dışında alınmadığı ve sosyal eylemleri kendileri organize ettikleri takdirde farkındalıkları ve eylemsel bilinçleri artmaktadır. Gençlerin katılımı, katılım konusunda deneyimlerini arttıracak, gençlerin siyasi haklarını kullanmalarını sağlayacak, demokratikleşmelerine yardımcı olacak, aktif katılıma imkân verebilecektir. Bu

olumlu unsurların yaşama geçebilmesi için sadece gençlerin değil yetişkinlerin de benzer bilinç düzeyinde olmaları gerekmektedir (Özer, 2011: 47).

Günümüzde özel hayat ve neredeyse tüm kültürel alanlarda siyasetin kapsamına girmiş ve özel alan her zamankinden daha fazla kamusal alana dönüşmüştür. Böylece toplumsal hareketlerin aktörleri artık daha bireysel, kendilerine has biçimde davranmakta, kendi özgürlüklerini, iktidar ve hegemonya araçları tarafından bastırılmadan “kendileri olabilme” hakkını istemektedirler (Coşkun, 2007: 140). Dolayısıyla günümüzün toplumsal aktörlerinin karşı çıkışı ya da konulara direnişi bir noktada, kendi projelerini gerçekleştirmelerinin, hedeflerini tanımlamalarının ve istedikleri çatışmalara, tartışmalara ve pazarlıklara girmelerinin önünde engel oluşturan araçlar ve söylemleri ortadan kaldırmaya yöneliktir (Işık, 2013: 22). Bu düşüncede olan ve toplumsal hareketlerin meydana gelmesinde etkili olan aktivistler aynı zamanda bu olayları bir siyasi fırsat olarak kullanabilmektedirler. Bu sebeple Gamson ve Meyer sözlerinde siyasi fırsatın, kolektif eylem bağıını oluşturan ya da oluşturabilecek pek çok çeşitli koşul ve durumlarda kullanılacak bir araca dönüşmesine yönelik tehdit barındırdığına yönelik vurgu yapmaktadırlar (McAdam, McCarty, Zald, 1996: 41).

2.3. SOSYAL HAREKETLER VE MEDYA

Toplumsal hareketlerin gelişimi beraberinde toplumsal iletişim biçimlerinin dönüşümünü de getirmiştir, bugüne kadarki her toplumsal hareket kendi döneminin yaygın medya kaynaklarını kullanarak sesini duyurmuş ve bir etki bırakmıştır. Medyanın modern toplumsal hareketler kapsamındaki gelişimi Rusya’daki devrim süreci içerisinde olmuştur. Bu açıdan, Lenin’in devrimci propaganda ve ajitasyona (kışkırtma) verdiği önem, aslında medyanın devrimci hareketler için ne kadar önemli olduğuna yapılan bir vurgudur. Çünkü günümüzde medyada içine katılarak yapılan bir çok sosyal hareket Leninist bir modeldir (Downing, Ford, Gil, Stein, 2001: 67).

Bireyi sadece yöneten- yönetilen ilişkileri noktasında değil, hayata bakış açısı noktasında da etkileyen medya, kişinin çevresiyle ilişkilerini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Sağlanan iletişim şekilleri ile medya insanların gerek yerel, kendi ülkeleri ile ilgili, gerekse evrensel, diğer insanlar ve tüm insanlıkla ilgili konular hakkında daha hızlı fikir ve bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Diğer taraftan da farklı bakış açısına sahip ve bir araya

gelmeleri oldukça zor olan insanların sanal ortamlarda bir araya gelmelerini sağlayarak, tartışmaya uygun zemin oluşturmaktadır (Çukurçayır, 2000: 86). Bu nedenlerden dolayı medya modern toplumlarda, bireyin olaylar hakkında fikir sahibi olması ve değerlendirme yapabilmesi adına oldukça önemli bir araçtır.

Medya kimi zaman, çeşitli sorunlara özel bir ilgi göstermiş ve toplumda bu sorunların duyulması ve yayılması adına özel bir çaba göstermiştir. Gezi parkı olaylarında olduğu gibi daha buna benzer farklı olaylarda toplumda kısa sürede etki oluşturmuştur. Özellikle aktif medya kullanıcı kesimi olan 17-25 yaş arasında gezi olayları saniyeler içinde duyulmuş ve İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük illerde gençler dakikalar içinde sokağa dökülmüşlerdir. Gezi olaylarında olduğu gibi medya bazı toplumsal olayların sözcülüğünü üstlenmektedir (Eroğlu, 1999: 228). Böylece medya, toplumsal sorun oluşturan birimler üzerinde bir baskı aracına dönüşebilmektedir.

Diğer taraftan günümüz teknolojisinin iletişim ortamına sunduğu fırsatlar hayal gücünün de ötesindedir. Bu durum bireyin düşünce Dünyasını, davranışlarını, norm ve geleneklerini de bir takım değişikliklere uğratmıştır. Bugün ki medya iletişim araçları, başta toplumsal hareketler olmak üzere pek çok oluşumun hem konusunu hem de kapsamını etkilemektedir. Bu noktada internet kullanımının katkısı çok büyüktür (Işık, 2013: 8).

Günümüzde internet, eğitimden sağlığa, kamu ilişkilerinden özel hayatımıza ve iş istihdamına kadar hemen hemen her alanı etkisi altına almaktadır. Böylesi bir etkileşimden toplumsal hareketlerde nasibini almıştır. Çünkü bugün meydana gelen pek çok toplumsal hareketlerin temelinde politika oluşturma, tartışma, gündem oluşturma, örgütlenme ve eylem örgütlenmesi yatmaktadır. Bu konulara etkileşim zemini olarak da internet ortamı kullanılmaktadır. Dolayısıyla toplumsal hareketler farklı noktalarda medya ve internetten etkilenirken, bir yandan da e-gruplar, facebook ve twitter gibi sosyal paylaşım siteleri olmak üzere, web sitelerini, blogları, sohbet odalarını ve kısacası farklı ortamları farklı biçimlerde de aslında etkilemektedir (Boyd ve Ellison2007'den akt. Toprak ve ark. 2009: 29).

İnternetin toplumsal hareketler tarafından kullanımı ile ilgili farklı teorik ve politik yaklaşımlar mevcuttur. Bu yaklaşımları genel bir bakış açısı ile sınıflayacak olursak; birinci grubu internetin ekonomik, sosyo-kültürel ve bilişsel Dünyada bir devrim niteliğinde yenilik meydana getirdiğini, insana dair birçok problemin bu araç üzerinden çözülebileceğini, politik süreçler ve karar mekanizmalarından uzak kalan bireylerin daha katılımcı ve şeffaf

demokrasiye bu araç üzerinden katılabileceğini düşünen insanlar oluşturmaktadır. İkinci grubu; internetinde diğer pek çok yeni araç gibi, politik sistemin bir sömürü aracı olduğunu, sadece toplumun kaymak tabakası denen, üst sınıfa yakın orta sınıfa ait gençlerin kullanabileceğini, bu aracın insanları birbirine yabancılaştırdığını düşünenler oluşturmaktadır. Üçüncü bir grup olarak da interneti bir mücadele alanı olarak gören ve bu alanda gerek ırkçı-cinsiyetçi, gerekse şiddete karşı söylemlere karşı varlıklarını devam ettirenler vardır. Bu gruptakiler interneti bir savaş alanı gibi görür ve mücadele verdiklerini düşünürler (Göker, 2013: 81). Bütün bu sayılan grupların dışında medya ve interneti her kötülüğün başlangıç noktası olarak görenlerde vardır. Ancak yine de her kesimden insanın medya ve internet hakkında sahip oldukları en önemli fikir, internetin bilgiye ve öğrenmeye giden en kestirme yol olduğudur. Sosyal hareketler güncel politik ya da teorik anlamda istedikleri ve ulaştıkları bilgilerin çoğunu internet ortamından sağlamaktadır. Gezi hareketinde olduğu gibi hızlı bir iletişim ağı sunmaktadır. Çünkü internetin âleminin sunduğu yeni iletişim ortamları, sanal bile olsa karşılıklı iletişimi mümkün kılmaktadır. Böylece bireyler sadece fiziki olarak yakın oldukları çevre ile değil uzak mesafedeki insanlarla ve olaylarla bağlantı içinde olabilmektedirler. Böylesi ortamlarda görselliğin önemini kaybetmesi ve tamamen yazının dilinin konuşulması, insanların kendilerini daha rahat ifade etmelerini ve tartışılan konuya daha fazla odaklanmalarını sağlamaktadır (Bingöl ve Tanrıverdi 2011: 134).

2.3.1. İletişim Şekilleri

Sosyal hareketlerde özellikle günümüzde örgütlenme aracı olarak medya kullanılmaktadır. Sosyal hareketler her dönem en yaygın medya aracını kullanırken, günümüzde de bu araçlar sosyal paylaşım siteleri olarak karşımıza çıkmaktadır. En güncel olarak Gezi hareketinden yola çıkacak olursak #direngeziparkıhashtag'i ile twitter'da dokuz saniyede devrim haline gelebilecek bir kitleye ulaşmıştır. Bu harekete baktığımız zaman aslında ilk başlarda geleneksel olan medya yöntemlerini kullanmışlar ancak beklenen ilgiyi görmemesi üzerine sosyal medya ağları üzerinden iletişim ve örgütlenme meydana getirmişlerdir (Işık, 2013). Örgütlenme ağına gezi üzerinden yapılan durum paylaşımlarına en çok bilinen kişilerin kaleminden örnek olarak;

Mehmet Ali ALABORA: *Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş. Sen hâlâ anlamadın mı? Haydi gel.*

Ahmet KURAL: *Sanki uyursan ihanet edecekmışsin gibi hissediyorsun değil mi?#direngeziparka*

Ece TEMELKURAN: *1. Raunt alındı. Maç yeni başlıyor. Devleti anlayışlı bir amca sanmayın. Bu gece Taksim'i yalnız bırakmayın. #occupyistanbul#direnistanbul(<http://www.haber7.com> 07.05.17).*

Toplumda ve sanat Dünyasında bilinen kişilerin, bu ve buna benzer paylaşımlar yapmaları ilginin beklenenden daha büyük hızda oluşmasını sağlamıştır. Özellikle twitter olmak üzere facebook gibi sosyal ağlar bu alanda önemli bir yer tutmuştur. Polis müdahalesine yönelik yapılan video paylaşımları dikkat çekme noktasında işe yaramıştır. Çevrede bulunan cafe ve restoranların internet şifreleri de eylem katılımcıları arasında yayılmış ve sürekli olarak medya üzerinden etkileşim ve iletişim sağlanmıştır (Işık, 2013).

2.3.2. Sanal Dünya'nın Toplumsal Hareketlere Katılım ve Örgütlenmedeki Etkisi

Her dönemin kendine uygun olarak ürettiği bir medya kültürü ve iletişim aracı vardır. Medyanın gelişimi alt ölçek olarak politikanın (geniş kapsamlı olarak toplumdaki propaganda ortamının) elverişliliği ile belirlenir. Muhalif ideolojiyi benimseyen ve bu doğrultuda eylemde bulunmak isteyenlerin benimsedikleri propaganda yöntemleri, temel olarak iletişimsel pratiklere ve bunlara uygun olan medyaya dayanır.

Muhalif yapı, toplumsal gündemin belirlenmesinde en önemli etkenlerden biridir. Toplumsal gündemin, radikal bir biçimde var olabilmesi medyanın da objektif yapısını koruması gerekir. Gelişmiş ya da gelişmekte olan toplumlarda medyanın radikal yapısını kaybetmesi muhalif yapının başarısız kalışının göstergesi ve sebebi olarak sunulabilir. Özellikle böylesi toplumlarda medyanın gündem belirleyen bir yapıya sahip olması ve yerel kesimden başlayarak tüm siyaset alanını etkileyebilecek bir güce dönüşmesi gereklidir. Bu bağlamda aslında medya devrimci görüşün başta olmak üzere bütün muhalif yapıların en önemli aygıtlarından bir tanesidir, muhaliflerin kendilerini ifade edebilmeleri ve topluluklarına sempati taşıyan insanlara ulaşabilmeleri için medya, özelliklede radikal medya bir zorunluluk durumu ifade etmektedir (Karagöz, 2012:142).

Yeni iletişim teknolojilerinin medyanın genel yapısını oluşturması üzerine, yerel hareketler küresel bir ağ üzerinden dayanışmalarını uluslararası bir boyuta taşımışlar ve farklı

bir boyutta örgütlenme oluşmuştur. Ağırlıklı olarak batı ülkelerinin metropol şehirlerinde meydana gelen eylemler uluslararası dayanışmanın, iletişim teknolojisinin etkin kullanımının ve örgütlenmenin en önemli göstergeleri olmuştur. Muhaliflerin eylemlerinin önündeki en büyük engel olan zaman ve mekan algısı bu teknoloji ile aşılmış ve yeni boyut başlatmıştır (Çoban, 2009:43-58).

İnternetin politik faaliyetler açısından taşıdığı üç önemli işlevi vardır. Bunlardan ilki, anlık olarak ulaşımaya açık oluşundan dolayı sunduğu “Agora” işlevidir. Burada internet tartışma ortamlarına, eskiden forumlarda yapılan tartışma ortamlarını sağlaması ve bunu geniş kesimlere ulaştırarak yapması bakımından öne çıkmaktadır. Bu sayede sosyal medya küresel bir meydana dönüşmektedir. Böyle bir ortam hem politik fikirlerin oluşması, hem sahip olunan fikirlerin daha da olgunlaşması bakımından taşıdığı önem tartışılmazdır. Diğer işlevi ise, internetin merkezlessiz yapısının sunduğu engellenemezliktir. Bu sayede politik gruplar için örgütlenme, eylem organize etme, inisiyatifleri gerçekleştirme ve daha buna benzer işlevlerini taşırlar. Bu işlevler gençlerin politik hayata katılımı noktasında büyük önem taşırlar. İnternetin özellikle sosyal medyanın örgütlenme işlevini bize yakın zamanda en net olarak ortaya koyan olay Arap baharıdır.

Yönetimlerin denetleyemeyeceği bir biçimde Tunuslu, Mısırlı, İranlı gençler interneti çok iyi kullanarak büyük bir avantaj sağladılar. Sosyal medya aracılığı ile on binlerce eylemci, hiç tahmin edilemeyecek bir hızda bir araya gelmeyi, eylem yapmayı ve ardından dağılmayı öğrendiler. Ancak internetin kullanım sırasında ve sonrasında anonim yapısını koruması gerekir. Aksi takdirde internet iktidar tarafından bir takip ve fişleme aracı olarak kullanılabilir. Üçüncü işlevi ise, internetin tamamen küreselliğinden ileri gelmektedir. Bu özelliği sayesinde bilgi önlenemez bir biçimde evrensel bir hal alır. Politik aktivistler bu sayede karşılaştıkları herhangi bir olumsuzluğu, yanlışlığı ya da usulsüzlüğü anında uluslararası bir ortamda halka sunarlar ve halkın bu konuda fikir sahibi olmasını sağlarlar. Ancak bu durum iktidarı genel olarak zor durumlara sokmaktadır. Mesela Mısır’da hükümetin ilk olarak interneti kesmesi, oluşabilecek bir eylem olayının önünü kesmeye yönelikti. Ancak beklenen ölçekte işe yaramadı. İnsanlar düşük teknolojili aletleri kullanarak (internet faxbridges, ham radios vb.) tweet atmaya devam ettiler. Türkiye’de de zaman zaman internet üzerinde uygulanan sansür olaylarına karşı en önemli kozlardan biri bilgi akışının engellenememesi ve bu ortam üzerinden farklı odaklara ulaşarak devlet üzerinde bir baskı oluşturmaktır (Karagöz, 2012 :145).

Dijital hareketliliğin etkili olduğu bir diğer nokta da yerel ölçekteki eylemlerdir. Dijital hareketlilik muhalif olanları küresel anlamda etkileşime sokarken, bir taraftan da yerelde bulunan tekilleri de bunun içine sokarak etki alanını genişletmektedir. Kent ya da mahalle olarak başlayan yerel eylemler ağ örgütlenmesiyle bölgesel, ulusal hatta küresel ölçekte bir eylem haline gelebilerek seslerini daha geniş kitlelere duyurmaktadırlar (Uçkan, 2010:57).

Arap Baharı, geçmişten bu yana, uzun zamandır görülmemiş bir olay olarak, halkların tarih sahnesine beklenmedik, davet edilmedik bir şekilde söz sahibi olabilmek adına, yeni bir oyuncu olarak çıktığı süreç olarak da anılacaktır. Bu yeni güçlerin örgütlenmesinde başta internet, sosyal medya olmak üzere elbette ki ağ örgütlenmelerinin etkisi vardır. İnsanlar artık bu ağlar üzerinden çok kısa sürede örgütlenip bir araya gelebiliyor ve aynı hızda tekrar dağılabiliyor. Yerel ölçekte başlattıkları eylemlerine küresel iletişim kanallarını kullanarak destek yaratabiliyor, küresel iletişim yöntemlerini kullanarak Dünya kamuoyunu etkileyebiliyor ve iktidarlar üzerinde söz sahibi olabiliyorlar (www.politus.org.tr).

Online aktivistler sosyal medya sayesinde sanal bir toplum ekolojisi meydana getirerek, kamuoyu tarafından açıkça konuşulamayan, üzeri örtülen ya da çekinilen konuları rahatlıkla tartışmaya açmış ve insanların bunu konuşmasını, bilgi ve fikir sahibi hatta gerekirse bir tepki sahibi olmasını sağlamıştır (www.e-siber.com).

Bütün bu süreçleri değerlendirdiğimizde medyanın demokratikleşme sürecine katkısından ve devrimleri ateşleyici etkisinden bahsedebiliriz. Medyanın üstlendiği role detaylı bir biçimde baktığımız zaman, sosyal medyanın her şeyin kısıtlandığı ve insanların sesinin kısılmaya çalışıldığı dönemlerde, toplumun yükselen sesi olarak kritik bir görev üstlendiğini görürüz. Her şeyden önce medya, kitlelerin iletişimi için bir alan haline gelmiş ve marjinal tarafların eyleme geçebilmesi için aracı olmuştur. Bu eylemlerin nerede ve ne zaman yapılacağına belirlenmesinde, bireyler arası iletişimin sağlanmasına yardımcı olmuştur (www.dw.de).

Sosyal medyanın diğer bir yanı ise sahte kimlik kullanıcılarının oldukça yoğun olmasıdır. Sanal âlemde sahte kimlik kullanarak veya olayları çarpıtarak insanları manipüle etmek gerçek hayatta olduğundan daha kolaydır. Bu açıdan bakıldığında ise sanal gücün etkin olduğu Arap Baharı da dâhil olmak üzere, bütün olaylar üzerinde derinlemesine düşünülmesi gerekir. Arap Baharı da dahil olmak üzere, sosyal medyanın devrimler üzerinde derinlemesine

bir etkisi olduğu doğrudur, ancak yapılan devrimlerin tek aracısı olarak sosyal medyayı görmekte tamamen yanlış bir yolda çıkarımda bulunmak olur. Gösterici kesimin örgütlenmesinde haberleşmesinde elbette ki sosyal medyanın etkisi olmuş, geniş kitlelere ulaşmada fayda sağlamıştır, ancak devrimler twitter, facebook ya da diğer medya organları tarafından yapılmamıştır. Sosyal medya organları bu süreçte bir araç vazifesi yapmış ve sadece süreci hızlandırmıştır. Devrimsel bir hareket meydana gelirken, tweet ve hashtag'lerin, söz konusu olan ülkenin dilinin dışında ortak kullanım olarak görülen İngilizce üzerine yoğunlaşmış olması da bunun bir göstergesidir.

İnternet aktivistlerinin oluşturduğu kitleler çok kısa sürede oluşur ve çok kısa sürede tekrar dağılırlar. Bunun nedeni bu kitlelerin çok kısa vadede gerçekleşecek olaylar ekseninde bir araya gelmesi ve hedef odaklı olmalarıdır. Aralarında herhangi bir duygusal bağ (dostluk, kardeşlik, yoldaşlık) yoktur. İlişkilerinde daha çok bireysellik ön plandadır (Karagöz, 2012: 145). İnternet aktivizminin, sokakta fiziksel olarak yapılan bir eylemde hissedilen, o kitleye aidiyet duygusunu hissetmesi zor bir ihtimaldir. *“EliasCanetti'nin Kitle ve İktidar kitabında dediği gibi, deşarj olmadan kitle gerçek anlamda mevcut değildir. Deşarj anı, kitleye dahil olan herkesin farklılıklarından kurtulduğu ve kendilerini diğerleriyle eşit hissettiği andır”*(www.aktuelsikoloji.com).

2.3.3. Gezi Parkı Eylemleri Sırasında Sosyal Medya Kullanımı

ErnestoLaclau toplumsal hareketleri irdeleyebileceğimiz radikal inşacı bir perspektif sunar. Temel olarak bilinen toplumsal hareket teorilerinden farklı olarak “toplumsal talep” alanına yoğunlaşan ve toplumsal/siyasal ayırımına varan bu perspektif, gerek hareketlerin meydana gelmesine zemin hazırlayan faktörlerin, gerekse hareketlerin farklı bir yapı olarak nasıl meydana geldiklerini kapsamlı bir şekilde anlamamıza imkan verir (Özen, Avcı, 2013: 32).

Taksim Gezi Parkı'nın ticari ve özel mülkiyet haline getirilmesine karşı başlayan ve İstanbul dışında 78 ile yayılan, yaklaşık sayı ile belirtecek olursak 5 milyon kişinin katılımı ve desteği ile yapılan protestolar, hükümetin aldığı kararlara, Zizek'intabiri ile “vahşineoliberal ekonomi ile dini-milliyetçi otoriter” politikalara tepkidir. Tepki olarak başlayan bir hareketin nasıl olup da protestolara dönüştüğünü anlamak için gelişmelere yakından bakmak gerekir (Zizek, 2013: 89).

Gezi Parkı olayıda diğer bir takım olaylar gibi mekânsal temelli olarak ortaya çıkmıştır. Daha öncesinde de hükümet kamusal birtakım yerleri ticari bir hale getirmiş, buna yönelik tepkiler almıştır. Hükümetin bu yaklaşımı ile mekâna yönelik protestolar, muhalefetin önemli bir parçası haline gelmiştir.

Taksim Dayanışma, bünyesinde birbirinden oldukça farklı grupları barındırmaktadır. Bu sayede medyaya bile yansımaya görünümlü ve olaylar, bu grupların sosyal ağları kullanılarak kısa sürede geniş kitlelere ulaşması sağlanmıştır. Protestocular arasında uygulanan şiddeti ilk olarak “eş- dost- tanıdık” veya “sosyal medya”dan duyanları oranı %84’tür (Konda Araştırması 2013: 89). Parktaki grupların örgütlenmesinde, dönemin siyasi liderinin, “siz ne dersiniz deyin, biz kararımızı verdik.” sözleri ile protestocu grubun taleplerini hiçbir şekilde dikkate almayacaklarını belirtmesi ve yapılan protestoları durdurmak adına uygulanan şiddetin seviyesini artırması etkili olmuştur. Gezi protestolarına katılan insanların %49,1’i polis şiddetine karşı oldukları için katıldıklarını, %14,2’si ise siyasi liderlerin sarf ettikleri sözlere karşı durabilmek adına ve varlıklarını gösterebilmek adına katıldıklarını belirtmişlerdir (Konda Araştırması 2013: 91).

Hükümetin gezi parkında buluşan ve sadece gezi parkına yönelik değil farklı spesifik talepleri olan grupların isteklerini sert bir dil ile reddetmesi, bu grupları birlikte hareket etmeye yönlendirdi. Diğer bir ifade ile iktidarcaya yok sayılan gruplar ve talepleri gezi parkında tek bir tekilde bir araya geldi. Bu durum zaman geçtikçe büyümeye ve halk arasında iletişim araçları yolu ile yayılmaya başladı. Süreç içerisinde gezi parkı daha çok iktidarın bloke edici yanını protesto eden ve bu yanına tepki gösteren bir hal aldı. Böylece 1 Haziran tarihi ilk başlangıç noktası olan istanbul’un dışına çıktı ve bütün Türkiye hatta yurt dışına yayılma gösterdi.

2.4. TOPLUMSAL HAREKETLERDE YENİ YORUM

2.4.1. Toplumsal Hareketlerde Yaşanan Dönüşümler

“Toplumsal hareketler” kavramını canlı, yaşayan ve dönüşüm içinde olan bir olgu olarak ele aldığımız zaman, tarihi bir boyutu olduğunu görürüz. “Canlı ve yaşayan” terimleri ile ifade edilen, toplumsal hareketin algı odağının toplum, insan, siyaset ya da ekonomik yapı, toplumu etkisi altına alan durum ve koşullar olduğudur. Bu başlıklar kendi sınırları

içerisinde toplumsal harekete yön verirler. Bu terimlerin diğer anlamları ise, toplumsal olarak tanımladığımız, grup, kitle gibi oluşumların hepsinin bir dinamik yapı ve süreçlerinin olduğudur. Bu oluşumlar kendi içlerinde, toplumsal olayları takip eden, müdahale yöntemi seçen, değerlendiren, tartışan, kararlar alan, üye ve örgüt seviyesini yükseltmeye çalışan ve buna bağlı olarak daima büyümeye çalışan bir yapıya sahiptir. Bu doğrultuda her grubun amacı ve bu amaca ulaşmada benimsedikleri yöntemler açısından toplumsal hareketin yapısı da değişiklik göstermektedir. Her grubun kendi ideolojisi ve benimsediği yöntemler vardır. Siyasal toplumsal hareketlerin, Dünyayı ve toplumu açıklama modellerinin, amaçlarının ve kendilerine göre ürettikleri çözümlerinin derli toplu dile getirildiği düşünsel zemin onların ideolojilerini yansıttığını söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra ideolojiler hayatta var olanı açıklamanın yanı sıra, olması istenen ve beklenen şeylerle de ilgilidir. Bu açıdan ideolojilerin toplum tipine yönelik inançları besleyen bir yapısı da vardır.

Siyaset gibi ideolojik toplumsal hareketlerin, insandan oluşan zemini eğer genç bir yapıya sahipse ve eğer içinden geçilen dönem hem siyasi hem ekonomik olarak çalkantılı bir dönem ise, istediğini elde etmekte ve sonuç almakta aceleci olan genç yapının dünyayı yorumlama ve değiştirme biçimlerinde farklılaşmaların, kopuşların meydana geleceği öngörüsünde bulunulabilir. Tarihsel bir açıdan bakıldığında zaman, bu dinamik ve genç yapının aktörlerinin ideolojik alanda sert tartışmalar içinde olduğu ve çoğu zamanda bu sert tartışmaların örgütsel boyuta çıktığı görülmüştür.

Toplumsal Hareketler 19.yy sonlarında işçi hareketi olarak, ekonomik yörengeli bir olay olarak ortaya çıkmıştır. Ancak daha sonrasında bu harekete “eski toplumsal hareketler” adı verilmiştir (Önder, 2003: 34-35). Bu hareketlerde, toplumun harekete geçmesi için ideolojik vurgular önemsenmekteydi. Harekete geçmek için yanlış ve eksikliklerin vurgulandığı ideolojik platform gerekiyordu (Hank vd., 1999: 151).

Yeni toplumsal hareketler kavramı ise hayatımıza 1970’li yıllardan itibaren ekoloji, feminist, nükleer yada barışta dahil olmak üzere bütün alanlardaki toplumsal hareketleri ifade edebilmek için girmiştir. Küreselleşme, kitle iletişim araçlarına bağlı olarak toplumdaki her şeyin (ekonomik, politik, kültürel...) iç içe girdiği ve insanların dünyada olup biten her şeyden anında haberdar olduğu bir süreç haline gelmiştir. Buda insanlara küreselleşme açısından kitle iletişim araçlarının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Sugur, 1995: 56). Sosyal bilimlerde ise “Yeni Toplumsal Hareketler” kavramı yerine, yeni protesto ya da yeni politika hareketleri kavramları kullanılmaktadır. Bu durum yeni

aktivistlerin, eski hareketlerdeki aktivistlere nazaran daha eğitimli ve donanımlı olmalarından kaynaklanmaktadır (Offe, 1999: 60).

Habermas'ın yeni toplumsal hareketler alanında, çatışmaların paylaşım sorunlarından ziyade, yaşam biçimlerinin yapısal farklılıklarından kaynaklı çıktığına yönelik yaptığı açıklama, yeni hareketlerin yapısı ile örtüşmektedir. Yenilenen toplumsal hareketler, iktisadi yada sosyal olaylardan farklı olarak, yaşam kalitesi veya eşitlik ilkesine dayanmaktadır (Habermas, 2001: 849). Bu yeni hareketin yapısal karakteristiğini yüksek eğitimli ve ekonomik anlamda özgüveni olan ya da aktif olarak öğrenciliği devam eden üniversite öğrencisi gruplar oluşturur (Offe, 1999: 60).

Dünya üzerindeki ülke yönetimlerinin belirlediği coğrafi sınırların zamanla önemini yitirmesi ve kitle iletişim araçlarının kullanımının yaygınlaşması sonucu mekan algısında toplumda yok olmaya başlamıştır. İnsanlar dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, dünyada olup biten her şeyden haberdar olmaya başlamışlardır. Son yirmi yılda küreselleşme ile birlikte değişimlerde çok hızlı seyrederek hale gelmiştir. Yaşanan bu hızlı değişimin temel noktası, yeni iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim ve gelişimdir. Artık çağımızda dijital alanda dile getirilen tepkiler de, tıpkı sokak eylemleri gibi ses getirmektedir. Çünkü günümüzde artık gazeteciler gündemi belirlemeden önce Twitter ortamında nelerin konuşulduğuna da bakmaktadır. Bunun nedenlerinden biri de siyasete yön veren insanların da kullanıcı olması ve isteklerini bildiren diğer insanlar gibi onlar da düşüncelerini bu platformda dile getirmektedir. Yani artık günümüzde sosyal medya da konuşulan konular da, gündem belirleyebilmektedir. Hatta artık ABD'de diğer birçok alandaki aktivistlere nazaran, daha fazla kişiye ulaşabildikleri için internet aktivistleri, karar verici mekanizmalar üzerinde sokaktaki aktivistlere göre daha çok etki gücüne sahiptir (Savaş, 2013: 86). Bu süreç bazı bilim adamları tarafından "üçüncü sanayi devrimi" olarak adlandırılmaktadır. Bu devrim ile birlikte bilginin üretilmesi, yayılması ve ulaşılabilirliği olağanüstü bir düzeyde hızlanmış ve ucuzlamıştır. İletişimin ve oluşumların bu kadar ucuz olduğu bir dönemde, sosyal ağların kurumu neredeyse ücretsiz denecek kadar azdır. Kalabalık insan gruplarının oluşturduğu bu oluşumlar kendilerini "küresel vicdan" olarak tanımlamaktadırlar. Bu yönleri ile de zaman zaman uygulanan politikalara yön verebilmektedirler.

İletişimde uygun fiyatların kullanılması, bunu sadece zenginler tarafından kullanılmasını engellemiş ve toplumda farklı bir ayrışmanın da önünü kesmiştir. Bu durum tekli hegemonya yerine çoklu iletişime geçilmesini sağlamıştır. Bu sayede dünya da görülen

temel yapı olan ulus devlet yapısında da değişmeler görünmektedir. Bu yapılanma ile gücün yukarı doğru seyreden yapısı, yatay ve aşığıya doğru hızla yayılmaktadır. Daha öncesinde de varlığını sürdüren STK'lar hiç olmadığı kadar aktif ve sesini duyurabilen bir konuma gelmişlerdir. Buda ilişkiler üzerinde devlet kontrolü dışında bir katmanın daha oluşmasına olanak vermiştir (Karagöz, 2012: 135).

İnternet ve beraberinde diğer iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve yaygın kullanımı, toplumda yönetilenler ile yönetenler arasındaki mesafe pergelinin daralmasına ve buna bağlı olarak doğrudan demokrasi düşüncesinin gelişmesine olanak sağlamıştır (Bektaş, 2004: 211). İletişim teknolojilerinin siyasal sürece etki ettiğine dair örnek verilecek olursa ilk akla Filipinlerde yaşanan olay gelebilir. 17 Ocak 2001 tarihinde Filipinler Devlet Başkanı olan Joseph Estrada'nın görevden alınması için yargılanması davasında, destekçileri Estrada'dan yana olmuş ve kanıtların göz ardı edilmesi yönünde oy kullanmışlardır. Bu karar alındıktan iki saat sonrasında karara karşı olan binlerce Filipinli, Manila'nın en büyük kavşaklarından biri olan Epifanio De Los Santos Avenue'de toplanmış ve yolsuzluğa bulaşmış olan Başkan Estrada'nın görevden ayrılmasını istemişlerdir. Toplanan kalabalık birkaç gün içinde milyonlara ulaşmış ve Manila'da ulaşımın büyük oranda durmasına neden olmuşlardır. Halkın bu şekilde büyük tepki göstermesi sonucu Başkan Estrada 20 Ocak 2001 tarihinde görevi bırakmak zorunda kalmıştır. Böylece gelişen iletişim teknolojileri aracılığı ile ilk defa bir siyasi lider görevini bırakmak zorunda kalmıştır. Estrada'nın bizzat kendisi o dönemde atılan mesajların görevi bırakmak zorunda kalmasında etkili olduğunu dile getirmiştir (Karagöz, 2012: 136).

Arap Baharı olarak bilinen süreç ise, hükümet yetkilileri tarafından sürekli müdahale edilen Mohammed Bouazizi'nin Sidibouzyd'de kendini yakması ile filizlenmiştir. Ülkedeki diktatör yöneticiyi deviren halk hareketi, çevrelerinde bulunun birçok ülke için ilham teşkil etmiştir. Bu noktada kitle iletişim araçları konusunda dikkat edilmesi gereken bir nokta vardır. Mohammed Bouazizi Tunusta kendini yakan ilk insan değildir. Bir yıl kadar önce yine bir seyyar satıcı olan Abdesselam Trimech yönetimin çalışmasını engellemesi üzerine uygulanan sistemi protesto etmek adına kendini yakmıştır. Ancak bundan çok az kişinin haberi olmuştur. İki olay arasındaki fark ise Bouazizi'nin kendini kameralar önünde yakması sonucu fotoğraflarının ve durumun sosyal medyada yayılmasıdır. Diğer bir benzer olay olan Halid Said'in ölümü (6 Ocak 2010) de aynı sonucu vermiştir. Halid Said'in polisler tarafından öldürülmesi bir anda tüm dünyaya yayıldı ve herkesin bildiği bir konu haline

geldi (www.ekopolitik.org). Said'in hırpalanmalar sonucu aldığı yaralar sosyal medyada sıkça paylaşılan bir durum haline gelmiş ve bu durum Mısır'da aktivistlerin bir araya gelmesi için bir neden olmuştur. 'Hepimiz Khaled'iz' başlığı altında oluşturulan facebook sayfası ilk kurulduğu andan sonra hızla büyümüş ve takipçi kazanmıştır. 2011 yılının Şubat ayında üye olanların sayısı 470 binleri geçmiş ve gösteriler boyunca çekilen fotoğraf ve videoların paylaşıldığı sitenin üye sayısı yıl sonuna doğru 730 bini bulmuştur (www.alternatifpolitika.com).

Arap Baharı kapsamında medyanın üstlendiği role bakıldığında, son derece kritik bir rolü olduğunu görürüz. Çünkü her şeyin kısıtlandığı bir ortamda, kitlelerin iletişimi için bir alan meydana getirmiştir ve marjinal grupların harekete geçebilmesine olanak sağlamıştır (www.dw.de). Sosyal medya, küresel veya yerel anlamda zihinlere 'başka bir dünya mümkün' çağrısı yapmaktadır. Çünkü topluluklar arası etkileşimin önünü açmakta ve farkındalık taşıyan mesajların hızlı bir biçimde iletilmesini sağlamaktadır. Yönetimde temsil edilemeyen insanların kendilerine yer bulmaları, düşüncelerini ve oluşturdukları gündemleri yayabilmeleri, ağlar aracılığı ile hızlı bir biçimde sayılarını artırabilmeleri, Arap Baharı sürecinde aktif olarak kullanılan twitter, facebook, bloglar, mobil iletişim, youtube gibi sosyal ağların devrimsel gücünü desteklemektedir.

Siyasetin zirve noktasından ziyade tabandan gelen örgütlenmelerin meydana getirdiği sanal örgütlenme coğrafî engelleri aşarak kendi somut ve soyut gündemini ortaya koyarlar. Böylece dünya siyaseti, çevrim dışı alanlarda yok sayılan kesimin çevrim içi durumlarda varlıklarını kanıtladıklarına tanık olmuşlardır (Öğüt, 2005: 32).

Morozov gibi internet ortamına şüpheci bakan bazı akademisyenler, sosyal ağların tabandan çok, siyasi iktidarın gözetleme aygıtlarından biri olduğunu düşünmektedirler. Halkı denetim altında tutabilmek için onlara düşüncelerini yaymakta özgür olduklarını hissedebilecekleri, ancak, kontrol altında da tutabilecekleri bir alan olarak değerlendirirler. Morozov Radikal Gazetesine verdiği söyleşide bunu şu ifadeler ile dile getirmiştir; *"90'larda eski hippiler internetin 1960'ların başaramadığı her şeyi başarabileceği argümanını ortaya attı."* "İnternet demokratik katılımı artırır, can çekişen toplumlarda Rönesansı tetikler, ortak hayat duygusunu güçlendirir." *diyorlardı. Siber ütopyacılar Birleşmiş Milletler'in yeni ve geliştirilmiş bir versiyonunu yaratmayı hedeflediler ama ortaya dijital bir Cirque du Soleil çıktı."* İnternetteki fırsatların yanı sıra tehlike ortamının da

farklında olan bir kitleye yani siber bir gerçekliğe dikkat çekmiştir. Morozov Arap Baharı sırasındaki dijital dünyanın katkısını ise şu sözler ile ifade ediyor;

Kafası çalışan bir muhalif elbette sosyal medyadan yararlanır ama yararlanmasalardı da diktatörleri devirebilirlerdi. Mısır'da hükümet internet bağlantısını kesti ama gösteriler devam etti. Libya örneğinde de sosyal medyanın gücünden söz edilemez. Bana göre atlanan çok önemli bir detay var: Tunus ve Mısır devletlerinin internet kontrolü son derece zayıftı; 20'nci yüzyıldan kalma köhne bir yapıları vardı. Evet birkaç web sitesini kapatıp, blogger'i tutukladılar ama Rusya ve Çin'de gördüğümüz tarzda siber saldırılardan, dijital propaganda ve takip sistemlerinden bihaberlerdi. Dolayısıyla Tunus ve Mısır'da internet bu sebeple fayda sağladı. Dünyanın geri kalanında işleyeceği anlamına gelmiyor. Muhalifler interneti kullanıyor ve devletler seyirci kalıyor zannetmeyin (Başaran, 2011:54).

Günümüzde meydana gelen toplumsal hareketlere baktığımızda geçmişte olduğu gibi ideolojik alt yapılardan ziyade çevre, haklar, politika, özgürlük vb. sosyal sorunlardan beslenmektedir. Eskiye oranla gelişen sosyal medya ortamı ve yeni medya ortamı sayesinde eski hareketlere oranla daha hızlı örgütlenme ve yayılma sağlamaktadırlar. Ancak, Morozov gibi 'gerçekçi'ler toplumları özgür kılan medya ortamının aynı zamanda kontrolü kolay bir denetim alanı haline gelebileceğidir. İki durumda göz önünde bulundurulduğu zaman medya ve sosyal ağlar için, insanlar için bir çıkış noktasını teşkil ederken, diğer bir yandan da baskıcı rejimlerin ellerine kolaylıkla geçebilen ve bu yöndeki iletişimi destekleyen bir ortama dönüşebileceği sonucuna varılabilir (Karagöz,2012: 139).

Toplumsal hareketleri ayırt eden diğer bir nokta ise sınıfsal profilin farklılıklar göstermesidir. Eski toplumsal hareketlerde sınıf tanımlaması ekonomik farklılıkları barındırırken, günümüzdeki toplumsal hareketler ise sınıf tanımlamasında farklı değerleri bünyesinde barındırır. Eski toplumsal hareketlerde liderler işçi ve orta sınıfı temsil ederken, yeni toplumsal hareketlerde liderler genel olarak orta sınıftan (yüksek eğitilmiş, genç) olan insanları temsil etmektedirler. İki toplumsal harekette orta sınıf mevcut ancak, yeni hareketlerde yer alan orta sınıf eskiye oranla eğitim seviyesi daha yüksek ve yaş ortalaması daha genç olan kesimdir (Offe, 1999: 68).

Yeni toplumsal hareketleri sahip oldukları yeni orta sınıf değerleri ile açıklamaya çalışan tezlere karşı, bu hareketlerin sadece sınıf yapısı ve değerlerine bağlı olmadığını, sadece bu değerler ile açıklanamayacağını ifade eden görüşler de vardır. Bu tip çatışmalar genel olarak grup olmayan farklı sınıflardan ya da sınıf olmayan farklı kişi ve unsurların toplumsal birliği sonucunda ortaya koyulmaktadır. Yeni toplumsal hareketlerin yalnızca

sınıf kavramından ziyade statü, ırk, millet ve toplumsal cinsiyet gibi kavramlara kaydığı da ileri sürülmektedir. “Kişisel olan politiktir.” sözü kapsamında modern hayatın dışarı attığı tüm kimliklerin, kendilerini görünür ve var kılma, sahip oldukları haklar alanını genişletme ve kendilerine yeni bir yaşam alanı inşa etme politikaları yeni toplumsal hareketlerin temel noktalarından birini oluşturmaktadır. Yeni hareketin teorisyenleri tabanı oluşturan katılımcılarını pasif yerine aktif olan kesimden insanlar olarak tercih ederler. Bu kapsamda yeni toplumsal hareketlerin destekleyicileri, kolektif eylemler yolu ile gelecekleri üzerinde değişim yapabilme hakkına ve gücüne sahip oldukları düşüncesini taşırlar. Hegedus bu durumu “yetkilendirme” kavramı ile açıklamaktadır. Yetkilendirmeyi “*insanların kendilerini ilgilendiren problemlere doğrudan müdahale etme kapasitesi*” ve “*kendi gelecek tercihlerini kontrol etme*” olarak ifade etmektedir (Hegedus, 1989: 32).

2.4.2. Küreselleşme, Sanal Dünya Ve Toplumsal Değişim

Küreselleşme, son zamanlarda üzerinde en çok tartışılan, anlam ve değer bakımından oldukça yüksek noktaya gelen konulardan biridir. Yani toplumun tek bir nokta, mekan olarak algılanması sürecini işaret etmektedir (Tutar, 2000:18). Diğer bir ifade ile küreselleşme, toplumda oluşan siyasi, ekonomik ve kültürel değerlerin bu sınırların dışına çıkmasını ve dünyaya yayılmasını ifade etmektedir (Erbay, 1998: 18). McLuhan 1962 yılında yayımladığı bir metinde “küresel köy” “globalvilage” terimini ilk kullanan kişi olarak kayıtlara geçmiştir (Aktel, 2001: 195). Bu terimin bünyesinde barındırdığı anlama bakıldığı zaman, coğrafi sınırların önemini hızla yitirdiğini, kitle iletişim araçlarının kullanımının yaygınlaştığını görürüz. Bu sayede insanlar, dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, herhangi bir olaydan hemen haberdar olmakta ve konunun görüntülerini de hemen izleyebilme şansına sahip olmuştur. Kitle iletişim araçları ile birlikte son zamanlarda hiç görülmedik hızda değişimler meydana gelmektedir. Bu anlamda dünya tıpkı McLuhan’ın da dile getirdiği gibi küresel köy olma yönünde hızla ilerlemektedir. Özellikle internet medyasında ortaya gelen yenilikler, pasifize olmuş kesimlerinde yeniden canlanmasına ve toplumda edilgen kesim olanların, etken kesim olmalarına olanak sağlamıştır. Sivil toplum örgütleri son yıllarda artık medyanın dikkatini çekmeye çalışmaktan vazgeçmiş ve kendi seslerini yine kendilerinin oluşturduğu platformlar üzerinden duyurmaya başlamışlardır. Bu sayede işlemleri daha hızlı ve ulaştıkları kesimde daha aktif, araştırmacı kişiler olmuştur. Bu değişim ile kitleler medyada kendi seslerini duyurmaya yönelik sarfettikleri çabalarını farklı

alanlara yansıtılar. Kitlelerin biriken enerjileri daha çok toplumda meydanlarda görülür hale gelinmiştir (Soydan, 2012: 52).

Geleneksel iletişim araçları hem, belirl insanların tekelinde hem de, merkeziyetçi bir yapıya bağlıydı. Değişen, gelişen iletişim araçları ile bu hegemonya yıkılmaya başladı. Çoğalma, çeşitlenme ve dağılma ile kontrol merkezi çok yapıli bir hale geldi. Yeni teknoloji ile insanlar kendi yayımlarını yaparak istediği kesimden insana istediği hızda ulaşır hale geldi (Timisi, 2003: 84). Yaşanan bu dönüşüm ile yeni bir devrin başladığı söylenebilir. Yeni teknoloji ile bilgi miktarının artması, bireysel iletişimin önünün tamamen açılması ve bilgilere evrensel ulaşım sağlanmasından dolayı katılımcı demokrasiyi güçlendirecek bir yapısı olduğu söylenebilir (Karapınar, 2006: 97). İçinde bulunduğumuz çağın diğer betimleyici ögesi de ağlardır. Bu çağda insanlar artık her istedikleri anda, istedikleri noktaya bağlanabilmekte ve iletişim sağlayabilmektedir. Bu da toplumu zamanla ağ toplumu haline getiren bir olgu olmuştur. Bu toplumu etkili kılan en önemli özellik ise iletişimin karşılıklı olması yani etileşim şeklinde olmasıdır (Kesim, 2008: 5-6).

Ağ toplumunda sosyal ağlar ile sağlanan iletişimin diğerlerinden farklı olduğu görülür. Çünkü, bireyler yüz yüze görüşmelerde kendi sahip oldukları kimliklerini yansıtırken, sosyal ağlar üzerinde ise sahip oldukları kimlikler yerine, kendilerine yeni bir kimlik yaratırlar. Yani toplumda baştan kurgulanmış kimlik duvarları ile karşı karşıya kalınmaktadır. Küreselleşme ile toplumda kamu hizmetinden, kamu yönetimine varıncaya kadar köklü değişimler meydana gelmektedir (Al, 2002: 282).

İçinden geçtiğimiz her tarihsel dönem kendi teknolojik yapısına uygun bir medya ortamı oluşturur. Toplumlarda medyanın gelişimi, politik anlamdaki propaganda duygusunun gelişimi ile paralel seyretmektedir. Toplumda muhalif güçleri benimseyen ve bu doğrultuda eylem yapacak bireylerin yolu iletişimden ve yapılan propagandaya uygun medya ortamını kullanmaktan geçmektedir. Radikal medya toplumda yaşayan bireylerin bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Çünkü meydana gelen birçok toplumsal hareket öncelikle kendini bir siyasal alandan tanımlar ve daha sonrasında da örgütlenmek ve kitleselleşmek için bu yayın organını kullanmaya devam eder. Medya siyasal alan için vazgeçilmez bir yapıdır. Kendilerini en iyi tanıttıkları ve ifade de özgür oldukları alan olarak görülür. Muhalif söylemin rahatlıkla gruptan çıkıp, topluluklara, kitlelere ulaştığı alandır. Ülkelerde radikal medyanın engellenmeye çalışılması

evrensel alanda yankı yapan ve önünün açılması için diplomatik ilişkiler barındıran bir noktaya kadar gelmiştir.

Toplumlardaki sınıflı yapı, radikal medyanın biçimini belirler ve yön verir. Farklı sınıflarda olan insanlar farklı iletişim şekillerini kullandıkları için, her toplumsal sınıfa göre, bazen farklı, bazen de aynı olabilecek medya iletişim araçları kullanılır. Kitlemel hareketler, ideolojilerine ve seslendikleri halka yönelik uygun olan söylem biçimini ve medya organını kullanırlar. Muhalif olan ve iktidar olanın kullandığı medya alanı değışiklik gösterebilir. Çünkü, iktidar gruplar her zaman için muhalif olanın iletişimsel gücünü kırmaya yönelik çalışmalar yürütür.

Toplumların tek tipleştirilmesi ve muhalif söylemlerden arındırılması, sonrasında ise dinledikleri şeylere anlam verememesi durumu, muhalif söylemden uzaklaşma ve tek kanaldan beslenme ile meydana gelir. Kitlelerin düşünmekten uzak yaşamasında medya çok etkili bir araçtır. Kitleleri kendi gerçekliklerine dahi uzaklaştırabilme özelliğine sahip bir güçtür. Muhalif grupların yaptıkları yorum ve değerlendirmeleri duymamaları da gerçekliğe kapılarını kapatmaları ve tamamen medya aracılığı ile oluşturulmuş bir dünya da yaşamaya başlamaları sonucudur. Medya aracılığı ile yaratılma konusunda örnek olarak bakacak olursak 2014 yılında Kuzey Kore'nin dünya kupasında finale çıktığına dair ülkede yayınlanan haberlere bakabilir, haberde "*Kuzey Kore, Japonya'yı 7-0, ABD'yi 4-0 ve Çin'i 2-0 mağlup edip finalde CristianoRonaldo'lu Portekiz ile karşılaşmaya hak kazandı*" ifadelerine yer verilmiştir. Her ne kadar gerçek anlamda final Almanya ve Arjantin arasında yaşanmış olsa da, Kore halkı yapılan montajlı yayınlar ile yaratılmış bir başarı öyküsünün içine atılmıştır (www.yenisafak.com).

Ezilen halkın kaybolan benliklerini bulmaları açısından medya alanında verilen mücadele oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bu anlamda sistemsal olarak oluşturulan medya organlarına karşı geliştirilmiş olan radikal medya için toplumsal hareketler olmazsa olmaz bir konumdadır. Medyada yapılan hareketlere yer verilmesi ve insanların sorgulama duygusunun geliştirilmesi toplumsal bilincin artmasında fayda sağlayacaktır.

2.4.3. Yeni Toplumsal Hareket Biçimi Olarak Çevrecilik

2.4.3.1. Greenpeace Zara Eylemi

Greenpeace'in yaptığı araştırmalar sonucu birçok bilindik giyim markasının imal ettiği ürünlerinde zararlı kimyasal maddeler kullandığı bilgisine ulaşmıştır. Bu markalar arasında dünya çapında yaygın kullanılan ve çok bilindik, ünlü olan markalarda vardı (Örn: Benetton, Jack&Jones, Diesel, H&M, Tommy Hilfiger, Zara vb.). Ancak araştırmada sayılan markalar arasında sadece Zara hem hormonal, hem de kansere neden olan zararlı maddeleri barındırıyordu. Greenpeace ile sokakta adam bir araya gelerek Zara'ya savaş açtı. Sosyal medya aracılığı ile büyük kitlelere ulaşıldı ve olay büyük yankı getirdi. Uzun zincir haline gelen E-mail trafiği başladı ve Zara 8 gün içinde kabul ederek, ürünlerinden zehirli kimyasalları temizleyeceğine dair söz ve güvence verdi (Karagöz, 2012: 148).

Greenpeace hazır giyim sektöründe ürünlerin hazırlanması aşamasında kullanılan kimsayallara yönelik 2012 yılı Kasım ayında bir kampanya başlattı. C&A, H&M ve Jack&Jones gibi birçok ünlü marka başlatılan kampanya karşısında duyarlı davranıp bu doğrultuda pozitif adım atarken, Zara yürütülen kampanya ya oldukça ciddiyetsiz yaklaştı. Greenpeace uzun bir süre Zara 'yı konu hakkında görüşmeye davet etti ancak, Zara'dan bu görüşme çağrılarına da olumlu bir yanıt alınamadı. İspanya'nın en bilindik markalarından biri olan Zara, daha önce parmakla gösterilen bir marka iken, 2012'nin son dönemlerinde olumsuz eleştirilerin odağı haline geldi. Bir çok ülke ve şehirlerde Zara'ya yönelik, mağaza önünde eylemler yapıldı. Örneğin 24 Kasım 2012 tarihinde İstanbul Suadiye'de bulunan Zara mağazası önünde Greenpeace eylemcileri tarafından başlatılan kampanya halktan oldukça yoğun bir ilgi gördü. Vitrin mankeni kılığına giren eylemciler “*Zehrin modası geçti, şimdi detox zamanı*” yazılı pankartlar ile tepkilerini ortaya koydular. Halktan bu konu üzerine imza ile destek bekleyen eylemci grup yaklaşık 250 bin kişiye ulaşım sağladı (<http://www.greenpeace.org/turkey/tr/news/vitrin-mankenlerinden-zara-onunde-eylem-241112/>). Başka ülkelerde de yapılan benzer eylemler sonucu Zara marka olarak ürünlerinden 2020 yılına kadar kimyasal maddeleri çıkaracağına dair söz verdi.

Yapılan eylemler ile uzun denemeyecek bir sürede sonuç alınması, iletişimin hızı ile doğru orantılıdır. Eylemcilerin cansız manken kılığına girerek basının dikkatini çekmesi, sosyal medya da olayın duyulmasını sağlamıştır. Zaten Zara eylemlerinin bu denli hızlı büyümesinde ki en önemli etken sosyal medyanın gücüdür. Greenpeace'in bu alandaki

hakimiyetini çok iyi ve yerinde kullanması ve örgütlenmeyi iyi organize etmesi sonucu pozitif sonuçlar elde edilmiştir.

Greenpeace'in örgütlenmesinde yapılan Zara eylemleri, sokak hareketi veya diğer sistem karşıtı hareketlerden daha çabuk ve kolay geri dönüt almıştır. Aktivist hareketin "harekete geç" başlığı ile yaptığı çağrı da yalnızca Zara için değil, diğer kimyasal içerikli markalar için de destek beklentisi vardı. Bunun için destek olan yada olacak olan kişilerden ilk beklenen, "Modayı Detoksla" videosunu izlemek ve olabildiğince çok kişinin izlemesini sağlamaktı. Bu sayede olabildiğince çok kişiye ulaşmış olacaktı (www.greenpeace.org).

Greenpeace için sosyal medya, imza toplayan bir sokak örgütü olmaktan ileri gidebilmenin ilk adımı olarak görülmektedir. İtibarlarını korumak adına yüksek miktarda paralar harcayan firmaların, yapılan bir paylaşım veya bir video ile itibarlarının sarsılabileceği Zara eylemleri ile açık olarak ortaya koyulmuştur. İnternet ile birlikte gelen sayısallaşma kültürü de bu alanda etkili olmuştur. Sadece online alanda etkili olmadıklarını sokak imzaları alanında ortaya koymuş olup, nicel olarak sağlanan çoğunluktan nitel sonuçlar alınabileceği ortaya koyulmuştur (Karagöz, 2012:148).

2.4.3.2.Change Org.: Dijital İmzanın Gücü

Change.Org. insanların buldukları mekan yada konumları önemsemeksizin, onlara buldukları her yerden istedikleri değişimleri başlatabilecekleri imkan sağlayan dijital bir imza platformu olarak tanımlanabilir. Change.org insanlara imzanın gücü ile medyanın etkisini birleştirme imkânı sunar. Bu sitede sosyal ağlar ile nasıl ve ne kadar bir etki alanına sahip olduğunuzu görebileceğiniz şemalar meydana getirilmiştir. Bireyler gibi kurumsallaşmış yer ve birimlerde burada kampanya başlatabilmektedirler. Ticaretle uğraşanlar kendi alanlarında tarımla uğraşanlar ise tarımsal alanda kampanya oluşturabilmektedirler. Site oldukça profesyonel bir ekip tarafından yönetilmekte ve farklı ülkelerde CEO'ları ve yazılımcıları bulunmaktadır. Örneğin, kuruluşun Türkiye ayağında Zennube Ezgi KAYA ve Serdar PAKTİN direktör olarak yer almaktadırlar. İmzaların başarısında bir çok şeyde olduğu gibi, toplumsal alanda tanınan, değer gören kişilerin etkisi olmaktadır. Site yönetimi de kampanyalara verilen bu tarz desteklerin daha fazla imzaya ulaşma imkanı sağlayacağı noktasından katılımcılara ipucu vermektedir. Site içerisinde daha önce yapılan kampanyalara, başarılar butonunda başarıya ulaşan kampanyalara ve nasıl başarıya ulaştıklarına yer verilmiştir. Bu noktada site izlenmesi gereken yolu burada

somutlaştırmaktadır. Fakat site yönetimi oluşturulacak kampanya ve hikayesi ne kadar iyi olursa olsun yine de medya kanadının ilgi ve alakasının olması gerektiği üzerinde daha hassasiyetle durmaktadır. Site adeta aktivizm'inonline okulu haline gelmiştir (<https://www.change.org/tr>).

Greenpeace ve Gezi olaylarının ötesinde change.org tamamen internet üzerinden örgütlenme amacı doğrultusunda oluşturulmuştur. Yaklaşık olarak 196 ülkede 20 milyondan fazla kullanıcıya sahiptir. Kullanıcılar yerel yada küresel anlamda içinde yaşadıkları kendi toplumlarını dönüştürmeye çalışırlar. Konunun ne olduğu hangi alanı kapsadığına bakılmaksızın amacının toplumda meydana getireceği iyileştirmeler üzerinde durulur. İster okuldaki şiddet olaylarına karşı başlatılsın, isterse de siyasi alanda iltiması önlemek için yada ekonomi alanında yapılan herhangi bir yolsuzluğa karşı başlatılmış olsun, sıradan bir biçimde başlatılan birçok kampanya change.org ile başarıya ulaşabilmektedir. Change.org ise kampanya başlatmasını şu şekilde tarif etmektedir:

“Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, bir fark yaratabilmek için sahip olduğumuz imkanlar eskiden olduğundan çok daha fazla. Önceleri, insanları bir dava etrafında toplamak fazlasıyla zaman, para ve karmaşık altyapılar gerektiren zorlu bir uğraştı. Ama teknoloji, her zamankinden daha fazla bizi birbirimize yaklaştırdı. Artık, herhangi birinin bir kampanya başlatabilmesi ve kendi bölgesindeki yüzlerce insanı ya da dünya çapında yüzbinlerce insanı harekete geçirerek şirketleri ve devletleri daha hesap sorulabilir ve duyarlı hale getirmesi mümkün.” (<https://www.change.org/tr>).

Başarıya ulaşan kampanyalarda ilk vurgulanan, karar verici kişilerin gerçekleştirebileceği değişiklikleri talep etmesidir. Toplanan imzaların hedefine ulaşması ise en çok üzerinde durulan konudur. Change.org kullanıcıları online kampanyaların tek başına başarı sağlayamayacağını ve offline eylemler ile birlikte ele alınması gerektiğini tavsiye ederler. Bunu da, yüzlerce, binlerce veya onbinlerce mail ile dikkat çekme işlemi sağlanmış olabilir, sonrasında ise yapılacak işlem, basın toplantısı yolu ile dikkat çekmek ve konuyu ön plana çıkarmaktır şeklinde açıklarlar. Örneğin, 1-2 mart 2014 tarihinde başlatılan akaryakıt almama eyleminde, belirli medya organları kullanılmış ve seslerini duyurmaya çalışmışlardır. Yayınlanan mektupla yüksek vergi oranlarına değinilmiş, diğer ülkeler ile, hatta ekonomisi Türkiye'den daha kötü olan ülkeler ile vergi oranları kıyaslanmış ve belirli tarihlerde akaryakıt almayarak eylem yapma çağrısında bulunulmuştur. Ancak eyleme sadece 254 destekçi bulmuşlar ve seslerini istedikleri oranda duyuramamışlardır (Change.org).

Change.org'da bir kampanya başlatacak olursak izlenecek adımlar 3 ana kategoride toplanabilir. Bu kategorileri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1. Adım: Online kampanyayı başlat.
2. Adım: Kampanyayı duyur.
3. Adım: Karar vericilerle konuş.
 - a. Başlatılan kampanyanın zeminin hazırlanması
 - b. Kampanyanın hikayesini hazırla
 - c. Yapılacak görüşmelerin kişilerini belirle
 - d. Kampanya kapsamında medya ilgisini yönlendir

2011 yılının ekim ayında başlatılan, TheHersheyCoalition'daki çalışma koşullarını iyileştirmeyi hedefleyen kampanya, normal bir kampanya sürecinde medyanın çok ilgisini çekmeyecek bir durumdur. Ancak, kampanyaya destek veren kişilerin destek amaçlı olarak cadılar bayramı etkinliği düzenlemesi kampanyanın gazetelerin birinci sayfalarında yer bulmasını sağlamıştır. Belirlenmiş bir bitiş tarihi olmayan kampanya böylece medyanın ilgisini çekmiş ve 100 katılımcıya ulaşmıştır (www.pennlive.com).

III. BÖLÜM

3. EĞİTİMLİ GENÇLİK VE ÖĞRENCİ HAREKETLERİ

3.1.GENÇLERDE SİYASİ BİLİNCİN OLUŞUMU VE PROTESTO AHLAKI

Genç, çocuk veya yaşlı fark etmeksizin konuya genel çerçevede insan olarak yaklaşacak olursak, insanın, toplumda kurduğu ilişkiler ile varlığını sürdüren bir canlı olduğunu görürüz. İnsan en temelinde kurduğu bu ilişkiler ile toplumda işleyen kurallar ve normlardan haberdar olur. Bireyin bu haberdar olma ve toplumsal yaşama uyum sağlama sürecine toplumsallaşma ya da sosyalleşme denilmektedir. Bir başka yaklaşım ise toplumsallaşmanın hayat boyu süren bir öğrenme süreci olduğu yönündedir. Çünkü insan doğduğu andan ölüm anına kadar sürekli bir sosyalleşme süreci içindedir. Yaşanılan kültürün nesiller arası aktarımında sosyalleşmenin etkisi yadsınamayacak kadar büyüktür (Kağıtçıbaşı, 1999: 344).

Siyasal yönelim, kişinin mevcut siyasal sisteme karşı tutumunu ifade etmektedir. İçerisinde kişinin bilgi, duygu ve tercihlerini barındırmaktadır. Siyasal davranış ise, bireyin sisteme karşı meydana getirdiği eylemleri ifade etmektedir. Birey içinde bulunduğu siyasal sistemlerden ve süreçlerden etkilenmekte ve buna göre kendine siyasal eylem kalıpları oluşturmaktadır. Bireyin meydana getirdiği eylemler ve tepkiler onun siyasal davranışlarını oluşturmaktadır. Siyasal yaşam içerisinde ortaya koyduğumuz her davranış bir siyasal davranış değildir. Başka bir ifade ile sosyal hayat içerisinde meydana getirdiğimiz davranışlar içerisinde siyasal bir amaç taşıyan eylemler veya siyasal olaylara tepki olarak ortaya koyulan eylemler siyasal davranış arasına girmektedir (Çam, 2005:167).

Siyasal yönelim kavramı kişinin içinde yetiştiği toplum ve o toplumun kültürel yapısı ile yakından ilişkilidir. Siyasal kültür üzerinde farklı tanımlamalar yapılmıştır. Bunlar arasında Almond siyasi kültürü içeriği çocuklukta oluşan bir sosyalleşme ve eğitimin, medyanın aynı zamanda da yetişkinlik sürecinde hükümet, toplum ve ekonomik faktörlere bağlı olarak oluşan bir süreç olarak ifade etmektedir. Buna bağlı olarak Almond'a göre siyasal tutum ilk olarak ailede, devamında okulda ve son olarak da bireyin iş yerinde yaşadığı sosyalleşme ile meydana gelmektedir (Çalışkan, 2017: 37). Diğer bir yaklaşım ise, Siyasal Kültürün, var olan bir sistemin devamını sağlayan ilke ve kurumlarla alakalı olarak toplumu oluşturan bireylerin, bu ilke ve kurumlar üzerinde sahip oldukları bilgi, duygu yada diğer bir ifade ile yönelimlerini ifade ettiği yönündedir (Esgin, 1999: 21). Bir başka Siyasal Kültür tanımında ise, bu durumun toplumun siyasal sistem ve bu sistemi oluşturan, devamını

sağlayan devlet, varolan siyasi iktidar, anayasa, kamu yönetimi ve seçim sistemi, sendika vb. gibi unsurlar hakkında sahip olunan bilgi, davranış, tutum ve alışkanlıkların tamamı olarak ifade edilir (Öztekin, 2003: 210). Gençlik en başından en sonuna kadar bu kültürün içinde olduğu için, bu kültürden etkilendiği ve etkilediği için onu bu sürecin dışında düşünmek ve farklı, ayrı bir değerlendirmeye tabii tutmak düşünülemez bir durumdur. Kişinin siyasi yönelimini belirleyen onun işleyen sistem hakkındaki bilgi ve duygularıdır. Birey bu noktada sahip olduğu bilgileri farklı yol ve yöntemler ile elde eder. Bu durum ise bir süreci temsil eder. Bu süreci öğrenmek ve anlamak için ise daha yakın bir perspektiften bakmak gerekmektedir (Şahinbaş, 2016: 25).

Gençlik, kişilik gelişiminde, politik görüşlerin oluşmaya başladığı ve karakter oluşum aşaması olarak tanımlanan evredir. Bu düşünce yapısının oluşmasında en etkili olan nokta aileyken, ergenlik ve devamında gelen gençlik evresinde arkadaş grubu da belirleyici ekmenler arasına girmektedir. Arkadaş grubu bireyin hayatında siyasi tutum ve davranışların şekillenmesinde oldukça erken bir dönemden itibaren etkilidir (Beşirli, 2013:124). Özellikle bireyin özgür ve özgül olmaya çalıştığı dönemde etkisini oldukça artıran arkadaş grubunun etkisi belki de ailenin etkisinden daha fazla olmaktadır. Arkadaş grubu siyasi yaşam içerisinde bireyin karşılaşabileceği durumlara onu hazırlar ve gerekli bilgiler ile donanımlı bir hale getirir (Kalaycıoğlu, 1984:160).

Genç bireyler arasındaki iletişim bağı ne kadar derin olursa etki oranı da o kadar yüksek olmaktadır. Ailedeki duygusal bağlara benzer olan duygusal bağların yaşandığı arkadaş gruplarında tekil bireyler, oldukça kolay ve yoğun biçimde etkilenebilirler. Arkadaş grubunun genel olarak anlaşılan bireylerden oluşması, etkileşim oranını yüksek düzeylere çıkarmaktadır. Çünkü var olan grubun bireyin gözündeki yerinin büyümesi, onda oluşan etkinin şiddetinin de artmasına neden olur (Beşirli, 2013: 125).

Aileler de verilen siyasi değerler genel olarak, temel siyasi değerler olarak nitelenebilir. Ancak arkadaş grubu bireyin daha kapsamlı olarak değerlendirme yaptığı dönemlere denk gelir. Örneğin, aile bireyin hangi siyasi sisteme üye olacağına dair bilgi yüklemesi yaparken, arkadaş grubu bireye üyesi olduğu siyasi grubun işlevleri, sorunları ve bu sorunların nasıl çözüleceği, bireyin siyasi bu siyasi sürece katılımının “uygun” veya “zorunlu” olduğu noktalar hakkında bilgi depolaması yapar (Kalaycıoğlu, 1984:166). Bu süreçten dolayı, ailenin verdiği değerler ile arkadaş grubundan alınan değerler bazen uyum

gösterse de bazen çelişebilmektedir. Bu uyum veya çelişkinin büyüklüğü, aile ile arkadaş grubunun bireyde edindiği yere göre farklılık göstermektedir (Beşirli, 2013:125).

Politik görüş ve tutum farklı gruplar içinde ortaya çıkmakta ve gelişmektedir. Bu gruplardan bazılarında görüşün ötesinde politik eylem oldukça önemli bir yere sahiptir (Örneğin, dini gruplarda misyonerlik ve politik gruplarda gençlik kollarının yaptığı eylemler gibi). Politik eylem uygulanan projeler üzerinde de etki etmektedir. Bu etki lisans hayatına kadar olan süreçte görece daha az olsa da yüksek okul evresinde daha etkin ve hissedilir hale gelmektedir. Yüksek okul hayatındaki birçok arkadaşlık politik tutumlardaki ve diğer yaşamsal görüşlerdeki benzerliklere dayanmaktadır. Yakın arkadaşlıkların politik nedene dayandırılmayacağı gibi bu durum arkadaşlık tercihinde bir neden olarak görülebilir. Dekker'in düşüncesi ise kızların arkadaş tercihinde politik görüşe daha çok önem verdiği yönündedir (Dekker, 1991: 35-36).

Politik karar ve faaliyetler açısından kronolojik süreç oldukça önemlidir. İki alanda politik süreç yaş sınırlamasına bağlı durumdadır. Birincisi, oy kullanarak siyasal sisteme katılım göstermede yasalar tarafından belirlenen yaş kriterine ulaşmak. Bir diğeri ise düşünmek ve karar vermek, ardından alınan kararı uygulamaya koyabilecek fiziksel erişkinliğe sahip olmak. Brincikriter yasalar tarafından belirlenirken ikincisi ise kişinin kendi fiziksel özellikleri tarafından belirlenir. Örneğin, 0-6 yaş grubunda olan birisi bir eyleme karar verip uygulamaya koyamaz. Politik bilinç gençlerde 18 yaş sonrası orta yaşlara doğru oluşur. Kronolojik sıralamanın bu alanda mükemmel bir belirleyici olduğu söylenemese de en azından belirleyici ve ayrıştırıcı bir etkisinin olduğundan söz edilebilir (Beşirli, 2013: 148).

Bireyler 18 yaş ve bunu takip eden yakın yıllarda soyut politik düşünmeden uzak hareket edebilirler. Çünkü bu yaş dönemi somut olgular üzerine odaklanır ve sonuç odaklı hareket edilen yaşlardır. Kronolojik sıralama burda işimize yaramakta ve durumun ilerleyen yaş grubunda değişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ancak %100 kesin sonuç vermesi dediğimiz gibi kesin değildir. Çünkü kimi bireyler ekonomik hayatına 18 yaşından önce başlarken kimisi de 30'lu yaşlarına kadar beklemektedir. Sürecin bu iki yaşam üzerinde de aynı biçimde işlemesi beklenemez. Bu yüzden kronolojik süreçten ne tamamen bağımsız, ne de tamamen bağımlı hareket etmemiz mümkün değildir. Süreç içinde değişen sadece yaş değil düşünce şeklidir de aynı zaman da. Bunu şu sözlerle ifade edebiliriz "*18'inde idealist olmayanın kalbi, 80'inde idealist olanın akli yoktur.*" (Sigel, 1989:1-11).

Gençlerde katılımın sağlıklı işlemesi ve süreklilik arz etmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Çünkü bireylerin kırılma ve geri çekilme hızının en yüksek olduğu dönem, görüşlerini, düşüncelerini dile getirebilme cesareti ve güveni gösterdiği dönemdir. Bu güven ve cesaretin kırılması katılımın yavaş yavaş azalmasına ve hatta belki yok olmasına neden olabilir. Gençler görüş ve düşüncelerine başvurulana her türlü ortamda fikirlerini rahatlıkla dile getirmeli ve çekinmeden konuşabilmelidir. Görüşlerini dile getiremeyenlerde özgüven problemi ya da siyasetçilere karşı bir güven problemi olabilir (Print, 2007: 326-335). Görüşün dile getirilmesinin ardından gençler kınama yadakuçümseme ile karşı karşıya kalmamalıdır. Görüş alışverişi süreklilik arz etmelidir ki gençler kendilerini sürekli içinde buldukları gruba ait hissedebilsinler. Yani gençler buldukları toplumda, mevcut sorunları sebebi olarak değil, çözüm adresi olarak görülmelidirler (Özer, 2011: 51). Gençlerin kendilerini ne olarak gördükleri, içinde bulunulan siyasi ortama ne ölçüde katılım göstereceğini de belirler. Fikirlerini sunarken gördüğü değer ve eleştiri de gruba aidiyet duygusunu ve aktif protesto hareketlerindeki yerini etkiler hatta oluşturur. Bireyleri harekete geçiren güdü ait olduklarını hissetme güdüsüdür.

Toplumsallaşmaya bir öğrenim süreci olarak yaklaşıldığı zaman eğitim ve öğretimin önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü bu süreç birey ve toplumun karşılıklı etkileşimi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedendir ki toplumsallaşma sürecine sadece öğrenme süreci diyemeyiz çünkü, aynı zamanda bir öğretme sürecidir. Bu durumu kuşaklararası bir etkileşim haline getiren de hem öğrenme hem öğretme süreci oluşudur. Topluma yeni katılmış ve katılacak olan bireylere, toplumla bütünleşmenin sağlanması amacıyla bu değerler öğretilir. Bu sayede yaşayan toplumun ilerleyen yıllar içerisinde de yaşamasının önü açılmış olur (Dursun, 2014: 220). Topluma yeni katılan üyeleri yetiştirmek o toplumun eski üyeleri için öncelikli bir görevdir. Tarih boyunca ailelerden çocuklarını yaşadıkları kültür ve toplumsal değerlere göre yetiştirmeleri beklenmiştir. Bu sebeptendir ki toplumsallaşma süreci her bireyde toplumun yeniden inşaa edilmesi anlamını taşır (Akin, 2009: 11-12). Toplumsallaşma her ne kadar bütün hayat boyu devam eden bir süreç olsa da en önemli noktayı çocukluk ve gençlik dönemleri temsil eder. Çünkü birey ilk olarak çocuklukta ve en yoğun olarak gençlik yıllarında toplumsallaşmaya başlar. Birey elbette diğer evrelerde de toplumsallaşma sürecine devam eder. Ancak, bu iki süreç kadar yoğun işleyen bir dönem tekrar görülmemektedir.

Siyaset insanların toplum içinde birbirleri ile kurdukları ilişki ve etkileşim ile ortaya çıkmaktadır. İnsanın içine doğduğu ve yaşadığı siyasal kültür, o kültürde işleyen siyasal mekanizmalar sürekli bir iletişim halindedir ve insan da bu iletişim sonucu siyasallaşmaktadır. Siyasal toplumsallaşma, karşılıklı etkileşimler sonucu bireyin “Siyasal İnsan” rolüne girmesini ifade eder (Türköne, 2005: 237). Sadece siyaset ile doğrudan ilişkili olan insanlar değil, toplumun üyesi olan herkes siyasetten bir şekilde etkilenmektedirler, aynı zamanda da kurdukları ilişkiler ile siyaseti etkilemektedirler.

Siyasal toplumsallaşma var olan sisteme karşı duyarlı olan bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Çünkü bireylerin siyasal sistemi etkileyebilmeleri ve bu sistem içinde yer edinebilmeleri, yaşadıkları toplumun siyasal kültürünü çok iyi tanımalarına bağlanmıştır. Siyasal toplumsallaşmada bireylerin sistemi iyi öğrenmelerinin bir diğer nedeni de sistemin varlığını korumaktır. Bunun yolu olarak bireylerin sistemi öğrenmeleri, bu değerleri, inançları, kural ve eğilimleri hayatlarına geçirmeleri ve yaşanan sistemi benimsemeleri görülür. Bu sayede her bireyler kendilerinden sonra gelen bireylere bu değerleri aktaracak ve sistemin varlığını koruyacak, sistem için neler yapması gerektiğinin yanı sıra, sistemde hangi rollere sahip olduklarını da öğreneceklerdir (Dilber, 2012: 2).

Siyasal toplumsallaşma, insanların siyasallaşma evrelerini toplumsallaşma kapsamında ele almaktadır. Siyasal toplumsallaşma sistemin devam emesi için oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle toplumlar siyasal toplumsallaşmaya ilgisiz kalamazlar. Siyasal toplumsallaşmada tıpkı toplumsallaşma gibi hem öğrenme hem de öğretme, etkilenme ve etkileme sürecidir. Bu süreçte diğer toplumsallaşma gibi işlemekte ve en yoğun olduğu dönem gençlik dönemi olarak değerlendirilmektedir. Bireyleri tavır alabildikleri, fikir üretebildikleri ve eylem ortaya koyabildikleri dönem yoğun olarak 20’li yaşlardır. Bireyler siyasal toplumsallaşma sürecinde, içinde buldukları siyasal kültürden hem etkilenir hem de siyasal sistem ve kurumları etkilerler. Siyasal toplumsallaşmanın temelinde ise sistemin devamını sağlayabilecek “eylemci” bireyler yetiştirmek fikri yatar (Turan, 1977: 48).

Easton’a göre toplumsallaşma dört aşamada meydana gelmektedir. Bunlardan ilki siyasallaşma aşamasıdır. Bu alanda çocuk siyasal alana ilgi duymaya başlar. İkincisi ise kişiselleştirme aşamasıdır. Çünkü bu aşamada çocuğun siyasal alana ilgi duymasını sağlayan kişiler yer almaktadır. Kişiselleşmiş otorite iki uçtan biri olan, iyilik ya da kötülük noktalarından birinde olacağından, çocuktada iki duygudan birinin, sevgi yada nefret duygularından birinin yaşanmasına neden olacaktır ki buda idealleştirme aşamasını temsil

eder. Son noktada ise kurumsallaşma aşaması yer alır. Bu aşamadan sonraki süreçte çocuk artık siyasal sistemi meydana getiren otorite hakkında gereken bilgiye sahip olacaktır (Altıparmak, 2014: 265).

3.2. ÜNİVERSİTE'DE PARTİLEŞME, GRUPLAŞMA, CEMAATLEŞME

Siyasetin kendi yapısını da bilim olarak doğasını da etkileyen ve ilgilendiren önemli konulardan biri de “katılım” konusudur. Bu konuyu iki açıdan farklı olarak ele almak mümkündür. Birincisi, siyasetin “devlet” bilimi olarak ele alınması iken, ikincisi, siyasetin sadece “iktidar” olarak değerlendirilmesidir. Bu iki yaklaşım ülkemizde ve genel olarak dünyada siyasi katılımın mahiyetini değiştiren durumlardır. İlk yaklaşım olarak siyasette devletin temel alınması durumunda, siyasal katılım devlet yönetimine katılım ile aynı anlama gelmektedir ve devlet yönetimine çeşitli seviyelerde katılmayı ifade eder. Aslında katılım olarak bakıldığında zararsız olan noktası da katılımı “devlet” olarak değerlendiren yaklaşımdır. Katılımı “iktidar” olarak değerlendiren yaklaşım ise iktidar mücadelesi içindeki herşeyi katılım olarak görür. İktidar mücadelelerinde bu yaklaşıma göre yer alırlar. Dernek, sendika, sivil toplum örgütleri ve hatta aile gibi yapılanmalarda bu katılım türünün bir parçası olarak ortaya çıkarlar (Beşirli, 2013:134).

Siyasi katılımlar ya da bireyin gelişim evresinde devletin, sistemi kontrol amaçlı kullandığı bir takım aygıtları vardır. Bunlara Devletin İdeolojik Aygıtları (DİA) adı verilir. İktidarı elde etmiş egemen sınıfın üstüne yoğunlaştığı alandır bu aygıtlar. Althusser'e göre bu aygıtlar;

- Dini DİA (Eski dönemlerden bu yana gelen sistemi temsil eder. Öncesinde kilise, şimdi ise cami ve cemaat sürecini ele alır.)
- Öğretimsel DİA (eğitim sistemini konu alır.)
- Aile DİAsı
- Hukuki DİA
- Siyasal DİA
- Sendika DİAsı
- Haberleşme DİAsı (Günümüz sisteminde sosyal medya da dahil olmak üzere tüm haberleşme sistemini kapsamaktadır.)
- Kültürel DİA

Bu aygıtlar insanlığın geçirdiği tüm tarihsel süreç içerisinde varlığını devam ettirmiştir. En kaba hali ile kapitalizm öncesinde kilise etkisi ile göze çarpmaktadır. Kilise bu dönemde eğitim öğretim de dahil olmak üzere bütün yetkiyi elinde toplaması ve söz hakkının onda olması sebebiyle egemen olan DİA'yı temsil eder. Günümüzde ise okullar açık açık egemen bir rol oynamaktadır. En küçük yıllarda içinde buldukları sınıf ayırt edilmeksizin bütün çocukların alınarak yeni veya eski yöntemler ile anaokulu eğitimine başlanması, yıllar boyunca etkileşim oranının en yüksek olduğu çağlarda Aile DİAsı ve Öğretimsel DİA arasında sıkışan çocuklara, egemen olan ideoloji ile sarılmış beceriler veya yine egemen ideolojiler tarafından belirlenmiş değerler (Dini, felsefi ve milliyetçi değerler.) kazandırılır. Kilisenin yürüttüğü egemen DİA, zamanlar sonrasında okul olarak karşımıza çıkar. Önceki zaman diliminde egemenlik alanında kilise ve aile'nin ortaklık kurması gibi şimdi de okul ve aile bir ortaklık içindedir (Althusser, 1994: 42-46).

Katılımın sağlanmasında yaş unsuru önemi bir role sahiptir. Bireylerin yaşlarının büyümesi ile birlikte siyasal katılımlarının arttığı görülür. Lise ve üniversite hazırlık evresini temsil eden yaş grubu olarak 16-20 yaş arasında siyasal katılım az görülmektedir. Görülen azlığın temelinde ise bu yaş grubundaki genç bireylerin eğitim hayatlarına devam etmeleri ve sınav sürecinde olup dikkatlerini bu sınava yönlendirmeleri vardır. Çünkü bu süreçte hepsinin hedefinde siyasal katılım değil, eğitim hayatını tamamlayarak meslek hayatına geçmek vardır. Ancak bütün şart ve sebeplere rağmen bu grup içinde de siyasal katılım görülebilir. Bu katılımın merkezinde ise bireysel kararlar değil, aile yönlendirmesi vardır. Kişi ailesinin ona verdiği ya da kazandırdığı siyasi görüş ve değerler ile hareket eder, eylemlere katılım gösterir. Bunun yanı sıra takibinde gelen süre olarak 20 yaş ve sonrasında siyasal katılım nitelikli ve artan bir hal alır. Önceki sürece bakarak bu dönemde siyasal katılımın arttığı gözlemlenir. Katılımın en yüksek olduğu aralık 20-45 yaş aralığıdır. Bu süreçte insanlar çok farklı nedenler ile siyasal katılımda bulunurlar. Daha sonrasında ise katılım yeniden azalmaya başlar (Öztekin, 2016: 162-170).

Gençlerin aile ile başlayan siyasi kültürlerine farklı bakış açısı kattıkları ve yeni bir sayfa oluşturdukları yer üniversitedir. İlk olarak aileden, sonrasında okul ve fiziki çevrelerinden edindikleri kültüre, üniversitede farklı coğrafyadan gelen farklı arkadaşlar ile yaptıkları paylaşımlar ile yeni bakış açıları ilave edeceklerdir. Farklı görüşlere sahip kişiler ile kurulan iletişim, içine girdikleri farklı eğitim süreci kişinin sahip olduğu siyasi kültürde değişime neden olacaktır.

1940 yılında açılan Köy Enstitüleri siyasal toplumsallaşma ve gençlik noktasında oldukça yüksek öneme sahip bir konudur. Cumhuriyetin kurulması ile birlikte eğitime

yüklenen anlam ve taşıdığı misyon değişmiştir. Yüklenen yeni misyonun kapsamında Atatürk ilkelerine bağlı bireyler yetiştirmek yer alır (Uygun, 2013: 67). Ülke kuruluşundan sonrasında bu güne kadar cumhuriyet için çocuklar ve devamında gelen gençlik büyük önem taşımaktadır. Her ne kadar temel yıllar olması nedeni ile ilköğretim siyasal toplumsallaşmada etkili gibi görünse de, siyaset noktasında daha olgun bir bakış açısı kazanılmış yaş olan üniversite yıllarının etkisinde yadsınamaz. Eğitim-öğretim sürecinin en başından sonuna kadar temel amaç olarak gösterilen demokratik birey olma niteliğine ve ülke politikaları hakkında fikir sahibi olma seviyesine ancak üniversitede gelinebilmektedir (Çuhadar, 2006: 52). Aynı zamanda siyasi partilere üye olma, oy kullanma yada siyasal faaliyetlerde bulunabilme yaşı eğitim-öğretim sürecinde üniversiteye denk gelmektedir. Üniversiteler yapısal olarak diğer kurumlardan farklı bir biçimde, özgür düşünceye önem vermektedir. Bu noktada siyaset toplumsallaşma yine tek yönlü olarak işlememektedir. Etkileşim çift yönlü olarak meydana gelmektedir. Üniversite hayatında etkileşimin yoğun yaşanmasının diğer bir nedeni ise, gençlerin eğitim almak amacı ile başka şehirlere gitmesi, farklı insan ve kültürlerin içine girmesidir. Bu noktada siyasal toplumsallaşmada ele alınan okul faktörü, arkadaş grubu faktörü ile birlikte düşünülmelidir. Belli yaş grubunda olan bireylerin, hayatlarının belirli dönemlerinde bir araya getirilmeleri, siyasal sistemde ulaşılacak istenen, sistemin değerlerini sosyal kategoriye aktarılması sürecini hızlandırmakta ve kolaylaştırmaktadır. Bu anlamda değer kazanan üniversiteler, toplumda edinilmiş bilgilerin ve kültürel aktarımların sağlandığı, bu yolla da toplumda dönüşümlerin amaçlandığı ve bu değerlerin bireylere kazandırıldığı bir alan olmuştur (Beşirli, 2005: 257).

Üniversitelerin siyasal toplumsallaşma alanında üstlendikleri görevlerini (demokratik düşünce sistemi ile işlenmiş bireyler yetiştirmek) doğru ve tarafsız olarak yerine getirmeleri gerekir. Ancak Türkiye’de yaşanan rejim bunalımları ve geçmiş tarihte yaşanan askeri darbeler nedeni ile yara alan üniversite özerk yönetim sistemi bunu tam olarak yerine getiremekte zorlanmıştır. 12 Eylül 1980 darbesi sonucu üniversitelere verilen özerklik kaldırılmış ve üniversiteler YÖK’ün denetimine girmiştir. Meydana gelen bu durum çoğulcu düşünce sisteminin önünü kapatırken, gençlerde siyasi alana olan ilgiyi ve gelecek hakkında fikir beyan etme arzusunu azaltmıştır (Tanilli, 2003: 163).

Türkiye’nin yapısını doğru anlamak için öncelikle, Türk toplumunun çok dilli ve çok dinli Osmanlıdan devralınan bir cemaat temelini olduğu anlaşılmalıdır. Cumhuriyet sonrasında cemaatten cemiyete geçiş hedeflenmiş ve yeni bir toplum yaratılmaya çalışılmıştır. Cemaat kelimesi ülkemizde dini toplulukları ifade etmek için kullanılmış ve

belirli bir inanç yada görüş etrafında toplanan insanları temsil etmektedir (www.hasanonat.net).

Her insanın ihtiyaç duyduğu yardımlaşma ve dayanışma duygusu cemaatlerde ileri düzeyde yaşanmaktadır. Yardımlaşma duygusu hem cemaate üye kazandırmada hem de üyelerin birbirlerine duydukları bağlılıkların artması noktasında önemlidir. Birçok cemaat, muhtaçlara yardım noktasında sistemli işleyen kurunsallaşmaya başlayan örgütler oluşturmuşlardır. Türkiye’de cemaatler, kendini yalnız hissedenden veya bağlanmak için bir nokta arayanlar için bir nevi sığınak anlamı taşırlar. Güven duymak insanların en temel ve en önemli gereksinimlerinden biridir. İnsanlar her zaman kendilerini güvende hissedeceği bir ortam içinde olmak isterler. Akrabalık bağlarının zayıflaması sonucu ortaya çıkan güven boşluğu, yönetim tarafından da doldurulmadığı zaman, bu işi cemaatler üstlenmiş ve bireylere güven aşılama başlanmıştır. Hemen hemen bütün cemaatlerin, hem üyelerini ellerinde tutmak için, hem de yeni üyelerin bu ortama kaynaşmasını sağlamak için öğrenci yurtları vardır. Cemaatlerin dini duyguları ön plana çıkarması aileler tarafından çocukları için güven oluşturan bir durumdur. Aileler çocuklarının güven içinde olmasını sağlamak adına bu gibi kurumlara başvurmuşlardır. Öğrencilerin kalacak yer problemleri karşısında devlet tarafından sağlanan imkanlar kısıtlı olduğu için, aileler hem korunaklı hem de çocuğunun rahat kalabileceği bir yer olarak yurtlara geçmişlerdir. Bu yerleşim sonrasında ise bütün toplumsallaşma evrelerinde olduğu gibi etkileme ve etkilenme dönemi başlamıştır. Birey içine girdiği andan itibaren, üyesi haline geldiği cemaatin kültürünü almaya başlar (www.hasanonat.net).

3.3. SAĞ-SOL AYRIŞMASI

Sağcılık ve solculuk kavramlarının temeli birçok kavram gibi yine “1789 Fransız İhtilali”ne dayanmaktadır. İhtilal sonrasında meclisteki oturum durumuna göre tavır alınmıştır. Örneğin, statüko, kral ve aristokratlardan yana olanlar mecliste sağ tarafta oturmuşlardır. Değişimi destekleyenler ise mecliste sol tarafta oturmuşlardır. Bilinerek veya bilinmeyerek ortaya farklı görüşlerin savunulduğu iki nokta çıkmıştır. Bu oturum şekli sonrasinda dünyada sağın değişimi kabul etmeyenlerin, solun ise, değişimden ve emekten yana olanların tarafı olduğu düşüncesi yayılmıştır. Emek kavramı zamanla sol düşüncüyü oluşturan temel kavramlardan biri haline gelmiştir. Toplumda emek mücadelesi verenler, hükümetin sistemini emek lehine dönüştürmeye çalışanlar siyasi literatürde solcu olarak tanımlanmışlardır. Ancak bu durumun tam karşıtı olarak burjuvazinin çıkarlarını koruyan,

sistemi burjuvaziye göre düzenlemeye alışanlarda sağcı olarak değerlendirilmişlerdir. Türkiye’de ise sağcılık-solculuk gibi kavramlar sadece bu değerlere bağlı kalmayıp içerisine farklı kültürel simgeler içeren değerler atfetmiştir.

Türkiye’de laiklik vurgusu yüksek, kemalist ve inanç noktasında çoğunluğu oluşturanlardan farklı görüşte olanlar (aleviler, emekçi ve işçi olanlar) solcu olarak değerlendirilmişlerdir. Ülkenin geleneksel kültürüne bağlı, muhafazakârlık seviyeleri yüksek olan, millet, bayrak gibi milli değerler hakkındaki görüşlerini yüksek sesle dile getiren, inanç sistemine göre sünni halkın büyük bir kesimi sağcı olarak değerlendirilmiştir. Türkiye’de sağcılık ve solculuk kavramlarının bu şekilde kullanılması bu kavramların giderek inanç değerlerine bağlanmasına neden olmuş, sağcı olan dindar, solcu olan dinsiz düşüncesine doğru yol almıştır. Bu durum bu ayrışmanın temelini oluşturan emek-sermaye düşüncesinin kavganın dışında kalmasına neden oldu (<http://www.corumhaber.net/turkiyede-sag-sol-anlayisi-makale,472.html>).

3.4. 1960’lar Ve 1970’ler Öğrenci Hareketleri

İkinci Dünya Savaşı sonrası, Emperyalist sistemde oluşan yeni dengeler Türkiye’deki toplumsal yaşamı da yakından etkiledi. Dünyada ilk kez emperyalizme karşı ulusal olarak savaş vermiş ülke olan ve bağımsız ulusal devletini kuran Türkiye, gün geçtikçe ve yönetici değişimleri ile, her yöneticinin kendi sistemini getirmesi sonucu, bağımsızlık tutumundan uzaklaşmaya ve batıda koruyucu rolü üstün olan ABD etkisine girmeye başlamıştır. Truman doktrini ve devamında Marshall Planı bu süreçte uygulamaya koyulmuş ve Türkiye bu uygulamaların içine dahil edilmiştir. Bu süreç 1950’lerden sonrasında Türkiye’nin sosyo-ekonomik ve siyasal alanında önemli ölçüde değişiklikler meydana getirmiştir (Höke, 1989: 17). Bu değişimlerle beraberinde Türkiye’de Amerikacılık algısı yayılmaya başlamış ve halk arasında Türkiye’nin “Küçük Amerika” olacağı bilgisi yayılmıştır.

Bu yıllarda aktif hale gelen kapitalizmin ülkedeki geleneksel yapıları parçalaması sonucu beklenmedik durumlar ortaya çıkmıştır. Bir yandan köyden kente göç hızlanırken, diğer yandan da bu durumun meydana getirdiği, gecekondulaşma, alt yapı sorunu, sağlık eğitim gibi sorunlar yığılarak büyümeye başladı. Kapitalizmin yayılışı ile birlikte henüz köy hayatından tam kopmamış olsa da yeni bir işçi kitlesinin oluşmasına zemin hazırlamıştır (Höke, 1989:18). Bu dönemin diğer bir önemli değişikliği de, çok partili hayatın etkili

olmasıdır. 1950’de yapılan seçimi CHP’nin kaybetmesi sonucu, iktidara DP gelmiş ve ardından 1960’lara kadar devam edecek olan DP iktidarı başlamıştır. Koreye asker gönderimi, ekonominin İMF tarafından denetimi, Amerikan üslerinin kurulmasının hepsi bu döneme denk gelmektedir. Yine bu dönemde 6-7 Eylül’de sıkı yönetim ilan edilerek belirli kesimden olan (DP yönetiminin karşısında olan) insanlar tutuklandılar ve basına sansür uygulandı. Devamında gelen 1957 seçimlerinde azınlığa düşse de, uygulanan seçim sistemi nedeni ile DP yeniden iktidar oldu. Ancak yapılan uygulamalar ve yürürlüğe koyulan yeni sistemler, muhalif yapıda ve askeri yapılanma içinde McCarty’cilik (antikomünist kuşkuçuluğu) şeklinde algılamaya neden olmuştur. Bu ve bunun gibi durumlar askeriye içerisinde hükümete karşı bir yapılanma oluşmasına neden oldu (Höke, 1989: 20).

1960 yılına gelindiği zaman Demokrat Parti, üniversite özerkliğini çiğneyen müdahalelerde bulunması sonucu üniversite yönetimi ile,gazetelere sansür uygulamasına karşılık ise medya ile olan ilişkileri bozulmaya başlamıştır (Aydemir, 2016:12). Bu dönem gençlik hareketlerinin ivme kazandığı bir dönem olarak kayıtlara geçmiştir.Özellikle bu dönemde “Büyük Taarruz” adı verilen yurt içi gezilerine başlayan İnönü’nün Uşak’ta atılan bir taşla yaralanması (Eroğlu, 1990: 149), ardından İstanbul Topkapı’da linç girişiminden son anda kurtulması ve kayseri’ye giderken idari birimlerce yolun kesilerek şehre alınmaması (Albayrak, 2004: 525-526) gibi durumlar sonrasında da CHP ile olan ilişkilerde kopma noktasına gelmiştir. Bu olayların ardından gerilen halka karşı yönetim tarafından yumuşak bir tavır değil, dizginlemek amacı ile Tahkikat Komisyonu oluşturuldu sertlik tarafı seçildi (Aydemir, 2016: 13). Mecliste komisyonun kurulum sürecinde İnönü’ye 12 celse oturum cezası verilmesi gerilim yükselmesine ve askeri darbeye gidilen yolun iyice açılmasına neden olmuştur. Oturumda yaptığı konuşmada

“(…) Biz aldığımız tedbiri aldık, yürüteceğiz diyorsunuz. Gayri meşru baskı rejimine girmiş olan idarelerin hepsi böyle söylemişlerdir. Sizde öyle diyorsunuz, fakat muvaffak olamayacaksınız. Kore Başkanı SyngmanRheekurtuldumu? Üstelik onun ordusu, polisi, memuru elinde idi. Hâlbuki sizin elinizde ne ordu var, ne memur, ne üniversite ve hatta ne de polis var(...) Bir baskı rejimi kurulduğu zaman onu kuranlar artık mukavemeti kalmayacak zannederler. Bizdeki baskı rejimini kuranlar da öyle zannediyorlar. Baskı tertipçileri bilsinler ki Türk Milleti Kore Milletinden daha az haysiyetli değildir.”

şeklinde ifadeler kullanmış ve meclisten uzaklaştırma cezası almıştır (Hale, 1996: 101). Askeri darbeye doğru ilerleyen bu süreçte, hükümete karşı sivillerin haklarını koruma görevini üniversiteler üstlenecekti (Birand, Dündar, Çaplı, 2007: 50). Nisan 1960 tarihinde ise

ülke içindeki kutuplaşma, bütün topluma yansımış bir durumdaydı. Bu ortam içerisinde bazı akademisyenler, hazırlanan komisyonun aldığı bazı kararları eleştiren demeçler yayınlamış ve hükümetin tepki alanına üniversitelerinde girmesine neden olmuştur (Başgil, 2008: 117-118).

Komisyonla karşı ilk öğrenci eylemi, komisyonun kurulmasından bir gün sonra 19 Nisan 1960 tarihinde Ankara-Kızılayda gerçekleşti (Bulut, 2009:135). İnönü'nün de alana gelmesi ile birlikte olay, komisyon karşıtı bir durumdan çıkarak, DP karşıtı bir miting haline geldi. Gençlerin attığı “Hürriyet.!!, ya yayaşaşaşa İsmet Paşa çok yaşa” gibi sloganlar sonrasında güvenlik güçleri gösteri alanına gelerek müdahalede bulundu. Çıkan olaylar sonucunda 11'i öğrenci ve 1 kişi gazeteci olmak üzere toplamda 22 kişi gözaltına alındı (Albayrak, 2004: 535). İç işleri bakanlığı tarafından aynı gece yapılan açıklamada olayla ilgili olarak şu ifadeler kullanılmıştır:

“19.05.1960 günü Ankara Kızılay meydanında CHP Genel Merkezi binası önünde dairelerin boşaldığı ve Atatürk Bulvarı'nın kalabalık olduğu 17.00 sıralarında tertipli bir sokak nümeyişi yapılacağı zabıtaca evvelden istihbar edilmiş ve mahallinde gerekli tedbirler alınmıştır. Filhakika saat 17.10'da CHP Genel Merkezi binasında bu tertipli nümeyişe intizar ettikleri anlaşılan bazı CHP mebusları ile bu mebuslara aynı saatte yaya olarak CHP Genel Başkanı'nın da iştirak etmiş bulunduğu, tahminen 150-200 kişilik topluluğun sokak nümeyişine teşebbüs ettiği görülmüş ve mahalline daha evvel gelmiş bulunan zabıta kuvvetlerinin müdahalesiyle bu tertipçi kalabalık süratle dağıtılmıştır. Bu nümeyişi tertip ve teşvik ettikleri tespit edilen ve altısı SBF talebelerinden olduğu anlaşılan 22 kişi polis tarafından yakalanmış ve haklarında gerekli kanuni muamele yapılmak üzere adli makamlara teslim edilmiştir” (Kabacalı, 1994: 121-122).

Kızılay mitinginin hemen ardından üniversite olayları İstanbul'a yansıdı. 27 Nisan 1960 tarihinde İstanbul Üniversitesi, Tıp Fakültesi Derneği Marmara Şubesinde öğrenci kurulu toplandı. Toplantıda DP'nin uygulamalarına karşılık sert bir bildiri taslağı hazırlandı. Bu taslağın yayınlanmasını engellemek için emniyet güçleri toplantıya müdahale etti. Bu müdahale girişimi 27-28 Nisan öğrenci olaylarının fitilini ateşleyen bir hamle oldu. Polisin ve hükümetin sert tutumunu protesto etmek amacı ile öğrenciler ertesi gün miting yapma kararı aldılar (Aydemir, 2016:14). Bu amaçla çeşitli dernek ve örgüt üyesi gençler, yurtları gezerek yapılacak olan mitinge katılımın yüksek olması için ellerinden gelen çabayı gösterdiler (Kabacalı, 1994:123). 28 Nisan günü mitinge katılan öğrenciler Beyazıt'ta Hukuk Fakültesi önünde toplanarak Gazi Osman Paşa Marşı'nı söyleyerek yürüyüşe başladılar (Günay, 2011: 276). Marşın güftesi değiştirilerek bütün öğrenciler tarafından;

“Olur mu böyle olur mu?”

Kardeş kardeşi vurur mu?

Kahrolası diktatörler

Bu vatan size kalır mı?”

şeklinde değiştirilerek yüksek sesle hep bir ağızdan söylendi. Bu dizeler bir süre sonra bu gençliğin simgesi oldu (Höke, 1989:20). Öğrencilerin yürüyüşü ve attığı sloganlar üzerine polisin sert tepkisi meydana geldi. Uygulanan sert polis müdahalesi üzerine, İstanbul Üniversitesi Rektörü Sıdık Sami Onar’ın; *“Talebeye bu şekilde müdahale etme hakkınız yok. Üniversiteden derhal çekilin”* talebi üzerine, Üniversite Rektörü’de fiziki olarak polis şiddetine maruz kaldı ve sonrasında polis tarafından araca bindirilerek götürdü. (Başgil, 2008:121). Rektörün fiziki şiddet gördüğünün öğrenciler tarafından görülmesi olayların kontrolden çıkmasına neden oldu. Silahlı müdahale sonrasında seken bir kurşun sonrasında Turan Emeksiz adlı bir Orman Fakültesi öğrencisi hayatını kaybetti (Yılmaz, 1997: 84).

İstanbulda meydana gelen olaylar boyunca toplamda 2 öğrenci hayatını kaybetmiş (Turan Emeksiz dışında hayatını kaybeden diğer öğrenci ise, İstanbul erkek lisesi öğrencilerinden Nedim Özpolat’tır. Ordu birlikleri içinde yer alan bir tankın üzerine çıkmak isterken kayarak paletlerin üzerine düşerek hayatını kaybetmiştir.), bir tanesi ağır olmak üzere 16 polis memuru ve çok sayıda öğrenci yaralanmış, gözaltına alınan öğrencilerin sayısında 150’yi bulmuştur (Abayrak, 2004: 536).

29 Nisan 1960 tarihinde DP Meclis Grubu toplantısında Adnan Menderes yaptığı konuşmada:

Bu üniversiteye gireceğiz, temeline gireceğiz... Bize vatan lazımdır. Siyaset yapmak için, üniversite kurmak için vatan lazımdır... Bu gün fiilen ihtilal içindeyiz. İhtilalin kendine göre mantıklı icapları vardır. Biz bunları yaparken mümkün olduğu kadar memleket menfaatlerini müdafaa etmek ve kestirim yoldan her yerde her memleketi lokalize etmek suretiyle neticeler alma yolunda tertiplerimizi almaktayız. Şimdi aziz arkadaşlarım bu gazeteleri kapatacağız, bu adamları içeri tıkacağız. Girilemezmiş?.. Emir verdik derhal girin dedik, üniversiteye girmek değil, temelinin altına gireceğiz (...)

şeklinde ifadelere yer verdi (Albayrak, 2004:536-537). Olayların büyümesi üzerine hükümet, İstanbul Üniversitesini tatil eder ve olayla ilgili basına yayın yasağı getirir. Ardından Ankara ve İstanbulda sıkıyönetim ilan eder (Eroğlu, 1990:157). Sıkıyönetim ilan edilmesine rağmen

bazı üniversite hocalarının ve CHP'nin kışkırtması sonucu olaylar İstanbul'dan Ankara'ya sıçrar.

29 Nisan 1960 Olayları: DP hükümetinin Tahkikat Komisyonu kararına karşılık İstanbul merkezli başlayan 2 kişinin ölümü, çok sayıda kişinin yaralanması ile sonuçlanan olaylar ülke geneline yayıldı. Ankara'daki üniversite gençliği de hem İstanbul'daki arkadaşlarına destek olmak hem de yaşanan olayları kınamak için Ankara'da SBF ve Hukuk Fakültesi öğrencileri derslere girmeyerek boykota başladılar. Hukuk Fakültesi öğrencileri SBF öğrencilerinin de katılımı sonrası olaylar sırasında hayatını kaybeden arkadaşları için Hukuk Fakültesi önünde saygı duruşunda bulunmak istediler (Kabacalı,1994:136). Saygı duruşu ardından bazı üniversite hocalarının katılımı ile öğrenciler gösterilerine başladılar (Eroğlu, 1990:157). Öğrencilerin protesto hareketini yatıştırmak için Prof. Dr. Bülent Nuri Esen ve dönemin Ankara Örfi İdare Komutanlığı görevini yürüten Korgeneral Namık Argüç'ün yaptığı konuşmalar, öğrencilerin tepkilerini yatıştırmakta yeterli olmadı. Öğrencilerin sakinleşmeden gösterilerine devam etmeleri üzerine süvari birliği ve emniyet güçlerinin polise müdahale etmesi sonucu çatışma çıktı. 5 saate yakın süren olaylar sonucunda fakülte binaları ağır tahribat aldı (Aydemir, 2016:17). Aynı gün İzmir'de üniversite öğrencileri, arkadaşlarına destek olmak için sessiz bir yürüyüş tertip ettiler. Sıkıyönetim kararına rağmen olayların iyice alevlenmesi üzerine Örfi İdare İstanbul ve Ankara'ya bağlı bütün fakülte ve yüksekokullarda bir ay süre ile eğitime ara verdi.

555K: İstanbul ve Ankara merkezli başlayan ve muhalefetin de desteği ile büyüyen öğrenci protestoları karşısında DP yönetimi durumu kontrol altına alabilmek için 5 Mayıs'ta Ankara'da bir miting yapmaya karar verdi (Aslanbaş, Bıçakçı, 1995:44). Yapılacak olan mitinge 555K parolası belirlendi. DP yönetimi bu mitingi muhalefet ve eylem gerçekleştiren öğrenci kitlesine karşı bir gövde gösterisi olarak kullanmak niyetindeydi. Kalabalık toplandığı sırada Menderes ve Bayar halkın arasına karışacak ve sloganlar ile bu miting bitirilecek ve muhalefete hala halk tarafından desteklendikleri ve büyük bir kesimin hala DP'yi desteklediği mesajı verilecekti. Ancak, yapılacak olan mitingden haberdar olan muhalefet aynı parolayı kullanarak karşıt bir miting hazırlığı içine girmiştir. 5 Mayıs 1960'da Kızılay meydanında toplanmaya başlayan öğrenciler, "*Kahrolsun Diktatör, Hükümet İstifa*" sloganları ve Dağ Başını Duman Almış Marşı'nı söyleyerek yürüyüşe başladılar. Menderes, Bayar, ve Koraltan Çankaya'ya gelip kalabalığın bulunduğu yerde arabadan indiği sırada, beklenen durumun tam tersi olarak kalabalıktan "*Menderes İstifa*" sloganları yükselmeye başladı. Aleyhte atılan

sloganlara ve büyük kalabalığa rağmen aracından inen ve halk arasına karışan Menderes, bir araya gelen coşkulu halk tarafından öfkeyle karşılandı ve tartaklanmaya başladı. Dönemin Ankara Emniyet 1.Şube Müdürlüğünü yürüten Niyazi Bicioğlu'nun yardımıyla kalabalığın elinden alınarak bir arabaya bindirilmiş ve alandan uzaklaştırılmıştır (Dikici, 2009:85).

1960 yılında öğrenci hareketleri muhalefetin destek ve kışkırtması ile doruk noktasına ulaşmıştır. 20 Mayıs tarihinde Hindistan Cumhurbaşkanı Nehru'nun karşılama töreni sırasında öğrenciler tarafından Menderese karşı yapılan protesto gösterileri, 21 Mayıs'ta Harp Okulu öğrencilerinin görevli subaylar ile birlikte Kızılay'da sessiz yürüyüş yapması, askeri müdahale için gerekli zemini oluşturmuş ve akabinde 27 Mayıs 1960 askeri müdahale meydana gelmiştir.

3.4.1. 27 Mayıs Sonrası Öğrenci Hareketleri

27 Mayıs sonrasında oluşturulan anayasada "Direnme Hakkı" meşruluğunu yitiren bir iktidara karşı anayasal bir hak olarak kabul edildi. Düşünce özgürlüğüne ve örgütlenme hakkına yönelik, üniversite ve bazı devlet kurumları için özerklik verilmesine yönelik adımlar atıldı. Bu konuları da kapsayan yeni bir anayasa (1961 Anayasası) yapıldı (Höke, 1989:23).

Darbe sonrası dönemde halkta her ne kadar bağımsızlık, özgürlük gibi duygular yayılmış olsa da, gençlik yine de çabalarının tam karşılığını göremediklerini düşünürler. Çünkü darbe sonrasında iktidara gelen AP, darbe ile yıkılan DP'den taban olarak farksız değildir. Evet yönetici kesimi siyasetten uzaklaştırılmış ancak partinin tabanını oluşturan halk siyasetin içinde ve bir çoğuda AP iktidarında görev almaktadır. Bu durum bazı grup gençlerin parti programlarından rahatsızlık duymasına neden olmuştur.

Parti olaylarının yanı sıra bitmesi beklenen ABD Emperyalizmi'nin hala devam ettiği görülmüş ve askeri müdahaleden bir süre sonra gençlik olayları yeniden alevlenmeye başlamıştır.

3.4.2. 1968'de Gençliğin Yükselen Mücadelesi

Toplumsal olaylar, yaşanan toplumun bulunduğu ekonomik, sosyal veya kültürel süreçlerden etkilenerek ortaya çıkmaktadır. Meydana gelen olaylar da bu kapsamda ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

1946 yılı itibari ile çok partili hayata geçilmesi sonucu, 1950 yılında Demokrat Parti tek başına iktidar koltuğunu devralmıştır. Bu durum Türkiye’yi içinde bulunduğu durumdan çıkarmış ve çok farklı bir sürece sokmuştur. Ülke 1950 yılından itibaren hızlı bir değişim rüzgarının etkisi altına girmiştir. Ağırlıklı olarak ekonomik alanda yapılan değişimler beraberinde eğitim ve diğer alanlarda da değişim meydana getirmiş ve sürecin büyük bir toplumsal hareketi olan köyden kente göç olayını hızlandırmıştır. Yaşanan bu göç olayları daha sonrasında yaşanacak olan 73 olaylarını beraberinde getirmiştir (Vergin, 1986:29).

1950’li yıllarda DP döneminde başlatılan ABD ekonomik ilişkileri giderek güçlenen bir hal almıştır. Türkiye’nin emperyalizme bağlı bir ülke haline gelmesi noktasında ise Höke’ye göre, Menderes’in bıraktığı bayrağı Özal devralmıştır (Höke, 1989:27). Bu dönemde İMF ve OECD ülke ekonomisi hakkında üst düzey söz hakkına sahip olmuşlardır. Ülke Ekonomik durumunun giderek dışa bağlı bir hale gelmesi sonucu ABD’de ülke içindeki örgütlenmesini artırmıştır.

Yine bu dönemde kurulan siyasi partiler üniversitelerde ve dışarda gençlik kolları üzerine çalışmalar başlatmışlardır. Demokrat Partinin kendisinden önce yönetimde söz sahibi olan asker ve sivil bürokratlara karşı anti-pati duyması sonucu ülkedeki aydınlar ile arası açılmaya başlamıştır. 1950’lerin ikinci yarısından itibaren DP’nin hem üniversite yönetimi ile hem de öğrenci kuruluşları ile arasındaki gerginlik üst seviyeye tırmanmıştır. Üniversite yönetimi DP’yi anti-demokratik tavrı nedeni ile eleştirmiş, Adnan Menderes ise bu eleştirilere “*Üniversite hocaları 1946’da neredeydiler? O zaman çocuk muydular? O zaman hürriyet ve demokrasi hakkında talebelerini ve halkı aydınlatıcı malumat verdiklerini ispat etsinler, ben şimdi hürriyet diye bağırın hocaların önünde özür dileyeyim*” diyerek karşılık vermiş ve üniversite yönetimi ile beraberindeki öğrencilerin tavır ve yaklaşımlarını samimiyetsiz bulduğunu ifade etmiştir (Kabacalı, 2007: 120).

Demokrat Parti’nin bu tutumunun devam etmesi sonucu 1955 yıllarında kendi içlerşnde de görüş ayrılıkları baş göstermeye başlamış ve 1955 yılında Demokrat Partiden ayrıldığını açıklayan birkaç milletvekili, bu ayrılığın ardından Hürriyet Partisi’ni kurmuşlardır. Bu ayrılığın ardından, 1957 yılında parti içindeki çalkantılar ile birlikte seçime giden Demokrat Parti, seçimden yine iktidar olarak çıkmıştır. Ancak diğer seçimlere oranla oy oranında büyük bir düşüş meydana gelmiştir. 57 seçimleri Demokrat Parti iktidarını yıkmak isteyen muhalif partilere cesaret vermiştir. Çünkü muhalif partilerin toplam oyları Demokrat Parti’nin aldığı oylardan daha fazladır (Uyar, 2001:21). Bu durum sonucu muhalefet partileri

Milli Muhaletef Cephesinde bir araya gelirken, Demokrat Parti ise bu oluşuma oluşturduğu Vatan Cephesi ile karşı çıkmıştır ve oluşun bu ittifak için;

Onların, Güçbirliği adı altında giriştikleri faaliyetin maksadı şudur: Bir Ehli Salip Cephesi olarak karşımıza dikilecekler. Daha şimdiden seçim varmış gibi yakamıza sarılacaklar. Bu hareketler, bizim işlerimizi güçleştirmek, milletimizin ihtiyaçlarını sekteye uğratmak, vatanın refah ve saadetini geciktirmek demektir...”(Eroğlu, 2003: 228). “Politika ve ihtirastan vareste vatandaşların karşımızda kurulmuş olan kin ve husumet cephesine karşı vatanperverane gayretlerini birleştirip eserlerinin müdafasına azmetmiş bir Vatan Cephesi'nin kurulması zarureti kendisini göstermiştir... Aziz Vatandaşlarım, Vatan Cephesi'nde birleşerek eserlerimizi hep birlikte muhafaza edeceğiz. Dünyada siyasi, iktisadi ve içtimai istikrarı örnek telakki olunabilecek bir mükemmeliyette olarak Türk milletinin bütün gayretlerini bu istikamet üzerinde tevcih edilmiş görmek bize nasip olacaktır... Allah hepimizi muvaffak etsin vatandaşlarım

ifadelerini kullanarak oluşturulan Vatan Cephesinin ne kadar gerekli olduğunu anlatmaya çalışmıştır (Aydemir, 1991: 380).

Ayrışmaların ardından Menderes gittiği her yerde Vatan Cephesinden övgüler ile bahsetmiş ve halkı bu oluşuma katılmaya ikna etmeye çalışmıştır. Basın yayın organları da bu doğrultuda kullanılarak cepheye katılanların isimleri hergün radyoda tek tek okunmuş ve halk oluşturulan cepheye üye olmaya teşvik edilmiştir (Gaytancıoğlu, 2011: 104).

1955 yılına kadar gençliğin mücadelesi komünizm ve dış politika olarak çerçevesini, Atatürk ilke ve inkılaplarını savunmaya yönelik gösteriler şeklindeyken, 1956 yılı itibari ile öğrencilerin yaptığı gösteriler hükümet karşıtı bir hal almaya başlamıştır. Bunun temeli ise Demokrat Parti iktidarının uyguladığı yanlış ekonomik ve sosyal stratejiler olarak doldurulmuştur. Gençlerin başlattığı bu mücadele süreci 1958 yılında daha da sıklaşmış ve Demokrat Parti yıkılıncaya kadar devam etmiştir. Demokrat Partinin yıkılmasında gençlik olaylarının etkisi oldukça büyük öneme sahiptir (Ceylan, 2008: 108).

27 Mayıs 1960 Darbesinin ardından 1961 yılında yeni bir anayasa hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anayasa ile özgürlükçü bir ortam sağlanmaya çalışılmıştır. Bu dönemde geçmişten farklı olarak, mevcut sorunların tartışılabilmesi, sorunlara yönelik çözüm önerilerinin ortaya atılabilmesi, mevcut görüşlerden farklı olan alternatif siyasi görüşlerin ifade edilebilmesi ve yüksek öğrenim gören öğrencilerin daha hızlı bilinçlenmesinin yanı sıra siyasallaşabilmeleri için ortam sağlanmıştır. Yaşanan bu dönüşümden sonra gençlik üniversitelerde örgütlenmeye başlamıştır. Bu örgütlenmelerde yaygın olan sistem fikir

kulüpleri şeklindedir. 1965 yılına kadar örgütlenme bir süreç olarak işlemiş daha sonrasında ise, gençlik kendini siyasal arenada göstermeye başlamıştır (Boran, 1999: 55).

1965 seçimlerinde TİP'in 15 milletvekili parlamentoya girmeye hak kazanmıştır. TİP'in siyasete girmesi ile birlikte muhalefet destekli öğrenci gençlikte yeniden bir uyanış meydana gelmiştir. 16 Mart 1965 günü öğrenciler Ankara'da uzun bir süredir grev yapan Zonguldak Kozlu Maden işçilerine destek olmak için meydanlara indiler. Bu eylem 1960'tan sonra kendini geliştiren gençliğin ortaya koyduğu ilk eylemdi (Höke, 1989: 29).

Bu dönemde gençlik örgütlenmelerinde iki uç nokta dikkatleri üzerinde toplar. Bunlardan ilki MTTB (Milli Türk Talebe Birliği), diğeri ise FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu)'dir. MTTB, AP hükümetine yakın olan örgütlenmedir. FKF ise muhalif güçlerce desteklenen ve anti-emperyalist olarak kendilerini tanıtan öğrencilerin yoğunlaştığı örgüttür. MTTB'ne bağlı öğrenciler 1965 ve 1966 dönemleri arasında Atatürk'ün "*Biz ne Bolşevik ne de komünist, ne biri ne de diğeri olabiliriz. Biz milliyetperver ve dinimize hürmetkarız*" sözlerini kendilerine slogan yapmışlardır. Bu süreçte TİP kongre yapmak amacı ile Talebe Birliği'nin salonunu kullanmak ister ve alana gider. Olayı haber alan 700'e yakın MTTB'ne bağlı öğrenci, salona giderek bayrakları indirirler. Sert olan karşılaşmalar bu benzeri olaylarla daha da alevlenen bir hareket haline gelmeye başlamıştır. FKF kendini ilerici ve anti-emperyalist, kemalist olarak nitelerken, MTTB'yi gerici, sağcı ve islamcı, emperyalizmin uşağı olarak değerlendirmektedir. MTTB'nin bu süreçte seçtiği slogan bu ithamlara cevap olarak belirlenmiştir. Bu ocağın mukaddes bir ocak olduğuna ve burda hizmet etmenin insani ve vatani bir görev olduğuna inanırlar (Höke, 1989: 29; Yorgancılar, 2006: 1).

3.5. 1980 SONRASI GENÇ KÜLTÜRÜ

12 Eylül 1980 darbesinin ardından ülkede tam bir dönüşüm yaşandı. Siyasi partiler ve bazı sendikalar kapatılarak demokratik hayata ara verildi. 12 Eylül demokratik anlamda büyük bir kırılma noktasını oluştururken, bu durum ekonomik alana da yansdı. Uygulamaya koyulan ekonomi ve neo-liberal politikalar gençler üzerinde de etkili oldu. Yeni ekonomi politikaları ile ülkenin dışa açılması, gençler arasında yabancı dil ile eğitim veren üniversitelerde eğitim alma düşüncesini yaygınlaştırdı. Bu durum tercih edilen bölümlerde de

değişikliğe gidilmesini sağladı. İktisat, işletme ve uluslararası ilişkiler gibi bölümlerin daha çok ilgi görmesini sağladı (Lüküslü, 2005: 32).

12 Eylül sürecine gelirken ise sivil ve askeri bürokratlar siyasal alanda aktif olan gençlikten, isteklerinin olması veya isteklerini bildirmek için eylem yapan, bu yolda şiddet kullanan, politik gençlerden sıkılmış ve buna son vermek istemiştir. 12 Eylül sonrası elde edilmesi istenen gençlik üretimden ziyade tüketim odaklı ve politika ile ilgilenmeyen apolitik bir gençlik topluluğuydu. Bunun toplumsal sınıflar içerisinde orta-üst ve üst sınıfta oluşumu oldukça başarılı bir şekilde işlemiştir. Oluşturulan bu kuşağa, 80 yıllar içerisinde tüm dünyada yaygın olarak kullanılan “yuppie” adı verildi. Yuppie terimi içerik olarak Young Urban Professionals (genç şehirli profesyoneller) anlamını taşımaktadır (Sekam, 2013: 22). Kavram ana vatanı olan ABD’de hakaret yerine geçerken, Türkiye’de ise durumun tam tersi olarak becerikli, zevk sahibi ve çalışkan anlamlarını taşımaktadır (Kozanoğlu, 1993: 8).

1980 yıllarında ülkede temelleri atılmış olan neo-liberal toplum süreci 1990’lara doğru neredeyse tamamlanmıştır. 1980’li yıllarda başlayan bu süreç zaman içerisinde evrilmeye başlamıştır. Bu evrimden sonra sistem değişmeye başlamış ve yeni bir kültür ortaya çıkmıştır. Medya vasıtası ile yayılmaya çalışılan bu kültür, bireyin içinde yaşadığı sınıfın değil bir üst sınıfın kültürel değerlerini almasını sağlamayı amaç edinmiştir. Medya bu yeni kültürü farklı bir yaşam tarzı sloganı ile haber yaparak gençler arasında yayılmasını sağlamaktadır. Bu tüketim kültürünü destekleyen haberler genellikle gazetelerin hafta sonu eklerinde yer almakta ve eskiden sadece orta-üst ve üst sınıfa hitap ederken artık bütün sınıftan insanlara hitap eder hale gelmiştir. Oluşturulmaya çalışılan toplum ise, sürekli tüketen, doyumsuz, üretme yeteneği ve düşüncesinden uzak, dayanışma duygusundan yoksun, yarışma duygusuna boyun eğmiş tek tipleşmiş insanlardır (Sekam, 2013: 24).

1980’li yıllarda gençleri tanımlamak için kullanılan “yuppie” kelimesi 1990’lı yıllara doğru yerini “tikky” veya “tiki” terimlerine bırakmıştır. 90’lı yıllarda kullanılan “tiki” kavramının temeli o yıllarda yaygın olan kullanılan Rotring marka bir kalemin tikky serisinden esinlenerek kavramsallaştırılmıştır. Yuppie’nin dışında tikky kavramı kendini tiki olarak adlandırmayan kişiler tarafından ortaya atılmıştır. Çünkü ülkede yuppie olarak adlandırılmak iyi ve güzel şeyleri barındırırken tiki kavramı içinde verimli ve güzel ifadeleri barındırmamaktadır. Bu yüzden 90 kuşağındaki gençler tiki olarak adlandırılmaktan hoşlanmamaktadır (Lüküslü, 2005: 33). 90 kuşağını oluşturan tikiler oluşturulmak istenen tüketim kültürünün somut varlığı olarak nitelendirilmektedir. Bu dönemde tüketme eylemi ihtiyaçların karşılanması durumundan ziyade, toplumda bulunduğu noktadan farklı bir yer

edinme çabasına bürünmüştür. Bu topluluk içerisindeki tikiler ise marka kullanarak markalaşmak isteyen gençlerden meydana gelmektedir. Tiki gençliğinin bireysel anlamdaki hedefi lüks yaşama ulaşmak üzerine kurulmuştur (Deniz, 2012: 122).

3.5.1. 1980 Öğrenci Hareketleri

1980’li yıllardan günümüze kadar geçen her hükümette üniversite öğrencileri kontrol altında tutulmaya ve seslerini duyurmalarına engel olunmaya çalışılmıştır (Neyzi, 2011: 36). Devletin bu tutumun sebebi olarak 1970’lerde başlayan “tehdit olarak gençlik” algısının hala değişmediği gösterilebilir. Bu ve benzeri yaklaşımlar gençleri bir tehdit ve sürekli denetlenmesinin yanında, karar mekanizmalarına katılımının engellenmesi gereken bir toplumsal grup olarak göstermektedir. Bu yaklaşımlar gençleri bir tehdit olarak algıladıkları için, gençlerin sorunlarına değil, genç kaynaklı sorunlara dikkatlerini yöneltmişlerdir (Yücel ve Lüküslü, 2013: 13). Gençleri bir tehdit olarak algılayan devlet, 1970 yılında yaşanan olaylardan çıkardığı dersler sonucu, gençleri denetim altında tutabilmek adına 1980 yılında Yüksek Öğretim Kurumu’nu kurmuştur. 1980 sonrasında devlet gençleri koruma görevini de üzerine almıştır. 1982 Anayasası’nın 58. maddesi gençler açısından oldukça önemlidir:

Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilim ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirler alır. Devlet gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için elinden geleni yapar. (1982 Anayasası 58. Madde).

Gençliğin kontrol altında tutulması noktasında Yüksek Öğretim Kurumu’nun kurulmasının ardından devlet, 13.01.1985 tarihinde Yüksek Öğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’ni yürürlüğe koydu. Bu yönetmeliğe göre: “Yükseköğretim kurumu içinde siyasi faaliyetlerde bulunmak, yükseköğretim kurumu içinde bildiri dağıtmak, afiş ve pankart asmak” bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırma cezası alınmasına neden olur.

ideolojik ve siyasi amaçlarla huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak ve ya boykot, işgal, engelleme, personelin işini yavaşlatma gibi eylemlere katılmak, bu amaçlara yönelik eylemleri tahrik etmek, siyasi ve ya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzeri bulundurmamak, çoğaltmak, dağıtmak ve ya bunları kurum binalarına ve ya binalardaki eşyalar üzerine yazmak, resimlemek, teşhir etmek, sözlü ve ya yazılı ideolojik propaganda yapmak ve devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümler sebebiyle cezalandırılmış olmak

olmak ise yükseköğretim kurumlarından atılmaya neden olmaktadır. Bu maddeler 2012 yılında alınan bir karar ile değiştirilmiştir. Yeni kararda ise: “*Ders, seminer, uygulama, laboratuvar, atölye çalışması, bilimsel toplantı ve konferans gibi çalışmaların düzenini bozmak, yükseköğretim kurumu içinde izinsiz afiş ve pankart asmak*” kınama cezası olarak değiştirilirken, “*yükseköğretim kurumuna ait mahallerde yetkililerden izin almadan toplantılar düzenlemek*” bir haftadan bir aya kadar varan uzaklaştırma cezasını gerektirmektedir. “*Yükseköğretim kurumlarında işgal ve benzeri fiillerle yükseköğretim kurumunun hizmetlerini engelleyici eylemlerde bulunmak*” suçu bir yarıyıl okuldan uzaklaştırılmak olarak cezalandırılırken, “*bir kimseyi ve ya grubu, cebir ve ya tehditle suç sayılan bir eylemi düzenlemeye ve ya böyle bir eyleme katılmaya zorlamak*” suçunun cezası ise iki yarıyıl okuldan uzaklaştırılma olarak belirlenmiştir. “*Mahkeme kararıyla kesinleşmiş olmak kaydıyla, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, böyle bir örgütü yönetmek ve ya bu amaçla kurulan örgüte üye olmak, üye olmamakla birlikte örgüt adına faaliyette bulunmak ve ya yardım etmek*” suçunun cezası ise yükseköğretim kurumlarından kesin olarak çıkarılması şeklinde belirlenmiştir. 2012 yılında gidilen değişim kurallarda yumuşatılma gibi görünse de disiplin kurulu yaklaşımlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Ayrıca bu cezai yaptırımlar öğrencilerin örgütlü siyasete girmesinde bir yandan caydırıcı rol oynarken, öte yandan öğrencileri siyaset dışı profilleri desteklemeye itmiştir (Nüfusçu, 2013: 162).

1980’lerden 90’lı yıllara doğru bir takım sivil toplum örgütleri (feministler, eşcinseller, insan hakları savunucuları gibi) kamusal alana girmiştir. Bu yıllarda medyanın olanaklarının genişlemesi bu ve benzeri örgütlerin yayılmasını hızlandırmıştır. Yine bu yıllarda insanı, farklı kültür ve farklı kültürel kimlikleri ön plana çıkaran bir siyaset arayışına girildiği söylenebilir (Neyzi, 2011: 36).

Günümüzde Türk gençliğinin siyasallığı tartışıldığında, 1980 sonrası gençlik, Cumhuriyetin devamı olarak değerlendirilen 1968 kuşağının karşıtı olarak görülür. 1960 ve 1970’li yıllarda gençliğin siyasi duyarlılıkları olumlu yönde değerlendirilirken, 1980’lere geldiği zaman gençlerin apolitik tavırları ve siyasetten uzak yaşantıları sürekli eleştirilerin merkezinde olmalarına neden olmuştur. Bu eleştirilerin nedeni olarak, 80’li yıllar gençlik kuşağının, sorumluluk bilincinden yoksun, tüketim odaklı, bireysel düşünmesi gösterilebilir. Ancak 1980 sonrası kuşağın, askeri bir yönetimin etkisi altında kaldığı, darbe dönemindeki rejimi güvence altına alan bir anayasa ile yönetildiği de unutulmamalıdır. 1980 sürecinde yaşanan kırılma, sadece Türk gençliğinde değil aynı zamanda bu tarihe kadar gelmiş olan

bütün gençlikte yaşanmıştır. Tüketim odaklı apolitik gençlik yapısı devam yıllarda yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye penceresinden baktığımız zaman ise gençlik, kendisine yüklenen anlam ve görevler nedeni ile siyasi bir kategori olarak tanımlanmıştır. Özellikle ileride ülke yönetiminde söz sahibi olması muhtemel olan üniversite gençliğine daha fazla anlam yüklenmektedir. Gençler de Cumhuriyetin ilk yıllarından 1980’li yıllara kadar bu sorumluluk bilinci ile hareket etmiştir. 1970’li yıllarda siyasette yaşanan uluslar arası olaylara müdahale etmeleri ile aşırı siyasallaşan gençlik, üniversitelerin kitleselleşmesi ile birlikte olduğundan çok daha fazla ideolojik ve kültürel çatışmaya girmiştir. 1971’de yaşanan askeri müdahale gençliğin baskı sonucu kontrol altına alınmasına neden olmuştur (Çebi ve Şahin Akıllı, 2011: 216-217).

1980 sonrasında hayat baskılar sonucu büyük değişime uğramıştır. Örneğin 1960 ve 1970’li yıllarında aktif siyaset yapan gençleri, politik hareketleri devlet tarafından şiddet içerikli bir biçimde cezalandırıldığı için, 1980 yıllarına geldiği zaman kendi çocuklarını siyasetten uzak tutmak için olağanüstü bir çaba sarf etmişlerdir. Darbe sonrasında, 1980 sonrası gençliğin siyasetten uzak apolitik oluşunun diğer bir nedeni olarak da ailelerin bu yaklaşımı gösterilebilir. Gençliğin değişim göstermesindeki diğer ve önemli etkenlerden biri de, uygulanan politikalarlardır. Gençlik neo-liberal politikalarla büyümüş, buna bağlı olarak da değer ve tutumlarında değişimler meydana gelmiştir. Toplumsal değil bireysel yaşamın ön planda olduğu, ikili ilişkilerde ve toplum içinde sahip olunan statünün öneminin artması üzerine gençler bu toplumsal yapı içinde kendilerini daha iyi ifade edecekleri bir yer edinmeye çalışmışlardır (Alemdaroğlu, 2005: 196).

1980 sonrası gençlik için apolitik, materyalist, bireysel davranışlar sergileyen ve çıkar odaklı olarak anılan bir profil çizilmiştir (Özmen, 2011: 11). Oysa 80 darbesinin hemen ardında kabuğuna çekilse de, son yıllarda yapılan araştırmalar gençliğin vurdumduymaz ve bencil bir kuşak olmadığı yönündedir. Günümüzde gençler sorunların farkında olan ve bu sorunlar nedeni ile acı çeken bir gençlik halini almıştır (Lüküslü, 2011: 49). Ancak gençler siyasal alana karşı geçmişte yaşananların da etkisi olumsuz bir bakış açısı geliştirmiş ve bu bütünün bir parçası olmaktan uzak durmuşlardır. Uzak durmayı tercih etmelerinin diğer bir nedeni ise duyulan güven eksikliğidir. 2006 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi’nin yaptığı “İstanbul Gençliği: STK Üyeliği Bir Fark Yaratıyor mu?” isimli çalışmada gençler sırası ile en çok güven duydukları kurumları sıralamışlardır. Bu sıralama “Ordu”, “STK” ve “Hükümet” şeklinde olmuştur. Çalışmada ikinci aşamada verilen

cevaplarda gençler yine en çok güvenilen kurum olarak birinci sırada “Ordu”yu göstermişler, ardından ise ikinci sırada “Cumhurbaşkanlığı” ve üçüncü sıraya “Sağlık ve Sosyal Güvenlik Kurumları”nı koymuşlardır. Bu sıralama “STK” ve “TBMM” olarak devam etmektedir. Yapılan araştırmada gençlerin TBMM’ye duydukları güven oldukça düşük çıkmıştır (Gençlik Çalışmaları, 2006: 8).

Eylül 2013 tarihinde Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi’nin yaptığı “Türkiye’de Gençlik: Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri” adlı araştırmanın sonucunun da, İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından yapılan araştırmadan çokta farklı olmadığı görülür. Çalışmada gençlere “Türkiye’nin geleceği açısından en güvendiğiniz kurum hangisidir?” sorusu sorulur ve alınan cevaplar arasında yine ilk sırayı “Ordu” almaktadır. Ordu’nun ardından bu defa ikinci sırada “Meclis” üçüncü sırada ise “Hükümet” gelmektedir. Araştırmanın ikinci aşamasında yine en güvenilir kurum “Ordu” çıkmıştır. Çalışmanın dikkat çeken diğer bir yanı ise siyasi partiler ve medyaya duyulan güveni de ortaya koymasındadır. Araştırmaya göre siyasi partilere duyulan güven birinci aşamada 2,9, ikinci aşamada 5,8 iken, medyaya duyulan güven birinci aşamada 1,2 ve ikinci şamada 2,2’dir. Medya ve siyasi partiler bu oranlar ile en az güven duyulan kurumlar olmuşlardır (Sekam, 2013: 424-427).

Gençler arasında toplumda meydana gelen sorunları demokratik yolla çözebilecek kurumlara duyulan güven gün geçtikçe azalmaktadır. Kurumlara güven duymayan gençler dolayısı ile de bu kurumların birer parçası olmayı reddetmektedirler. Demet Lüküslü yaptığı derinlemesine görüşmeler ile gençlerin siyasal alandan uzak durmasının farklı nedenlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Lüküslü’ye göre gençler siyaset arenasını kirli bir bölge olarak algılamakta ve uzak durmaktadır. Ona göre gençler arasında kullanılan “siyasete bulaşmak” tabirinin nedeni de bu görüştür. Siyasal alanı çıkar ilişkilerine bulanmış, kokuşmuş ilişkiler yumağı olarak görmekte ve bunu değiştirmenin zor olduğu bir alan olarak algılamaktadırlar. Bu katı alan içerisinde birey olarak bir şeyleri başarabilmenin çok zor olduğu düşüncesine sahiptirler. Onlara göre bu tip kurumlar otoriter ve değişime kapalı kurumlardır (Lüküslü, 2012: 190).

3.5.2. 1980 Sonrası Üniversitelerde Yeni Oluşan Öğrenci Yapıları

3.5.2.1. Kolektif Öğrenci toplulukları

Öğrenci Kolektifleri üniversiteli gençlerin bir araya gelerek toplumun aksayan yönlerine veya ilerlemenin ters yönde izlediği durumlara karşı mücadele eden bir öğrenci örgütüdür. İlk olarak 2006 yılında İstanbul Teknik Üniversitesinde kurulmuştur. Kuruluşun ardından diğer şehir ve üniversitelere hızla yayılmaya başlanmıştır. Ancak bu yayılma kendiliğinden değil, üniversitede bu örgüte üye öğrenciler tarafından okullarda, kantinlerde, amfilerde “nasıl bir üniversite örgütü olmalı?” sorusuna cevap aramaları ile sağlanmıştır. Bu alanda yapılan araştırmalarda Kolektifin ön hazırlıklarını ve alt yapısını oluşturdu (https://www.wikisosyalizm.org/%C3%96%C4%9Frenci_Kolektifleri#Kurulu.C5.9Fu).

Üniversiteli gençliğin yaşadığı sorunların yanısıra, üniversite dışındaki sorunlara da üniversiteli, okumuş, aydın kimliğinin bilinci ile müdahalede bulunur. Bu örgüt tamamen bir üniversite yapılanması olup sadece üniversitelilerden oluşur. Öğrenci kolektifleri sadece siyasal alanlarda varlığını gösteren değil, bunun yanı sıra bilimsel, kültürel, sosyal ve sanatsal alanda da varlığını gösteren bir üniversite örgütüdür. Kolektifler 16 Nisan 2011 yılında birleşmeye yönelik attıkları adım ile bir kurultay düzenlemiş ve bu kurultayın ardından merkezleşme kararı alınmıştır. Bu karar ile Kolektifin daha koordineli bir biçimde hareket etmesi ve yapılan faaliyetlerin etkisi artırılması sağlanmıştır. Bu hamle kolektifler için bürokratikleşme değil demokratikleşme sürecini temsil etmektedir. Çünkü oluşturulmaya çalışılan demokratik merkezîyetçi yapı ile yerel kolektif birimlerinin de diğerleri ile aynı oranda söz ve karar hakları geliştirilmiştir (<http://www.kolektifler4.net/category/kolektif-nedir/>).

Öğrenci kolektifleri birçok konu ile ilgilenmelerinin yanı sıra öncelikli olarak birkaç mevzu üzerinde yoğunlaşmaktadırlar. Bunların başında piyasalaşmış üniversiteler yerine parasız eğitimin sağlandığı, içerisinde fırsat eşitliğinin de olduğu bir üniversite hayatı vardır. Alınan kayıt ve harç paralarının önüne geçmek için mücadele ederler. Bu parasız eğitimin konusu ve kapsamı içine KYK'nun ödeme planları da dahil edilmektedir. Ayrıca, ödeme planlarının yanında devlet yurtlarının azlığı ve yetersizliği de vardır. 2016-2017 eğitim-öğretim yılında yaklaşık olarak 7 milyon 200 bin öğrenci üniversite okumaktayken bu öğrencilerden yalnızca 650 bine yakını KYK'da kalabilmiştir (<http://www.kolektifler4.net/yazilarimiz/universitelilerin-yasal-tefecisi-kyk-umut-deniz->

[yorulmaz-universiteli-gazetesi/](http://www.yorulmaz-universiteli-gazetesi/)). Öğrenciler arada kalan uçurumun devlet kanalı ile kapatılmasını istemekte ve bunun için çalışmalar düzenlemekte, şiddet ya da diğer yöntemlerle isteklerini dile getirmektedirler. İkinci olarak emperyalizme karşı mücadele etmektedirler. Günümüzde yine öğrenciler emperyalizm ve yardımcılara karşı mücadele eder ve iktidarın aldığı kararları protesto ederler. (<http://www.kolektifler4.net/category/kolektif-nedir/>).

Yumurtalı Protesto: 8 Aralık 2010'da Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü Siyasal Bilgiler Fakültesinde düzenlenen panele konuşmacı olarak, CHP'li Süheyl Batum ve TBMM Ankara Komisyonu Başkanı AKP'li Burhan Kuzu davet edilmiştir. Ancak gençlik kısa bir süre önce arkadaşları darp edildiği için kızgındı ve bu durum farklı siyasi görüşe sahip olan gençleri bir araya getirdi. Bu öğrenciler tarafından "iktidar üniversiteye giremeyecek" kararı alındı. Yaşanan olay sonrası düzenlenen ilk etkinlik bu panel olduğu için planlar da panel üzerine yapıldı. Panel öncesi salon her görüşe sahip öğrenciler tarafından dolduruldu. Salona ilk gelen CHP'li anayasa profesörü Süheyl Batum oldu. Gençlik onu da şuan ki işleyen sistemin bir parçası olarak gördüğü için konuşurmak istemedi ve protesto etti. Sesini duyuramayan ve bunun için çeşitli yollara başvuran Batum sonunda kürsüyü terk etti. Batum'dan yaklaşık iki saat sonrasında ise Burhan Kuzu ıslık ve alkışlar eşliğinde fakülteye girdi. Yapılanların sevgi gösterisi olduğunu düşünüp korumaların önüne çıktığında ise nerden geldiği belli olmayan bir yumurtanın hedefinde kaldı. Bir anda başlayan yumurta yağmuruna karşılık korumaları Kuzu'yu şemsiyeler ile korumaya çalıştı (Tahincioğlu, Göktaş, 2013: 12).

Kaynak: <http://www.milliyet.com.tr/kuzu-ya-yumurta-atanlara-4-yil-istendi-gundem-1419584/>

Salonda bulunan kişilerce olay ile ilgili olarak ellerinde “kolektif yumurta şenliğine hoş geldiniz” “hesap soracağız öğrenci kolektifi” ve darp edilmiş birinin fotoğrafının basılı olduğu pankartları taşıyan grup tarafından protestonun yapıldığı bilgisi verilmiştir (<http://www.milliyet.com.tr/kuzu-ya-yumurta-atanlara-4-yil-istendi-gundem-1419584/>).

Olayların ardından konuyla ilgili olarak gözaltına alınan gençlere yönelik 4 yıl ağırlaştırılmış hapis istemi ile mahkeme süreci devam etmiş, Kuzu ise gençlerden şikayetçi olmadığı belirtmiştir. AKP yetkilileri ise yapılanın bir protesto olmadığını, bir terör eylemi olduğunu ifade etmişlerdir. AKP Genel Başkanı Erdoğan ise eylem yapanları illegal grup mensubu olarak değerlendirmiş ve CHP’yi onlarla kol kola girmekle suçlamıştır. Gençlere ise yumurtaları yiyin zihniniz açılır mesajı verilmiştir (Tahincioğlu, Göktaş, 2013: 14).

3.5.2.2. Partili Gençlik Yapıları

12 Eylül 1980 darbesi hem gençler hem de toplum adına apolitik bir neslin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yapılan askeri darbenin ardından toplum ve siyaset yeniden toparlanma ve eski haline gelmeye çalışmıştır. Bu çalışmaların sonucunda partiler gençliği tekrar siyasette aktif bir hale getirmeye başlamış ve partili gençlik kollarını kurmaya başlamışlardır. Bunu yaparak kendi görüşlerini kazandırdıkları ve kimi zaman aktif olarak kimi zaman da pasif olarak kullanabilecekleri bir kitleye sahip oldular (Toraman, Şahbudak, 2015: 20).

Gençler siyasal hayata yetişkinlere bakarak daha ilgisiz bulunmaktadır. Bu ilgisizlik eğitimciler, politikacılar, araştırmacılar ve diğer ilgili kurumlarca endişe uyandırmaktadır. Gençlerin hayatlarını doğrudan etkileyebilecek konular üzerinde daha fazla söz sahibi olmaları gerektiğine inanılmış ve bu durumu sağlamak amacı ile partilerin gençlik kolları kurulmuştur (Toraman, Şahbudak, 2015: 26-27).

2002 yılında kurulan AK Parti Gençlik Kolları, bütün teşkilatlanmasını tamamlamış ve gençleri bir araya getireci birçok faaliyette bulunmuştur. Teşkilatlanma çalışmalarını yaparken yaş sınırlamasını belirlemiş ve üye kayıtlarını almaya başlamışlardır. AK Parti tüzüğüne göre henüz 29 yaşını doldurmamış olan bireyler AK Parti gençlik kollarına üye olabilirler (AK Parti Tüzüğü, 2007: 87).

Atatürk'ün partisi olması özelliği ile gençler arasında değer gören bir parti olan Cumhuriyet Halk Partisi de gençlik kollarını önemseyen ve tıpkı AK Parti gibi en üst yönetim noktalarında temsil hakkı veren bir partidir. CHP Genlik kollarının temel amacı; Atatürk ilke ve inkılaplarını bağlı, bu değerleri taşıyan, saygı duyan, insan haklarına saygılı, laik ve demokratik gençleri siyaset hayatına hazırlamaktır. CHP'de Gençlik Kolları yönetimi bir başkan ve on dört başkan yardımcısından oluşmaktadır. Bunun yanı sıra genel merkezde 6 farklı komisyon yer almaktadır. Bunlar; eğitim, dış ilişkiler, dergi, sivil toplum, üniversite, iletişim ve dokümantasyon komisyonlarıdır (CHP Yönetmeliği, 2004: 137).

3.5.2.3. Eşcinsel Örgütler/Gruplar

Cinsiyet çalışmalarında özellikle kavramların anlamlandırılması ya da içeriğinin doldurulması noktasında sorun yaşanmaktadır. Bu konularda kullanılan terimler “cins”, “cinsiyet” ve “toplumsal cinsiyet” gibi kavramlardır. Cinsiyet alanında yapılan çalışmaların zorluğu da bu kavramların hepsinin aynı anlamı ifade ediyormuş gibi kullanılması fakat hepsinin farklı bir durumdan bahsediyor olmasıdır. Ancak bu durum sadece Türkiye’de bu şekilde değildir, batı ülkelerinde de aynı durum söz konusudur. Bazen farklı kavramlara aynı anlamlar yüklendiği görülür. İfade edilen kişilerin biyolojik yönünü vurgulamak için genellikle bireylerin seksist yanları kullanılır. Ancak “sex” kelimesi bizim toplumumuzda genellikle cinsiyet özelliğinden daha çok cinsellik içerikli olarak kullanılır. Cinsiyetle alakalı tutumların ve davranışların meydana gelmesini biyolojik determinist modeller, hormonal etkiler üzerinden izah etmektedirler.

Bu durumlar hormonal olarak genellikle erkeklerde “klineferter” sendromu olarak adlandırılırken, kadınlarda daha genel bir kavram olan “cinsiyette belirsizlik” olarak değerlendirilir (<http://www.sabah.com.tr/saglik/2015/09/18/klineferter-sendromunun-belirtileri-ve-tedavisi>). Hormonal etkiler üzerinde halkın genel kanısı, XX cinsiyet kromozomları geldiği zaman kadın cinsiyeti, XY cinsiyet kromozomları geldiği zaman erkek cinsiyeti ve kromozomlar arası bir çatışma yaşandığı zaman oluşan XXY kromozomunun gelmesi ise cinsiyet noktasında toplumun pek de hoş karşılamadığı eşcinsel cinsiyetin oluşmasına neden olmaktadır. Cinsiyet farklılaşması, hormonal etkiye maruz kalan beyin içerisinde, doğumdan önce bir araya gelen kromozomlar aracılığı ile oluştuğu kabul edilir. İnsan hayatı süresince cinsiyetle alakalı davranışlara ve tavırlara kaynaklık ettiği söylenen bu

hormonal faktörler, cinsiyet kimliğinin de şekillenmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir (Ersoy, 2009: 210-2012).

Sosyoloji çalışmalarında cinsiyet kavramı genellikle “toplumsal cinsiyet” boyutunda ele alınmaktadır. Toplumsal cinsiyet, cinsiyete dayalı işbölümü ve biyolojik cinsler arasındaki ilişkileri vurgulamak amacıyla, toplumda sadece kadının değil erkeğinde konumunu belirten bir kavramdır Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetle açıklanamayan sosyal sınıf, ataerkillik, siyaset ve toplumdaki üretim biçimiyle bağlantılı bir anlama sahiptir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet bireye atfedilen değerlerin yönetimidir (Demirbilek, 2007: 13).

IV. BÖLÜM

4. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE ÖĞRENCİ YAPILANMALARI

Çalışmanın bu noktasında üzerinde durduğumuz kesim öğrencilerden oluşmaktadır. Yapılan gençlik değerlendirmeleri içerisinde çalıştığımız genç yaş grubu “Milenyum Gençliği” olarak tanımlanan gruptan oluşmaktadır.

Milenyum Gençliği 2000’li yılların genç nüfusunu temsil etmektedir. Bu gençlik içine doğduğu süreç nedeni ile “İnternet Kuşağı” olarak da tanımlanmaktadır. Çünkü gençler sanal dünyaya yatkınlıkları ve sanal dünyanın dilini çok iyi kullanmaları ile diğer kuşaklardan ayrılmaktadırlar (Sekam, 2013: 28).

Persky öğrenciler ile ilgili yapmış olduğu bir çalışmada, 1980 öncesi doğan insanları “Dijital Göçmenler” ve 1980 sonrasında doğan insanları ise “Dijital Yerliler” olarak tanımlamıştır. Bu tanıma göre dijital yerlilerin net kuşağı içine doğmuş ve sanal dünyanın dilini ana dili gibi kullanan, bu dünyanın kültürel etkileşimini yaşayan, sosyal çevre edinmede klasik yöntemlerin dışında sanal ortamları kullanan bireyler olduğu vurgulanmıştır. Dijital göçmenlerin ise, sanal gelişimlerden uzak olmasa da yerliler kadar yatkın olmadıkları, takip etme de ve kullanımda daha uzak oldukları üzerinde durulmuştur (Persky, 2004: 15).

Milenyum gençliğinin önem verdiği ve üzerinde durduğu yaşam tarzlarının başında “Cool” takılmak vardır. Cool takılmak heyecansız yaşamaya karşılık gelmektedir. İngilizce karşılığında ne sıcak ne soğuk serin olmayı tarif ettiği gibi, hayatlarında aşırı heyecanlı olamayan serin yaşayanlara cool denmektedir. Cool bir şekilde yaşayan gençler karşısında bulunan kişiye rahat ve havalı olduğu hissi vermek için çabalar (Deniz, 2012: 126). Bu terim ilk tipoloji çalışması yapan Nermin Abadan’ın “maddecı-başarıcı” genç tipine denk gelmektedir. Bu kuşak zaman içerisinde değişim göstererek 1980’lerde yuppie, 1990’larda tikky ve 2000’lerde cool şeklini almıştır.

Gençliği anlamamız noktasında yardımcı olan yaklaşımlardan biri de gençliği kuşak kavramı üzerinden değerlendiren yaklaşımdır. Aynı kuşakta olan bireyler birbirlerine yakın tarihte doğdukları için aynı kültür ve değerlere sahip olmasalar bile benzer profillere sahiptirler ve benzer davranışlar sergilerler. Yaşanan sosyal ve kültürel olaylar kuşakların yapılarını kalıcı olarak etkilemektedir (Aydın ve Başol, 2014: 2).

Kuşakları birbirinden ayırmak için kullanılan yöntem, bireyleri 20-30 yıla göre yaş öbeğinde toparlamaktır. Çalışmamızda bizim için önemli olan kuşak “Y” kuşağıdır çünkü

üzerinde durduğumuz öğrenciler Y kuşağına mensup yani 1980 ve 2000 yılları arasında doğmuş öğrencilerdir. Y kuşağının dışındaki diğer kuşaklardaki yaş öbeği ise, Sessiz Kuşak (Silent Generation) 1925-1945, Bebek Patlaması Kuşağı (The Baby Boomers) 1946-1964, X Kuşağı (Baby Busters) 1965-1980, Z Kuşağı 2000-2020 şeklindedir.

Sessiz Kuşak (Silent Generation 1925-1945): Bu kuşak savaş kuşağı olarak da bilinmektedir. Bunun nedeni II. Dünya Savaşı, ekonomik buhranlar ve Türkiye özelinde de Cumhuriyetin kuruluşuna denk gelen süreci temsil etmesidir. Bu kuşak içindeki bireyler disiplinli ve istikrarlı bireyler olarak değerlendirilir (Adıgüzel, Batur ve Ekşili, 2014: 171).

Bebek Patlaması Kuşağı (The Baby Boomers 1946-1964): Kuşağa bebek patlaması denmesi nedeni olarak savaş sonrasında meydana gelen hızlı nüfus artışı ve artan doğum oranlarıdır. Dönemsel olarak gelişim dönemine denk gelmiş ve 60'lı yıllarda yaşanan kültürel değişim sürecinden etkilenmiştir. Kuşağın en belirgin özellikleri olarak, çalışkan, idealist ve kararlarında uyumlu oluşları gösterilmiştir. Kuşak aynı zamanda eğlenceye düşkün olarak da değerlendirilmiştir (Toruntay, 2011: 71).

X Kuşağı (Baby Busters 1965-1980): Kuşak içerisine doğanlar önceki kuşak için yapılan eğlenceye düşkünlük kavramından uzak realist, kanaatkar ve çalışkan bir kuşağı temsil eder. Bu Kuşak için ortak özellikler olarak erdem alınmıştır. Bu kuşak Türkiye'de sessiz kuşak olarak bilinmektedir. Toplumsal olaylara duyarlı gençlerden oluşmaktadır. 1968 sağ-sol olaylarının arttığı dönemler bu kuşağa denk gelmektedir (Türk, 2013: 19).

Y Kuşağı (1980-2000): Y kuşağı internet kuşağı ve milenyum kuşağı olarak da bilinmektedir. Bu isim bir öncesi kuşaktan ayırmak için bulunmuş, İngilizce "why" kelimesi içerisindeki y harfinden esinlenilmiştir. Y kuşağı bağımsızlığına düşkün, kendine güvenen, bencil, otoriteye karşı koyan, teknoloji tutkunu gençleri temsil etmektedir (Yüksekbilgili, 2013: 343). Bu kuşak internetin olduğu dönemde doğmuş ve onu çok iyi kullanan bireyleri temsil eder.

Z Kuşağı (2000-2020): 2000 yılından günümüze kadar doğmuş olan ve 2020 yılına kadar doğacak olan kişilerden oluşan kuşaktır. Bu kuşağın diğer adı Next Generation ya da Instant Online (Her Daim Çevrimiçi Kuşağı)'dır (Çetin Aydın ve Başol, 2014: 4). Bu kuşak çocukları vakitlerinin çoğunu bilgisayar başında geçiren ve toplumsallaşmayı tamamen net üzerinden yapan çocuklardır. Her kuşağın net alemine biraz daha yaklaşması gibi Z kuşağı internet alemini X kuşağından daha iyi kullanmaktadır (Çetin Aydın ve Başol, 2014: 4).

4.1. ANKARA ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI

Ankara Üniversitesi Cumhuriyetin ilk üniversitesi olması özelliği ile eğitim alanında özel bir yere sahiptir. Üniversite, Cumhuriyet tarihi ve misyonunu milleti ile bütünleştirmiş bir üniversitedir. *“Ankara Üniversitesi, Atatürk ilke ve inkılâplarının dayanaklarını oluşturmak, bu ilke ve inkılâpları yurt geneline yaymak, kökleştirmek ve çağdaşlığın, bilimin ve aydınlığın ifadesi olan bu değerlerin yılmaz savunuculuğunu yapmak üzere, temeli bizzat yüce Atatürk tarafından atılmış bir üniversitedir.”* Yeni kurulan Cumhuriyetin ilk ve çarpıcı icraatları, yeni oluşan hukuk düzeni için çalışacak olan hukukçuları yetiştirmek olmuştur. Bunun için, 1925 yılında Hukuk Mektebini, 1933 yılında Türk çiftçisine yardımcı olmak adına Yüksek Ziraat Enstitüsünü, zengin Anadolu kültürünü araştırmak ve yanı sıra diğer ülkeler ile dil köprülerini oluşturmak için 1935’te Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesini, 1859 tarihinden bu yana devletin üst düzey yetkililerini yetiştiren Mektebi Mülkiyeyi 1936’da Ankara’ya taşınan Atatürk’ün özel emir ve ilgisi ile Siyasal Bilgiler Okuluna dönüştürerek eğitime açmışlardır. Bu gelişmeleri bizzat Atatürk tarafından başlatılan ancak, II. Dünya Savaşı nedeni ile kurulması geciken Tıp ve Fen Fakülteleri devam eder. Hukuk, Dil ve Tarih-Coğrafya ve Tıp Fakültesinin kurulmasının ardından 1946 yılında üniversite resmen kurulmuş olmuştur. Üniversitenin kronolojisi şöyledir:

- 1948- Yüksek Ziraat Enstitüsünün Ziraat ve Veteriner Fakülteleri
- 1949- İlahiyat Fakültesi
- 1936 yılında kurulan Siyasal Bilgiler Okulu 1950’de Fakülte olarak değiştirildi.
- 1960- Eczacılık Fakültesi
- 1963 yılında kurulan Dış Hekimliği Yüksek okulu, 1977’de Dış Hekimliği Fakültesi olarak değiştirildi.
- 1965- Eğitim Bilimleri Fakültesi
- 1965-İletişim Fakültesi
- 2001 yılında Fen Fakültesinden ayrılarak, Mühendislik Fakültesi kuruldu.
- 1996 yılında kurulan Sağlık Eğitim Fakültesi’nin adı 2007 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesi olarak değiştirildi.

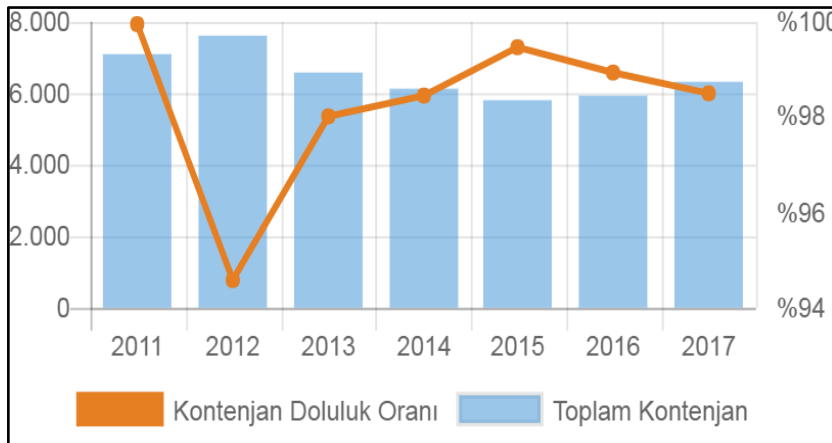
- 1993 yılında açılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nun adı değişerek, 2013 yılında Spor Bilimleri Fakültesi oldu.
- 2014-Uygulamalı Bilimler Fakültesi
- 1996 yılında kurulan ancak faaliyete geçmeyen Güzel Sanatlar Fakültemiz 2015 yılında, 17. Fakülte olarak aktif hale geldi.
(<https://www.ankara.edu.tr/kurumsal/tanitim/tarihce/>)

Üniversitenin son yıllar içerisindeki öğrenci değişimi ise ulaşılabilen verilere göre şu şekilde olmuştur: 2011 yılında %99,93, 2012 yılında %94,57, 2013 yılında %98, 2014 yılında %98,46, 2015 yılında %99,45, 2016 yılında %98,95, 2017 yılında %98,5. Üniversite genel olarak doluluk oranında %90'ın altına düşmemiştir.

Üniversiteye Türkiye'den gelen öğrenciler arasında ise sıralama, İç Anadolu %56, Akdeniz %11, Marmara %10, Karadeniz %9, Ege %7, Doğu Anadolu %4 ve Güneydoğu Anadolu %4 şeklinde seyretmektedir. En çok öğrenci üniversitenin de içinde bulunduğu İç Anadolu bölgesidir (<https://www.parlakbirgelecek.com/tr/universiteler/ankara-universitesi>).

Grafik 1: Bölgelere Göre Öğrenci Yerleşim Oranları (A.Ü)

Grafik 2: Ankara Üniversitesi yıllara göre öğrenci değişim grafiği

4.1.1. Ankara Üniversite'ne Bağlı Resmi Öğrenci Toplulukları

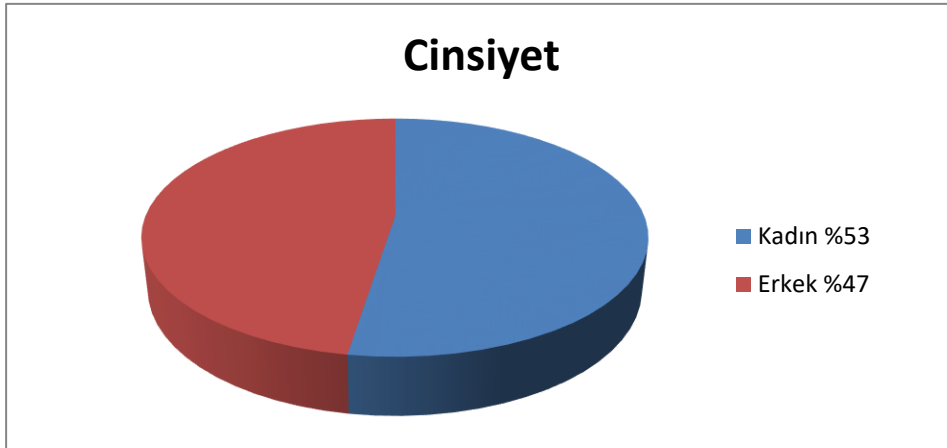
Üniversite'de güncel bilgiler doğrultusunda kaydı bulunan toplam 66796 öğrenci bulunmaktadır. Bu sayı içerisinde üniversite bünyesinde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu öğrenci de dâhil edilmiştir. Yabancı uyruklu öğrenciler üniversitenin %4,9'unu oluşturmaktadır. Öğrencilerin %53'ünü kadın, %47'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. En çok yabancı uyruklu öğrencinin geldiği ülkeler arasında ilk üçü İran İslam Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti ve Almanya Federal Cumhuriyeti'dir (<https://www.parlakbirgelecek.com/tr/universiteler/ankara-universitesi>).

Tablo 1: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılımı(A.Ü 2018)

ÖĞRENİM DURUMU	SAYISI
ÖN LİSANS	8982
LİSANS	38725
YÜKSEK LİSANS	12314
DOKTORA	6775
TOPLAM	66796

Tablo 2: Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımı (A.Ü 2018)

ÖĞRENİM DURUMU	KADIN	ERKEK
ÖN LİSANS	4379	4603
LİSANS	17417	21308
YÜKSEK LİSANS	6301	6013
DOKTORA	3359	3416
TOPLAM	31456	35340

Grafik 3: öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımının grafik gösterimi (A.Ü)

Üniversite bünyesinde sağlık, kültür, spor dairesine bağlı 106 aktif, tam olarak kuruluşu sağlanmamış 16 ve henüz kuruluş aşamasında olan toplam 5 öğrenci topluluğu

bulunmaktadır. Bunları sağlık, spor, kültür, sosyal, siyaset, tarih, bilim, sanat ve eğitim başlıkları altında toparlanacak olursa karşımıza şu tablo çıkmaktadır.

Spor başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Dağcılık Öğrenci Topluluğu (ANKÜNİDAG)
2. Ankara Üniversitesi İzci Topluluğu (A.Ü.İ.G.)
3. Ankara Üniversitesi Kaya Tırmanışı Topluluğu (KTT)
4. Ankara Üniversitesi Modern Okçuluk Öğrenci Topluluğu (ANKArchers)
5. Ankara Üniversitesi Motor Sporları Öğrenci Topluluğu (ANÜMOST)
6. Ankara Üniversitesi Motosiklet Öğrenci Topluluğu (ANÜMOTO)
7. Ankara Üniversitesi Mülkiye Bisiklet Öğrenci Topluluğu (MÖ-BT)
8. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Atlı Spor Öğrenci Topluluğu (AVAST)
9. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Okçuluk Öğrenci Topluluğu (A.V.O.K)
10. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Satranç Öğrenci Topluluğu (A.V.S.A.T)
11. Ankara Üniversitesi Yat Yelken Denizcilik Öğrenci Topluluğu (ANKÜYYD)
12. Ankara Üniversitesi Quidditch Öğrenci Topluluğu

Sanat başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi ADA Ankara Dans Araştırmaları Kültür ve Sanat Öğrenci Topluluğu (ADA)
2. Ankara Üniversitesi Ankara Tıp Oyuncuları Öğrenci Topluluğu (ATO)
3. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Halk Dansları Öğrenci Topluluğu (FARMADANS)
4. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Tiyatro Öğrenci Topluluğu (ANETİT)
5. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Halk Oyunları Topluluğu (EBF-HOT)
6. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Tiyatro ve Kültür Oyuncuları Öğrenci Topluluğu (E.Ti.K OYUNCULARI)
7. Ankara Üniversitesi Eğitimde Yaratıcı Drama Öğrenci Topluluğu (EYAT)
8. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Halk Oyunları Öğrenci Topluluğu (ANKARA FENHOT)
9. Ankara Üniversitesi Fen ve Mühendislik Fakülteleri Tiyatro Öğrenci Topluluğu (AFTİT)
10. Ankara Üniversitesi Hitit Müzik Öğrenci Topluluğu
11. Ankara Üniversitesi Kısa Kes Kısa Film ve Belgesel Öğrenci Topluluğu (KısaKes)
12. Ankara Üniversitesi Kurgusal Duruşma Öğrenci Topluluğu (KDT)
13. Ankara Üniversitesi Küpşeker Edebiyat ve Mizah Topluluğu (KEMT)
14. Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Halk Oyunları Öğrenci Topluluğu (MÜFHOT)
15. Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Müzik Öğrenci Topluluğu
16. Ankara Üniversitesi Resim Heykel ve Grafik Tasarım Öğrenci Topluluğu (ATREG)
17. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Tiyatro Öğrenci Topluluğu (SBFTT)
18. Ankara Üniversitesi Tandoğan Dans Öğrenci Topluluğu (AnkaraDAT)
19. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Eşli Danslar Öğrenci Topluluğu (ANTEDANS)
20. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Oyunları Öğrenci Topluluğu (AÜTF-HOT)
21. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Müzik Öğrenci Topluluğu (AÜTF MT)
22. Ankara Üniversitesi Tiyatro Araştırmaları Öğrenci Topluluğu (TAT)
23. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Halk Oyunları Öğrenci Topluluğu (AVHOT)
24. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tiyatro Topluluğu (VEFTİT)

25. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Halk Oyunları Öğrenci Topluluğu (ZİFHOT)

Bilim başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Antropoloji Öğrenci Topluluğu (Antropoloji Öğrenci Topluluğu)
2. Ankara Üniversitesi Arkeoloji Topluluğu (ARKET)
3. Ankara Üniversitesi Elektrik – Elektronik Mühendisliği Öğrenci Topluluğu (IEEE)
4. Ankara Üniversitesi Endüstri 4.0 Öğrenci Topluluğu
5. Ankara Üniversitesi Fen İstatistik Öğrenci Topluluğu (AFİT)
6. Ankara Üniversitesi Fizik Araştırma Öğrenci Topluluğu (FİZART)
7. Ankara Üniversitesi Fizik Mühendisleri Öğrenci Topluluğu (FMT)
8. Ankara Üniversitesi Genç Gıda Mühendisleri Öğrenci Topluluğu (GGMT)
9. Ankara Üniversitesi İnsansız Hava Aracı Öğrenci Topluluğu (İHA)
10. Ankara Üniversitesi Kimya Mühendisliği Öğrenci Topluluğu (ANKCESS)
11. Ankara Üniversitesi Koreanoloji Öğrenci Topluluğu
12. Ankara Üniversitesi Robot ve Bilim Öğrenci Topluluğu (RoBiT)
13. Ankara Üniversitesi Sinirbilim Öğrenci Topluluğu
14. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel Araştırma Topluluğu (ANTBAT)
15. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kök Hücre Öğrenci Topluluğu (ANTKÖK)
16. Ankara Üniversitesi Toprak Erozyonuyla Mücadele ve Araştırma Öğrenci Topluluğu (TEMAT)
17. Ankara Üniversitesi Uluslararası Stratejik Araştırmalar Öğrenci Topluluğu (USAG)
18. Ankara Üniversitesi Uzayın Keşfi ve Geliştirilmesi Öğrenci Topluluğu (SEDS ANKARA)
19. Ankara Üniversitesi Yapay Zeka ve Görüntü İşleme Öğrenci Topluluğu (YAZGİT)
20. Ankara Üniversitesi Yer Bilimleri Öğrenci Topluluğu (YT)

Tarih başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Atatürkçü Düşünce Öğrenci Topluluğu (ADT)
2. Ankara Üniversitesi DTCTF Tarih Öğrenci Topluluğu (DTCTF Tarih)
3. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tarih Öğrenci Topluluğu (Ankara Tıp Tarih)
4. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Atatürkçü Düşünce Öğrenci Topluluğu (ADT)
5. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarih ve Kültür Öğrenci Topluluğu (A.Ü.V.F.T.K.T)

Siyaset başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Aydınlanma ve Sosyal Araştırmalar Topluluğu (ASAT)
2. Ankara Üniversitesi Düşünce ve Edebiyat Öğrenci Topluluğu (DET)
3. Ankara Üniversitesi Düşünce ve Kitap Öğrenci Topluluğu (DÜKİT)
4. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Model Birleşmiş Milletler Öğrenci Topluluğu (FLAUMUN)
5. Ankara Üniversitesi Hukuk Fikir Platformu Öğrenci Topluluğu (AHFP)
6. Ankara Üniversitesi İLEFANKARA Öğrenci Topluluğu
7. Ankara Üniversitesi Siber Güvenlik Öğrenci Topluluğu (AUCC)
8. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Ekonomi Öğrenci Topluluğu (SBFecon)
9. Ankara Üniversitesi Taşın Altındaki Eller Öğrenci Topluluğu (TAE)
10. Ankara Üniversitesi Uluslararası Stratejik Araştırmalar Öğrenci Topluluğu (USAG)

11. Ankara Üniversitesi Yenilikçi Düşünce Öğrenci Topluluğu (YDT)

Sağlık başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Öğrenci Topluluğu (ANKÜBEST)
2. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Atatürkçü Düşünce Öğrenci Topluluğu (EADT)
3. Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Öğrenci Topluluğu (ANSAYT)
4. Ankara Üniversitesi Uluslararası Veteriner Öğrenci Topluluğu (IVSA Ankara)
5. Ankara Üniversitesi Yaban Hayvanları Rehabilitasyon ve Sağaltım Öğrenci Topluluğu (YaRaSa)

Sosyal başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Bilgi-Sizsiniz Öğrenci Topluluğu (Bilgi-Sizsiniz)
2. Ankara Üniversitesi Çevre Gönüllüleri Öğrenci Topluluğu
3. Ankara Üniversitesi Çocuk Destek Öğrenci Topluluğu (ÇDÖT)
4. Ankara Üniversitesi Çocuk İzinden Gidenler Topluluğu (ÇİZGİ)
5. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Toplumsal Dayanışma ve Yardımlaşma Öğrenci Topluluğu (TDT)
6. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sosyal ve Doğal Çevre Öğrenci Topluluğu (SODÇET)
7. Ankara Üniversitesi Genç Kızılay Öğrenci Topluluğu (Genç Kızılay)
8. Ankara Üniversitesi Genç Yeşilay Öğrenci Topluluğu
9. Ankara Üniversitesi Mülkiye Gençlik Öğrenci Topluluğu (MGK)
10. Ankara Üniversitesi Siber Güvenlik Öğrenci Topluluğu (AUCC)
11. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Öğrenci Topluluğu (SBT)
12. Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Öğrenci Topluluğu (ASOH)
13. Ankara Üniversitesi Sosyoloji Öğrenci Topluluğu
14. Ankara Üniversitesi Taşın Altındaki Eller Öğrenci Topluluğu (TAE)
15. Ankara Üniversitesi Yenilikçi Düşünce Öğrenci Topluluğu (YDT)

Eğitim başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Bilgisayar Öğrenci Topluluğu (BT)
2. Ankara Üniversitesi Düşünce ve Edebiyat Öğrenci Topluluğu (DET)
3. Ankara Üniversitesi Düşünce ve Kitap Öğrenci Topluluğu (DÜKİT)
4. Ankara Üniversitesi Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Öğrenci Topluluğu (Ankü Gayrimenkul)
5. Ankara Üniversitesi Mağara Araştırma Öğrenci Topluluğu (ANÜMAT)
6. Ankara Üniversitesi Mesleki Gelişim ve İletişim Öğrenci Topluluğu (MGİT [AUPSG])
7. Ankara Üniversitesi Mülkiye Maliye Öğrenci Topluluğu (MMT)
8. Ankara Üniversitesi Özel Eğitim Öğrenci Topluluğu (ÖZET)
9. Ankara Üniversitesi Psikoloji Öğrenci Topluluğu (AÜPOT)
10. Ankara Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrenci Topluluğu (Ankara Üniversitesi PDR Öğrenci Topluluğu)
11. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Öğrenci Topluluğu (SBT)
12. Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Öğrenci Topluluğu (ASOH)
13. Ankara Üniversitesi Sosyoloji Öğrenci Topluluğu

14. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Mesleki Gelişim Öğrenci Topluluğu (VETANKA)
15. Ankara Üniversitesi Veteriner Müzecilik Eğitim Öğrenci Topluluğu (AVMET)
16. Ankara Üniversitesi Yönetim Araştırmaları Öğrenci Topluluğu (YÖNAT)

Kültür başlığı altında toplanan öğrenci toplulukları:

1. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Anadolu Kültürlerini Araştırma Öğrenci Topluluğu (A.Ü.D.T.C.F.A.K.A.)
2. Ankara Üniversitesi Hidromobil Öğrenci Topluluğu (HİDROKET)
3. Ankara Üniversitesi Hitit Bisiklet Öğrenci Topluluğu (HİBİT)
4. Ankara Üniversitesi Hitit Müzik Öğrenci Topluluğu
5. Ankara Üniversitesi Japonya Kültürel Etkileşim Öğrenci Topluluğu (JKET)
6. Ankara Üniversitesi Sosyal Latin Öğrenci Topluluğu (ASLT)
7. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Atatürkçü Düşünce Öğrenci Topluluğu (ADT)
8. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarih ve Kültür Öğrenci Topluluğu (A.Ü.V.F.T.K.T)
9. Ankara Üniversitesi Ziggurat Öğrenci Topluluğu

Bu öğrenci topluluklarının yanı sıra henüz tam olarak kurulumu tamamlanmamış öğrenci toplulukları da vardır. Bunlar;

- Ankara Üniversitesi Bilişim Akademi Öğrenci Topluluğu (BAT)
- Ankara Üniversitesi Biyoloji Öğrenci Topluluğu (ANKÜB)
- Ankara Üniversitesi Dilbilim Öğrenci Topluluğu (ADİT)
- Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Tiyatro Öğrenci Topluluğu (DİFTİT)
- Ankara Üniversitesi Elektrikli ve Otonom Araç Geliştirme Topluluğu (ANKÜ-ELOCAR)
- Ankara Üniversitesi Felsefe Topluluğu
- Ankara Üniversitesi Fütursuz Kültür ve Sanat Topluluğu
- Ankara Üniversitesi Genç Girişimciler Topluluğu
- Ankara Üniversitesi Genç Liderler Topluluğu
- Ankara Üniversitesi Japon Kültür Öğrenci Topluluğu (Ankü Japon Kültür)
- Ankara Üniversitesi Mefkûre Kültür, Sanat ve Düşünce Öğrenci Topluluğu (MEFKÛRE)
- Ankara Üniversitesi Sosyo-İz Öğrenci Topluluğu (SİZ)
- Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Çalışma ve Araştırma Topluluğu (ÇAT)
- Ankara Üniversitesi Tıp Öğrencileri Birliği Öğrenci Topluluğu (TÖB)
- Ankara Üniversitesi Uluslararası Proje Topluluğu (AUUPT)
- Ankara Üniversitesi Yüksek Teknoloji Öğrenci Topluluğu (AUYÛTET)

şeklinde listelenebilir(<http://sks.ankara.edu.tr/topluluk-listesi/>). Bu topluluklar YÖK yönetmeliğine uygun olarak oluşturulmuş resmi öğrenci topluluklarıdır ve okul içinde işleyişin dışına çıkmadan eylemlerde bulunurlar. Bu eylemler, spor, sanat toplulukları için eğlendirici aktiviteler düzenlemek, sosyal, siyasal, bilimsel, eğitim, kültür ve tarih noktasında ise eğitim programları, seminerler, sempozyumlar veya oturumlar gibi katılımcılara salt bilgi

vermek amacı ile oluşturulan eylemlerdir. Toplumsal bir talep ya da tepkiyi dile getirmekten uzak olan oluşumlardır.

Ankara üniversitesi öğrenci toplulukları başlattıkları toplam 1096 projeden 724'ünü tamamlamış, geriye kalan 372 proje ise henüz devam etmektedir. Tamamlanan projelerin 315'i fen, 365'i sağlık, 44'ü ise sosyal alandadır. Devam eden projelerin ise 147'si fen, 186'sı sağlık ve 39'u sosyal alandadır. Tablo olarak gösterecek olursak şu şekilde bir yayılım karşımıza çıkmaktadır (<http://sayilarla.ankara.edu.tr/projeler.html>).

4.1.2. Ankara Üniversitesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları

Üniversitelerde öğrencilerin tepkilerini ortaya koymak, isteklerini dile getirmek veya toplumsal olaylara dikkat çekebilmek adına oluşturdukları, üye oldukları, destekledikleri bir takım öğrenci toplulukları vardır. Bu topluluklar çoğu zaman YÖK yönetmeliğine aykırı oluşumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle de eylemlerinde genellikle polis müdahalesi ile karşılaşılır. Ankara üniversitesi de bu tip eylem ve olayların en yoğun yaşandığı üniversitelerden biridir. Özellikle Dil Tarih Coğrafya Fakültesi tarih boyunca birçok olaya sahne olmuştur.

4.1.2.1. Ankara Üniversitesi ve Kolektif Öğrenci Toplulukları

Maskeli Eylem: 2010 yılında Ankara Üniversitesi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi önünde bir araya gelen bir grup maskeli genç “Meçhul Öğrenci” adını verdikleri köpükten yapılmış bir heykelle okul yönetimini protesto etmişlerdir. Çeşitli sebepler ile üniversiteden uzaklaştırma aldıklarını öne süren gençler siyah önlük giyerek “Kara önlüğün altında meçhul öğrenci gömülüdür.” ve “Okuldan uzak meçhul öğrenci” yazılı dövizler ile sloganlar atarak eylemlerine devam etmişlerdir. Okuldan atılan arkadaşlarına destek olmak için okul içinden bir grup öğrenci ellerinde meşale ve yüzlerine maske takarak eyleme katılmışlardır.

Okul önünde yapılan eylemde öğrencilerin “Meçhul öğrenci Anıtı” adını verdikleri köpük heykel okul kapısına bırakılarak yapılan açıklamalar sonucunda, güvenlik görevlileri ile yapılan görüşmeler sonucu heykel okulun içine sokulmuştur. İçeride de bir müddet devam eden eylem sonrası öğrenciler sorunsuz bir biçimde dağılmışlardır (<https://www.haberler.com/fakulte-onunde-maskeli-eylem-2405034-haberi/>).

Saç Kesme Eylemi: 2011 yılında Hopa’da 54 yaşında emekli bir öğretmenin, başbakanın gelişinden hemen önceki olayları durdurmak amacı ile sıkılan biber gazlarından etkilenerek kalp krizi geçirmesi ve hayatını kaybetmesi sonucu Başkent Ankara’da öğrenciler eylem başlatmışlardır. Gayri resmi eylemler sonucu polis müdahalesi meydana gelmiş ve bazı öğrenciler tutuklanmıştır.

Ankara Üniversitesi, Cebeci Kampüsü önünde toplanan Kolektif yanlısı bir grup genç, tutuklamalar sırasında arkadaşlarının yaşadıklarını ve tutuklu olan arkadaşlarından Ömür Çağdaş Ersoy’un ceza evinde zorla saçlarının kesilmesine yönelik iddiaları protesto etmişlerdir. Elllerinde “Bir garip terör eylemi”, “52 yıl yetmez asın bizi” ve “bizde attık yumurta bizi de alın, memleketi kurtarın” yazan pankartlar ile gösteride bulunmuşlardır. Daha önce 2010 yapılan yumurta eylemine de atıfta bulunarak arkadaşlarına destek olmaya çalışmışlardır. Ömür Çağdaş Ersoy’un saçının kesilmesini protesto eden gençler okul kapısında saçlarını kestirmişlerdir. Saçlarını kesen kuaförlere yönelik taşıdıkları pankartlarda ise “kuaförleri de alın terörü durdurun” yazılarına yer vermişlerdir. Saç kestirme eylemine tutuklu bulunan Ersoy’un babası da katılarak saçlarını kestirmiş ve eyleme destek vermiştir.

Yapılan eylem sonucu gençler fakülte kapısına polisin delil olarak öne sürdüğünü iddia etikleri kitap, traş makinesi gibi aletleri bırakarak sorunsuz bir biçimde eylemlerini tamamlamış ve dağılmışlardır (<http://www.iha.com.tr/ankara-haberleri/ankara-universitesi-ndeki-sac-kesme-eylemi-ankara-1016/>).

4.1.2.2. Ankara Üniversitesi Ve Partili Gençlik Olayları

Her üniversite de olduğu gibi Ankara üniversitesi de bazı dönemlerde parti gençlik kollarına üye olan öğrencilerin eylemlerine sahne olmuştur. Bu eylemleri diğerlerinden ayıran yanı ise, doğrudan siyaset ile bağlantılı olan olaylar olmalarıdır. Genel olarak gündemde olan olayların protesto edilmesi ya da terör olaylarını destekleyen-karşı olan eylemler şeklinde karşımıza çıkarlar. Örnek olaylar üzerinden bakacak olursak;

Kuran Okuyan Öğrencilere Saldırı: 2015 yılının Aralık ayında Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesinde “Müslüman Hanımlar Topluluğu” fakültenin mescidinde toplanarak Kuran okuma toplantısı düzenlemişlerdir. Müslüman Hanımlar Topluluğu toplandıktan kısa bir süre sonra “Yurtsever Kolektifler” tarafından bir saldırıya uğradılar. Müslüman Hanımlar Topluluğuna üye bir kişinin ifadesine göre, kız öğrenciler olarak bir araya geldikleri sırada

mescidin önünde bir araya gelen sol görüşlü (Yurtsever, Kolektif, Marksist) öğrenciler ‘bizden başka bir oluşuma burada izin vermeyiz’ diyerek genç kızları darp etmeye başladı. Yaşanan olay sonucu olay yerine gelen güvenlik görevlileri, “Müslüman Hanımlar Topluluğu”na üye öğrencileri dışarı çıkararak arbedeye son verdi (<https://www.islahhaber.net/ankara-hukuk-ta-kur-an-okuyanl>).

Kuran olayının diğer öğrenciler tarafından duyulmasının ardından destekçi gençler Ankara Üniversitesi, Cebeci Kampüsü önünde toplanarak yaşanan olayı protesto etti. Kampüs önünde “Kardeşlik Meclisi” adı verilen grubun sözcüsünün olaya ilişkin yaptığı açıklamada, bugüne kadar hep Müslüman gençlerin sakin duruşları karşısında azgın ve şımarık bir öğrenci kesiminin olduğuna değinilmiştir. Devam eden konuşma da üniversite içerisinde öğrenci haklarından ve sosyal haklardan asgari düzeyde bile yararlanamadıklarına, kampüs içerisinde sosyal etkinliklerde bulunma, afiş asma ve diğer öğrenci hareketlerine yönelik eylemlerinin hep şiddet içerikli hareketler tarafından engellendiğinden bahsedilmiştir. Olayın Hukuk Fakültesinde özgürlüğü savunduklarını söyleyen öğrenciler tarafından yapıldığını vurgulayan genç, yapılan eylemlerde özgürlüğün ve barışın çiğnenmesi durumunda misli ile karşılık vereceklerini dile getirmiştir (<http://www.milliyet.com.tr/ankara-universitesi-nde-eylem-ankara-yerelhaber-1097411/>). Yapılan açıklamalar sonrası topluluk olaysız bir biçimde dağılmıştır.

KHK Olayları: Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü’nde 10 Şubat 2017 tarihinde OHAL kapsamında yayımlanan 686 sayılı KHK ile 78 akademisyenin ihraç edilmesini protesto etmek amacı ile bazı akademisyenler ve öğrenciler bir araya toplandılar. Farklı üniversitelerden yapılacak olan basın açıklamasına destek amaçlı gelenler fakülte içerisine alınmadılar ve olay üzerine güvenlik güçleri ile protestocular arasında arbeye yaşandı. Yine destek amaçlı gelen CHP milletvekilleri de kampüs içerisine alınmak istenmemesi üzerine vekiller zor kullanarak içeri girmişlerdir (https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/ankara-universitesinde-khk-eylemi-11-gozalti,A4VkXk32gkmzgr02gTXoCA/Bi_XGg28UEuUFVpHup2Bqg). Eylemde akademisyenlerin cübbeleri yere serilerek ezilmiştir. Bu olay üzerine üniversite yönetimi, cübbeleri ezen akademisyenler hakkında “mesleğin vakarına uygun davranmadıkları” gerekçesi ile soruşturma başlatmıştır.

Biniş (cübbe) eylemi yapmakla suçlanan akademisyenlere destek olmak amacı ile CHP’nin eyleme katılan 12 milletvekili bir metin hazırlayarak olay anında orada olduklarını beyan etmişlerdir. Cübbelerin simgesel olarak yere serildiğine vurgu yapan metin,

akademisyenlerin savunmasına ek olarak eklenmiştir. Olayla ilgili 11 kişi polis tarafından göz altına alınmıştır (<http://siyasihaber3.org/akademisyenlere-yokun-kaldirdigi-maddeden-suclama-meslegin-vakarina-uygun-davranmadiniz>).

Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsü öğrencileri KHK'lar ile ihraç edilen hocalarına destek olmak amacı ile 14 Şubat 2017 tarihinde kitap okuma eylemi yapmışlardır. İletişim Fakültesi Dekanı Abdulrezak Altun'un istifasını isteyen öğrenciler dekanlık binasında ihraç edilen hocalarının kitaplarını okudular. Kitap okuyan gençler akademisyenlere sahip çıkmayanların üniversitede olmaması gerektiğine değindiler (<https://www.birgun.net/haber-detay/cebeci-de-kitap-okuma-eylemi-146837.html>).

Halep Provokasyonu: 2016 yılının Aralık ayında bir grup öğrenci Ankara Üniversitesi, Cebeci Kampüsü'nde ilk olarak "Halep'te katliam var" başlığı ile bildiri dağıtmış, ardından kampüs içerisinde eylem düzenlemişlerdir. Üniversite öğrencileri tarafından tepki çeken eylem sırasında grubun güvenliği polisler tarafından sağlandı. Eylem sonrasında bütün fakülteleri tek tek arayan polis ekipleri daha sonrasında okulu terk etti. Belirli gruplarca tek bir eşliğinde yapılan eylemin son bulmasının ardından, okuldaki diğer öğrenci grupları bir araya gelerek bir bildiri oluşturdu ve basın açıklaması yaptı. Açıklamada "Halep'te katliam var" söyleminin yalan olduğuna değinilmiş ve Batı Emperyalist güçlerin daha önce Afganistan, Irak ve Lübnan gibi ülkelere yaptıkları müdahaleler hatırlatılmıştır (<http://gazeteyolculuk.net/ankara-universitesi-cebeci-kampusunde-gericilerden-halep-provakasyonu>).

Karşıt görüşten olan öğrencilerin düşüncelerini ifade ettikleri eylemler sorunsuz biçimde sonlanarak gerçekleşmiştir.

4.2. ODTÜ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye'de içlerinde bulunmak üzere Orta Doğu ülkelerinin kalkınmasında özellikle fen ve sosyal bilimler alanında yardımcı olmak adına 15 Kasım 1956 tarihinde "Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü" adıyla eğitim hayatına başlamıştır.

Türk yüksek öğrenimine farklı bir bakış sunan ve ülkede çağdaş eğitimin öncüsü olan Orta Doğu Teknik Üniversitesi ilk yıllarını Kızılay'da Müdafaa Caddesi'nde emekli sandığına ait küçük bir bina ile TBMM arkasında küçük barakalarda geçirmiştir. 1963 yılına geldiği

zaman Türkiye'nin ilk yerleşkesi olan bugünkü yerine taşınmıştır. Üniversite'nin kronolojisi şu şekildedir;

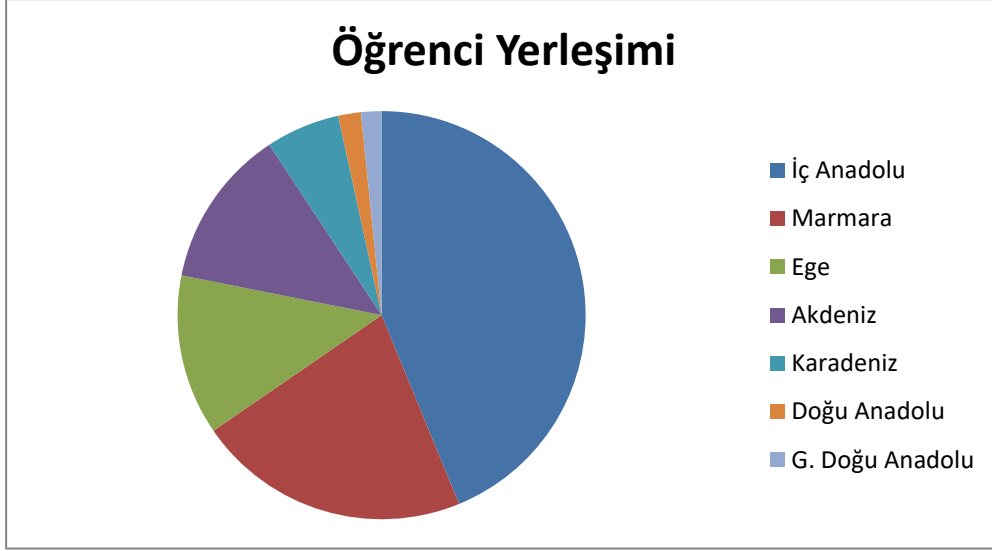
- 1956 yılı mimarlık bölümü
- 1957 yılı makine mühendisliği
- 1957 ve 1958 öğretim yılı başlarında Mimarlık, Mühendislik ve İdari Bilimler Fakültesi
- 1959 yılı Fen Edebiyat Fakültesi
- 1982 yılı Eğitim Fakültesi

kurulmuştur. Güncel bilgilere göre üniversite bünyesinde 5 fakülte de toplam 41 lisans programı yürütülmektedir. Bunların yanı sıra Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Enformatik, Uygulamalı Matematik ve Deniz Bilimleri Enstitülerinde 105 yüksek lisans programı ve 70 doktora programı yürütülmektedir.

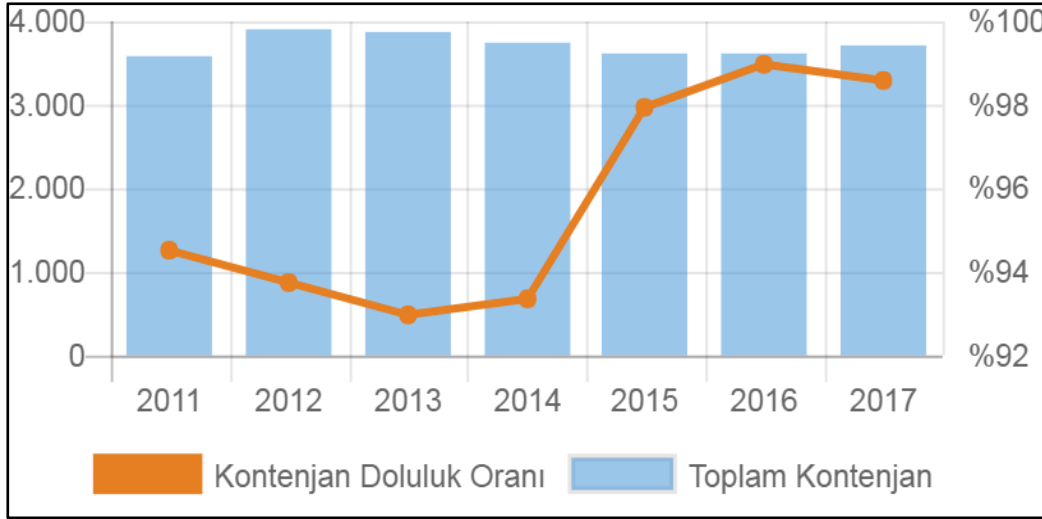
ODTÜ eğitim programlarının dilleri tamamen İngilizce üzerine kurulmuştur. Hazırlık aşamasında dil eğitimleri Yabancı Diller Yüksek Okulu tarafından verilmektedir (www.odtu.edu.tr).

Üniversitenin son yıllar içerisindeki öğrenci doluluk oranlarındaki değişimi ise ulaşılabilen verilere göre, 2011 yılında %94,54, 2012 yılında %93,74, 2013 yılında %93, 2014 yılında %93,33, 2015 yılında %97,93, 2016 yılında %98,98 ve 2017 yılında %98,57 şeklinde seyretmiştir. Üniversite genel doluluk oranında %90'ın altına düşmemiş ve doluluk oranı hep yüksek olmuştur.

ODTÜ'ye Türkiye'den gelen öğrenciler arasında sıralama ise, İç Anadolu %44, Marmara %22, Ege %13, Akdeniz %13, Karadeniz %6, Doğu Anadolu %2, Güney Doğu Anadolu %2 şeklinde sıralanmaktadır. İlk sırayı Ankara Üniversitesinde olduğu gibi, üniversite'nin de içinde bulunduğu İç Anadolu Bölgesi almaktadır (<https://www.parlaktirgelecek.com/tr/universiteler/orta-dogu-teknik-universitesi>).

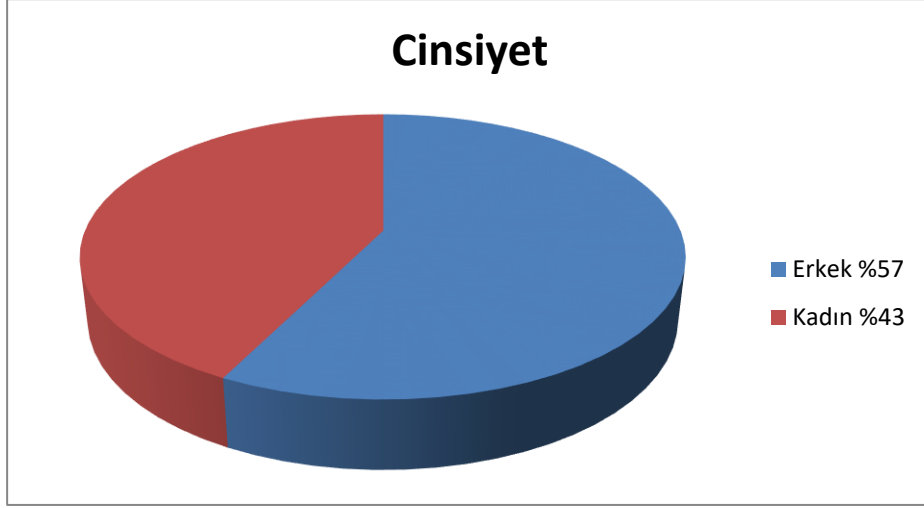
Grafik 4: Öğrencilerin bölgesel dağılım grafiği (ODTÜ)

Grafik 5: ODTÜ' yıllara göre öğrenci değişim grafiği

4.2.1. ODTÜ'ne Bağlı Resmi Öğrenci Toplulukları

Üniversitede aktif döneminde öğrenim gören toplam 27975 öğrenci bulunmaktadır. bünyesinde sağlık kültür spor daire başkanlığına bağlı aktif olan, takımlarda dahil olmak üzere 137 topluluk vardır. Verilen öğrenci sayılarının içerisinde öğrenci sayısının %4,9'unu oluşturan yabancı uyruklu öğrencilerde dahil edilmiştir. Üniversite bünyesindeki öğrencilerin %57'sini erkek öğrenciler, %43'ünü kadın öğrenciler oluşturmaktadır (<https://www.parlakbirgelecek.com/tr/universiteler/orta-dogu-teknik-universitesi>).

Grafik 6: ODTÜ öğrencileri cinsiyet dağılımı

ÖĞRENİM DURUMU	ÖĞRENCİ SAYISI
HAZIRLIK	3301
LİSANS	14957
YÜKSEK LİSANS	5014
DOKTORA	3242
YABANCI UYRUKLU	1461

Tablo 3: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılımı (ODTÜ)

Üniversite bünyesinde bulunan toplulukların belli başlı başlıklar altında toplanmıştır. Bunlar sağlık, spor, kültür, sosyal, siyaset, tarih, bilim, sanat ve eğitim başlıkları altında toparlanacak olursa karşımıza şu tablo çıkmaktadır.

Sağlık Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. İlk-Yar Topluluğu

Spor Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Amatör Fotoğrafçılık Topluluğu
2. Aikido Topluluğu
3. Briç Topluluğu
4. Can Kurtarma ve İlk Yardım Topluluğu
5. Dağcılık ve Kış Sporları Topluluğu
6. Denizcilik ve Yelken Topluluğu

7. Doğa Sporları Topluluğu
8. E-Spor Topluluğu
9. Eşli Danslar Topluluğu
10. Havacılık Topluluğu
11. İzcilik Topluluğu
12. Jonglörler Topluluğu
13. Kapoera Topluluğu
14. Motor Sporları ve Trafik Topluluğu
15. Satranç Topluluğu
16. Sualtı Topluluğu
17. Sualtı Sporları Topluluğu
18. Tenis Topluluğu

Kültür Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Atatürkçü Düşünce Topluluğu
2. Avrasya Topluluğu
3. Avrupa Öğrencileri Forumu Topluluğu
4. Japon Kültür Topluluğu
5. Medya Topluluğu
6. Türk Halk Bilimi Topluluğu
7. Türkçe Topluluğu
8. Uluslararası Gençlik Topluluğu
9. Uluslararası Öğrenci Topluluğu
10. Uluslararası Öğrenci Değişimi Topluluğu
11. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Topluluğu
12. Uzak Doğu Topluluğu
13. Verimlilik Topluluğu
14. Yapı Topluluğu
15. Yeşil Kampüs Topluluğu

Sosyal Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Çevre Topluluğu
2. Doğa Araştırmaları Topluluğu
3. Engelsiz ODTÜ Topluluğu
4. Havacılık ve Uzay Topluluğu
5. Hayvan Dostları Topluluğu
6. İletişim Topluluğu
7. İlk-Yar Topluluğu
8. Yeşil Kampüs Topluluğu

Siyaset Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler Topluluğu
2. Ekonomi Topluluğu
3. Münazara Topluluğu
4. Siyaset Bilimi Topluluğu
5. Sosyal Demokrasi Topluluğu
6. Sosyalist Düşünce Topluluğu

7. Sosyoloji Topluluğu
8. Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Topluluğu

Tarih Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Atatürkçü Düşünce Topluluğu

Bilim Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Amatör Astronomi Topluluğu
2. Ar-Ge Topluluğu
3. Arkeoloji Topluluğu
4. Avrupa Teknoloji Öğrencileri Topluluğu
5. Bilgisayar Topluluğu
6. Bilim ve Gelecek Topluluğu
7. Biyoloji ve Genetik Topluluğu
8. IEEE ODTÜ Öğrenci Topluluğu
9. Jeoloji Topluluğu
10. Kimya Topluluğu
11. Kuş Gözlem Topluluğu
12. Lodos Topluluğu
13. Makine ve İnovasyon Topluluğu
14. Malzeme Bilimleri Topluluğu
15. Matematik Topluluğu
16. Meslek ve İş Etiği Topluluğu
17. Mimarlık Topluluğu
18. Robot Topluluğu
19. SIAM Öğrenci Topluluğu

Sanat Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Bilim Kurgu ve Fantezi Topluluğu
2. Caz Topluluğu
3. Çağdaş Dans Topluluğu
4. Güzel Sanatlar Topluluğu
5. Klasik Gitar Topluluğu
6. Klasik Türk Müziği Topluluğu
7. Medya Topluluğu
8. Modelleme ve Simülasyon Topluluğu
9. Müzik Toplulukları
10. Müzikal Topluluğu
11. Radyo Topluluğu
12. Sinema Topluluğu
13. Tasarım Topluluğu
14. Tiyatro Topluluğu

Eğitim Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Çocuk Aklım Topluluğu
2. Eğitim Topluluğu
3. Ekonomi Topluluğu

4. Felsefe Topluluğu
5. Fizik Topluluğu
6. Gastronomi Topluluğu
7. Genç Girişimciler Topluluğu
8. Genç Yazarlar Topluluğu
9. Gıda Topluluğu
10. Go Topluluğu
11. İstatistik Topluluğu
12. İşletme Topluluğu
13. Kitap Topluluğu
14. Psikoloji Topluluğu
15. Sürdürülebilir Üretim Topluluğu
16. Tarih Topluluğu
17. Türk Halk Bilimi Topluluğu
18. Türkçe Topluluğu
19. Uluslararası Gençlik Topluluğu
20. Uluslararası Öğrenci Topluluğu
21. Uluslararası Öğrenci Değişimi Topluluğu
22. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Topluluğu
23. Uzak Doğu Topluluğu
24. Verimlilik Topluluğu
25. Yapı Topluluğu
26. Yeşil Kampüs Topluluğu

Bu kategoriler içerisinde verilen öğrenci topluluklarının dışında aktif olan 37 adet spor takımı mevcuttur (<http://www.metu.edu.tr/tr/ogrenci-topluluklari>). Üniversite bünyesinde resmi topluluklara üye öğrenciler tarafından yürütülen 329 bilimsel araştırma projesi, 73 TÜBİTAK projesi vardır.

4.2.2. ODTÜ Bünyesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları

ODTÜ’de öğrenim gören öğrenciler olaylara ve konulara farklı bakışları ve toplumsal olaylara duyarlılıkları noktasında dikkat çeken bir öğrenci profiline sahip olmuştur. ODTÜ’de her üniversite de olduğu gibi dönem dönem gayri resmi grupların eylemlerine sahne olmuştur. Bu gruplar arasında ilk sırada “Kolektif Öğrenci Toplulukları” gelmektedir.

4.2.2.1. ODTÜ ve Kolektifler

Kolektiflerin en yoğun eylem gerçekleştirdiği üniversiteler arasında ODTÜ’de gelmektedir. Kolektifler, LGBTİ yürüyüşü, eylemler ve öğrencilerin karşılaştığı sıkıntılarda hep öğrencinin tarafını tutan, ODTÜ’lü öğrencilerin yanında olan bir topluluk olmuştur.

ODTÜ için mücadele vakti! : ODTÜ'lü öğrenciler tarafından oluşturulan ormandan yol geçmesi iddiası öğrenci topluluklarının gündemine oturmuştur. Kampüsten geçmesi planlanan yol üzerine Ankara Büyükşehir Belediyesi ve ODTÜ'lü öğrenciler yine karşı karşıya gelmiştir. Olay üzerine ODTÜ planı kendisi hazırlamak istemiş ve tünel şeklinde yapılması uygun olan bir plan oluşturmuştur. Haziran 2015 tarihinde Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı tarafından da onaylanan planda, aç-kapa yönteminin uygun olmadığı, bu yöntemde çevrenin ve ormanın tahrip olacağı, bu yüzden de yolun tünel şeklinde yapılmasının uygun olacağı notları verilmiştir. Bu notların yanı sıra planda ODTÜ ve Belediye'nin de kararlar üzerinde mutabakata varması notu da vardır. Dönemin Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı olan Melih Gökçek katıldığı bir programda konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

Yeni yapılacak Bilkent Şehir Hastanesi dolayısıyla Eskişehir Yolu civarında trafiğin sıkışacağını görüyoruz. Bunun çözümlerini arıyoruz. Konya Yolu'na bir alternatif yapılacak ve aynı zamanda hemen hastanenin yanından geçecek bulvarı, İncek'e bağlayacak bir yola ihtiyacı var. Bunun için en uygun yer ODTÜ'nün yan kısmından geçmektir. Biz bunu ODTÜ'ye teklif ettik. ODTÜ her şeye karşı çıktığı için buna da karşı çıktı. Şimdi, bu yollara Şehir Plancıları ve Mimarlar Odası da sol karakterlerine uygun olarak karşı çıkıyor. Boşuna heves etmesinler. Nasıl 1071 Malazgirt Bulvarı bitirildiyse, buralar da bitirilecek. Biz buralara konut, ticaret merkezi yapmayacağız. Halkın ihtiyacı olan yolu yapacağız. Bu yolları da ya yapacağız ya yapacağız. (<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/odtude-2nci-yol-tartismasi-40544366>).

2015 yılında başlayan yol polemliği 2017 yılında ODTÜ'ye giren iş makineleri ile yeniden alevli bir hal aldı. ODTÜ Mezunlar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Can Doğan, 9 Eylül 2017'de akşam saatlerinde iş makinelerinin çevik desteği ile ODTÜ'ye girdiğini gördüğünü "Tünel olarak yapılması düşünülen yolun ne kadar ihtiyaç olduğu baştan beri tartışmalı bir konu. Şu anda da iş makineleri esas rantın olduğu pastanın büyük kısmına girmiş durumda, züccaciye dükkânına dalmış fil gibi ağaçları yok ediyorlar." ifadeleri ile dile getirmiştir (<http://sendika62.org/2017/09/odtu-mezunlar-derneginden-dogan-50-yillik-ormani-1-gecede-yok-edyorlar-444099/>).

10 Eylül 2017 tarihinde Öğrenci kolektifleri olaylar üzerine yaptıkları açıklamada "Gökçek'e ve kayyum rektör Verşan Kök'e karşı bu ülkenin ortak değeri olan ODTÜ Ormanı'nı savunmaya devam edeceğiz" ifadelerine yer verdi. Gökçek'in Rektör Verşan Kök ile anlaştığını ve ikisinin suç ortağı olduğunu iddia eden açıklamalar yapmışlardır. İş makinelerinin ODTÜ'ye girmesinin hemen ardından yaptıkları açıklama da Kolektifler, gençlere ODTÜ ormanını savunma sözü vermişlerdir (<http://sendika62.org/2017/09/ogrenci-kolektifleri-odtu-icin-mucadele-vakti-444123/>).

Pankart Tutuklaması: Her yıl ODTÜ mezuniyet töreninde açılan pankartlar nedeni ile olay olmaktadır. 2018 yılı mezuniyet töreninde açılan pankartlarda yine ülke ve siyaset gündeminde yerini almıştır. “Tayyipler Alemi” yazılı pankartı taşıyan gençlerden 4’ü gözaltına alınmış ve ardından nöbetçi mahkemede yapılan yargılamanın ardından tutuklanmışlardır.

Kolektif öğrenci toplulukları ve ODTÜ mezunlar Derneği konuyla ilgili açıklamalar yapmış tutuklanan arkadaşlarının serbest bırakılması için girişimlerde bulunmuşlardır. Kolektif topluluğu, ODTÜ Mezunlar Derneği’nin konuyla ilgili yaptığı açıklamayı sitelerinde yayınlarak üyelerine duyurmuşlardır. Yapılan açıklamada, 6 Temmuz 2018 tarihinde mezuniyet töreninde düşünce özgürlüğü çerçevesinde açılan pankartlar sonucu yeni mezun olan 4 öğrencinin “Cumhurbaşkanına Hakaretten” tutuklanmasına değinmişlerdir. Yapılan pankartların ve eleştirilerin hoşgörü ortamı içinde karşılanabileceğine yer verilmiştir. Arkadaşlarına yapılan bu “Ötekileştirme” eylemini kabul etmediklerini, hukukun üstünlüğünün ayaklar altına alındığını, kuvvetler ayrılığı ilkesinin yok olduğunu ifade etmişlerdir (<http://www.kolektifler4.net/haberler/tayyipler-alemi-pankarti-acan-odtululer-tutuklandi-tutuklanmaya-tepkiler-art-arda-geldi/>). Bu olay sonucu siyasi taraflardan herhangi bir açıklama yapılmamış ve tutuklama işlemi yapılmıştır.

4.2.2.2. ODTÜ ve Siyasi İçerikli Olaylar

ODTÜ öğrencileri gündemde olan sosyal ve siyasal olaylara her zaman yüksek duyarlılık göstermiş ve tepkilerini ortaya koymuşlardır. Okul bünyesinde her görüşten insan olsa da, büyük bir çoğunluğunu sol görüşten insanlar oluşturmaktadır. Sol görüşten olan insanların büyük bir çoğunluğu da sosyalisttir. Örsan K. Öymen’e göre ODTÜ’de bulunan sosyalistler asi ve cesurdur, kapitalizme, dinciliğe, faşizme taviz vermezler (<http://t24.com.tr/yazarlar/orsan-k-oymen/odtunun-devrimci-ruhu-olmez,6048>).

Mescit Olayı: 2015 yılının Aralık ayında yaşanan olayda, ODTÜ’de mescit önünde mescide saldırı var sesleri yükselmiştir. Olay sosyal medyada sol görüşlü öğrencilerin mescit’e gelerek arbede çıkardığı yönünde yayılmıştı. Ancak olayın duyulmasının hemen ardından olay sırasında tartaklanan kişinin yaptığı açıklamaya göre, sol grubun olayla hiçbir ilgisinin olmadığı ve mescide saldırı var diye bağırانların bu eylemi yaptıkları ortaya çıkmıştır. ODTÜ’de doktora öğrencisi olan ve aynı zaman da araştırma görevlisi olarak görev yapan mağdur yaptığı açıklamada, namaz sonrası siyasi şeylerin yasak olduğunu hatırlatması sonucu, Saadet Partisi Anadolu Gençlik Derneği üyesi olduğu anlaşılan gençler tarafından

tartaklandığını ifade etmiştir (<http://www.radikal.com.tr/turkiye/odtude-tartaklanan-ogrenci-olayi-anlatti-1495986/>).

Tabutlu Protesto: 2013 yılının son dönemlerinin gündemini oluşturan ayakkabı kutusu olaylarına ODTÜ öğrencileri duyarsız kalmadı. Bir grup öğrenci ayakkabı kutularından yaptıkları tabut ile gündemde olan yolsuzluk ve rüşvet olaylarını protesto etti. “Bu pisliği halk temizler” pankartı açan grup üniversite içinden A1 kapısına yürüdü. Taşıdıkları tabutu dışarıda güvenlik amacı ile bulunan TOMA'nın önüne bırakan topluluk, yaptıkları basın açıklamasında rüşvet ve yolsuzluk konularına vurgu yaptılar. Basın açıklamalarının ardından grup olaysız bir biçimde dağıldı.

Göktürk-2 Olayları: Göktürk-2 Uydusu'nun fırlatılması nedeni ile ODTÜ'ye giden Başbakan Erdoğan, üniversite içerisinde bir grup öğrenci tarafından protesto edildi. Protesto için “Bilimi satan emperyalist savaş çığırtkanı Tayyip ODTÜ'den defol” yazılı pankartlar açarak eylem yaptılar. Eylemci gençler olay sırasında polis müdahalesi ile karşı karşıya kaldılar. Bazı yayın organlarına ve haber kanallarına göre öğrenciler aslında Erdoğan'ı protesto etmek için değil uydunun fırlatılmasına engel olmak için toplanmışlardı (<http://t24.com.tr/haber/odtude-ogrenciler-neyi-protesto-etti,219979>).

Çin'den uydunun fırlatılması sırasında dışarıda öğrenciler ve polis arasındaki gerginliğin seviyesi artmıştır. Yaşanan kovalamaca ODTÜ ormanlarının içlerine doğru devam etmiş, öğrenciler polise taş ve msket atarken, polisler de su ve biber gazı kullanmışlardır. Konuya ilişkin sorulan sorulara Erdoğan, “Ben şuna üzülüyorum. Siz nasıl bir üniversite yönetimsiniz ki, kalkıyorsunuz orada o gün, Türkiye Göktürk-2'yi fırlatacak, gururlanmamız lazım. Siz ne biçim öğretim üyesisiniz, sizin yetiştirdiğiniz öğrenciler bunlarsa bizim ülkemiz batmış, bitmiş. Bu öğrencilerin gururlanması, 'seyredelim' demesi lazım. Yani 'Şuralara dev ekranlar koyun da izleyelim' demeleri gerekirken, orada gelip lastik yakıyorlar.” cevabını vermiştir (<http://t24.com.tr/haber/erdogandan-odtuye-sizin-yetistirdigimiz-ogrenciler-bunlarsa-turkiye-batmistir,220154>).

4.3.KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI

3 Temmuz 1992 yılında Ankara Üniversitesi'nden ayrılarak Kırıkkale Üniversitesi olarak kurulmuştur. İlk başlangıç olarak kuruluş kanunu doğrultusunda Fen-Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Veteriner ve Mühendislik Fakültesi; Sosyal

Bilimler, Sağlık Bilimleri ve Fen Bilimleri Enstitüleri ile, Ankara Üniversitesi zamanından kalma aktif durumdaki tek birim olan Kırıkkale Meslek Yüksekokulu'ndan oluşmuştur. Üniversite kuruluşunu takip eden yılda, 3 fakültede 6 bölüm, 1 yüksekokulda 10 program ve 2 enstitüde 8 anabilim dalı ile kuruluşuna devam etmiştir (www.kirikkaleuniversitesi.edu.tr).

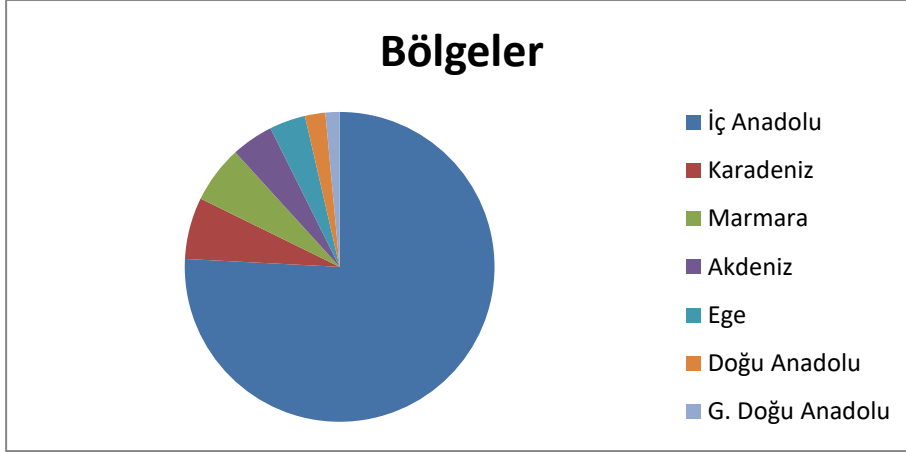
Açılış yılının ardından üniversitenin kuruluş kronolojisi;

- 1992 yılı Fen-Edebiyat Fakültesi
- 1992 yılı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- 1992 yılı Veterinerlik ve Mühendislik Fakülteleri
- 1992 yılı Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimleri, Fen Bilimleri Enstitüleri
- 1993-1994 yıllarında 3 fakültede 6 bölüm, 1 yüksekokulda 10 program, 2 enstitüde 8 ana bilim dalı
- 1994-1995 yıllarında 3 programlı keskin meslek yüksekokulu
- 3 Ocak 1995 yılında Tıp, Hukuk ve Eğitim Fakülteleri
- 12 Ağustos 1998 tarihinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
- 1997-1998 yılları hukuk ve Eğitim Fakülteleri öğretim dönemi
- 1998-1999 yılları Veterinerlik ve Tıp Fakülteleri öğretim dönemi
- 1999-2000 yılları Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğretim dönemi
- 2001 yılı Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi açılışı
- 24 Haziran 2002 Diş Hekimliği Fakültesi poliklinik hizmetinin başlangıcı
- 6 Haziran 2005 tarihinde Güzel Sanatlar Fakültesi
- 19 Aralık 2008 Sağlık Bilimleri Fakültesi

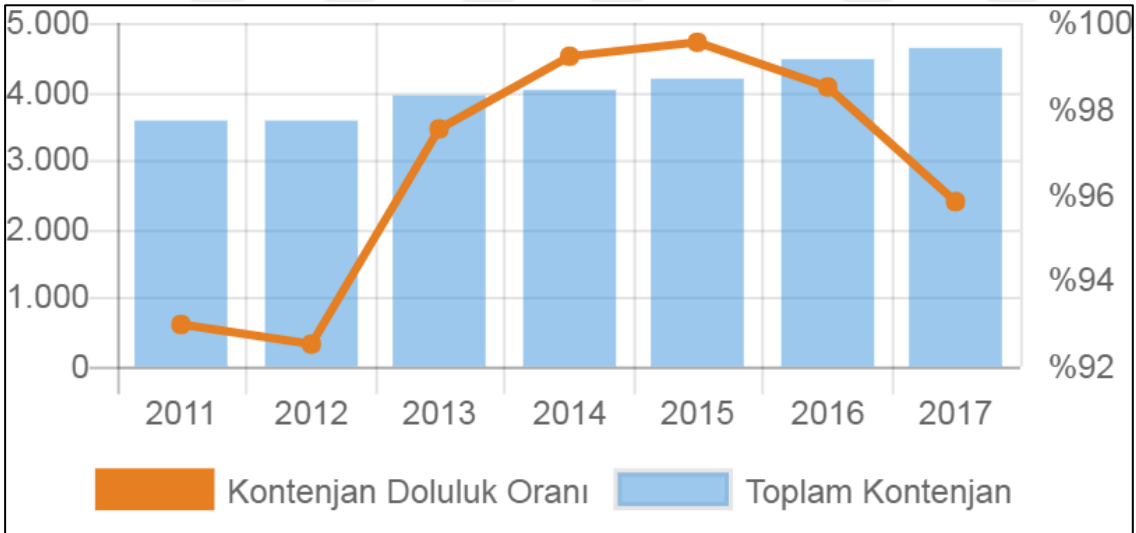
şeklinde devam etmiş ve son durumda 12 Fakülte, 1 Yüksekokul, 7 Meslek Yüksekokulu ve 3 Enstitü ile öğretim faaliyetine devam etmektedir (www.kku.edu.tr). Kırıkkale üniversitesi kuruluşundan sonra öğrenci sayısını hep artıran bir üniversite olmuştur. Bu artışın yanında belirlenen yıllarda kontenjan doluluk oranı ise ulaşılabilen verilere göre 2011 yılında % 92,95, 2012 yılında % 92,55, 2013 yılında % 97,51, 2014 yılında % 99,2, 2015 yılında % 99,52,

2016 yılında % 98,53, 2017 yılında ise % 95,84 şeklinde seyretmiştir. Üniversite doluluk oranı hep %90 oranında seyretmiştir.

Kırıkkale Üniversitesine Türkiye’den gelen öğrenciler çoğunluk olarak ilk sırada İç Anadolu %76, Karadeniz %6, Marmara %6, Akdeniz %4, Ege %4, Doğu Anadolu %2 ve Güney Doğu Anadolu %1 oranında yer almaktadır (<https://www.parlakbirgelecek.com/tr/universiteler/kirikkale-universitesi>).

Grafik 7: Kırıkkale Üniversitesi öğrencileri bölgesel dağılımı

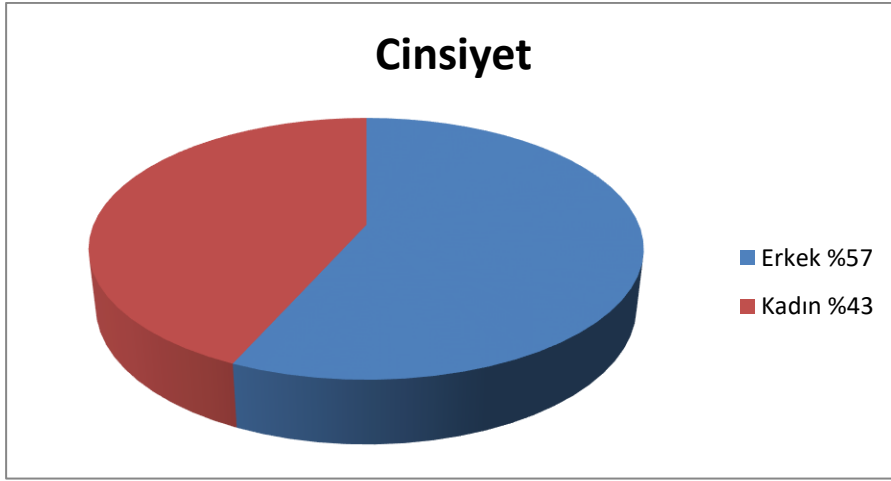

Grafik 8: Kırıkkale Üniversitesi yıllara göre öğrenci değişim grafiği

4.3.1. Kırıkkale Üniversitesine Bağlı Remi Öğrenci Toplulukları

Üniversitenin aktif öğretim döneminde son verilere göre toplam 22592'si lisans ve 10806'sı ön lisans olmak üzere toplam 33398 öğrencisi bulunmaktadır (<https://oidb.kku.edu.tr/Idari/Sayfa/Index?Sayfa=20172018Say%C4%B1lar>). Bu sayıların içerisinde yabancı uyruklu öğrenciler, yüksek lisans ve doktora öğrencileri dahil edilmemiştir. Bu öğrencilerde dahil edildiği zaman öğrenci sayısı 37692'ye ulaşmaktadır. Bu sayının %1.2'sini yabancı uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Kırıkkale üniversitesi öğrencilerinin %43'ünü kadınlar, %57'sini Erkekler oluşturmaktadır

(<https://www.parlakbirgelecek.com/tr/universiteler/kirikkale-universitesi>).

Grafik 9: Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımı

ÖĞRENİM DURUMU	KADIN	ERKEK	TOPLAM
LİSANS	11509	11083	22592
ÖN LİSANS	3023	7783	10806

Tablo 4: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılımı (Kırıkkale Üniversitesi)

Üniversitede öğrencilerin faaliyet yürüttüğü toplam 45 öğrenci topluluğu bulunmaktadır. Öğrenci toplulukları sağlık, spor, kültür, sosyal, siyaset, tarih, bilim, sanat ve eğitim gibi belirli başlıklar altında toplanmıştır.

Sağlık Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. K.Ü. Türk Tıp Öğr.Uls.Birliği Topluluğu
2. K.Ü.Hayvan Psikolojisi ve Eğitim Topluluğu
3. Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Topluluğu
4. Sağlık Yönetimi Topluluğu
5. Sağlık Bilimleri Topluluğu
6. Veteriner Fak.Bilimsel Arş.Topluluğu
7. Fotoğrafçılık Topluluğu

Spor Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Genç-Sat Topluluğu
2. Sayokan Topluluğu
3. Bisiklet Topluluğu
4. Ultra Arslan Topluluğu
5. Üniversiteli Beşiktaşlılar Topluluğu
6. Dağcılık ve Doğa Sporları Topluluğu

Kültür BaşlığıAltında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Sayokan Topluluğu
2. Atatürkçü Düşünce Topluluğu
3. K.Ü. Ortadoğu Araştırmaları Topluluğu
4. Türk Dünyası Topluluğu
5. Fotoğrafçılık Topluluğu

Sosyal Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Biyoloji ve Çevre Topluluğu
2. Hukuk Topluluğu
3. Sosyal Araştırmalar Topluluğu
4. Zorlu Yaşayanlar Topluluğu
5. Genç Tema Topluluğu
6. Fotoğrafçılık Topluluğu

Siyaset Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Atatürkçü Düşünce Topluluğu

2. Uluslararası İlişkiler Topluluğu
3. Hukuk Topluluğu
4. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Topluluğu

Tarih Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Atatürkçü Düşünce Topluluğu

Bilim Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) Topluluğu
2. Fen ve Teknoloji Topluluğu
3. Kimya Topluluğu
4. Yaşam Bilimleri Topluluğu
5. Biyoloji ve Çevre Topluluğu
6. Bilişim Topluluğu
7. Metalurji ve Mal. Mühendisliği Topluluğu
8. Bilgisayar Mühendisliği Topluluğu
9. Elektrik-Elektronik Topluluğu
10. Mekatronik Topluluğu
11. Makine Mühendisliği Topluluğu
12. İnşaat Mühendisliği Topluluğu
13. Endüstri Mühendisliği Topluluğu

Sanat Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. Tiyatro Topluluğu
2. Halk Oyunları Topluluğu
3. Güzel Sanatlar Fak.Folklor Topluluğu

Eğitim Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. K.Ü.Hayvan Psikolojisi ve Eğitim Topluluğu
2. K.Ü. Ortadoğu Araştırmaları Topluluğu
3. Uluslararası İlişkiler Topluluğu
4. Türk Dili ve Edebiyatı Topluluğu
5. Hukuk Topluluğu
6. Felsefe Topluluğu

7. Genç Girişimciler Topluluğu
8. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Topluluğu
9. Türkçe Topluluğu
10. Tarih Topluluğu
11. İktisat Topluluğu
12. Eğitim Topluluğu

Üniversite içinde toplulukların yanı sıra 20 uygulama ve araştırma merkezi bulunmaktadır (<https://kku.edu.tr/Anasayfa/Sayfa/Index?Sayfa=OgrenciTopluluklar%C4%B1>).

4.3.2. Kırıkkale Üniversitesi Bünyesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları

Kırıkkale üniversitesi, örgütlü öğrenci hareketleri noktasında diğer örnek üniversiteler arasında sakin olan üniversitelerden biridir. Üniversite bünyesinde “LGBTİ Topluluğu”, “Kolektif Öğrenci Topluluğu”, “Dev-Genç” veya “Sosyalist Öğrenci Topluluğu” gibi topluluklar bulunmamaktadır. Bireysel olarak bunu destekleyen öğrenciler olsa da örgütlü eylemler meydana gelmemektedir. Üniversite içerisinde meydana gelen olaylar genel olarak siyasi içerikli olaylardır. Örnek olarak bakacak olursak, 2013 yılında öğrencilerin Gezi Parkı eylemleri, her yıl dönümünde Fırat Yılmaz Çakıroğlu anma töreni gibi gençlik hareketleri ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak diğer üniversitelerde olduğu gibi kolektif veya LGBTİ olarak sınıflayacak hareketler meydana gelmemektedir.

Gezi Parkı İçin Oturma Eylemi: 1 Haziran 2013 tarihinde İstanbul Taksim Gezi Parkında, ağaçlar için eylem yapan arkadaşlarının yaşadığı polis şiddetini protesto etmek amacı ile 250 Kırıkkale üniversitesi öğrencisi şehrin Cumhuriyet Meydanında toplanarak oturma eylemi gerçekleştirdi.

Eylem alanında polis geniş güvenlik önlemleri alırken öğrenciler adına basın açıklaması yapan hukuk fakültesi öğrencisi Ahmet Özer sözlerine “ Burada toplanma amacımız bir insanlık dramına dikkat çekmek ve Kırıkkale Üniversitesi öğrencileri olarak tepkimizi ortaya koymaktır” ifadesi ile başlamıştır. Devam eden açıklama da Özer, İstanbul Taksim’de son yeşil alan olan Gezi Parkının da yok edilmek istendiğini, buna direnen öğrenci ve gençlere orantısız polis şiddeti uygulandığına değinmiştir. İstanbul gibi Gezi Parkının da beton yağını olmasını istemediklerini, İstanbul’un yok olup giden doğal mirasının ve doğasının korunmasını istediklerini ve anayasal haklarını kullanan insanlara müdahale

olmasına karşı olduklarını ifade etmişlerdir. Açıklamanın ardından eylemlerine devam eden öğrenciler olaysız dağılmışlardır (<https://www.aksam.com.tr/guncel/kirikkale-universitesinden-gezi-parki-destegi/haber-211708>).

Fırat Yılmaz Çakıroğlu Anma: Kırıkkale Üniversitesi Ülkücüler adı verilen topluluk her yıl 20 Şubat tarihinde bir raya gelerek Ege Üniversitesi Tarih Bölümü 4. sınıf öğrencisi ve aynı zamanda Ülkü Ocakları Üniversite Sorumlusu olan ve 20 Şubat 2015 tarihinde PKK üyesi gençlerle girdiği kavgada bıçaklanarak hayatını kaybeden Fırat Yılmaz Çakıroğlu için anma töreni yapmaktadır.

Üniversite bünyesinde yapılan eylem, ülkü ocakları tarafından da organize olarak şehir merkezinde de yapılmaktadır. Öğrenciler şehir merkezinde de stantlar kurarak hurma ve lokum dağıtımını ile mevlit yapmaktadırlar (<http://www.kirikkale24.com/ulkucu-firat-cakiroglu-unutulmadi/>).

4.4. ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ, ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI VE YAPILANMALARI

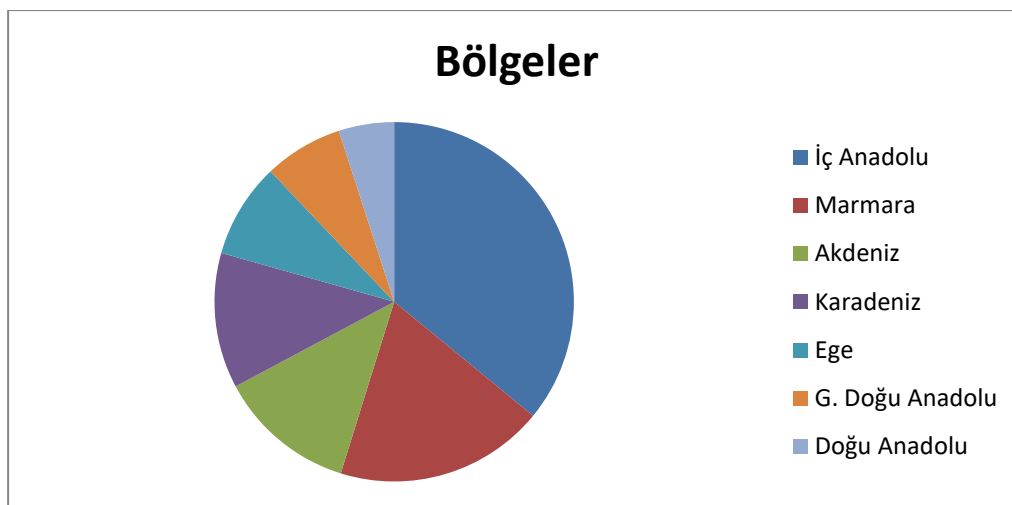
Çankırı Karatekin Üniversitesi 28 Mayıs 2007 yılında Ahmet Necdet Sezer'in onayı ile kurulan 17 üniversiteden biridir. 8 fakültesi, 6 yüksekokul'u ve 5 enstitüsü ile öğretim hayatına devam etmektedir (<https://www.karatekin.edu.tr/default.aspx>). Fakültelerin kronolojisi şu şekildedir:

- 1976 yılında M.E.B'e bağlı kurulan Meslek Yüksekokulu, 1982 yılında Ankara Üniversitesine geçtikten sonra 2007'de Çankırı Karatekin Üniversitesine devredildi
- 1993 yılında Ankara Üniversitesine bağlı kurulan Eldivan Meslek Yüksekokulu 29 Mayıs 2007 tarihinde Çankırı Karatekin Üniversitesine devredildi.
- 24 Ağustos 1994 tarihinde FAnkara Üniversitesine bağlı kurulan Orman Fakültesi, 29 Mayıs 2007 tarihinde Çankırı Karatekin Üniversitesine devredildi.
- 1999-2000 öğretim yılında Sağlık Yüksekokulu, 17 Mayıs 2007 tarihinde Sağlık Bilimleri Fakültesi olarak Çankırı Karatekin bünyesine alındı.
- 15 Mayıs 2006 yılında Gazi Üniversitesine bağlı kurulan Güzel Sanatlar Fakültesi, 17 Mayıs 2007 tarihinde Çankırı Karatekin Üniversitesine devredildi.
- 15 Mayıs 2006 yılında Gazi Üniversitesine bağlı kurulan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 17 Mayıs 2007 tarihinde Çankırı Karatekin Üniversitesine devredildi.

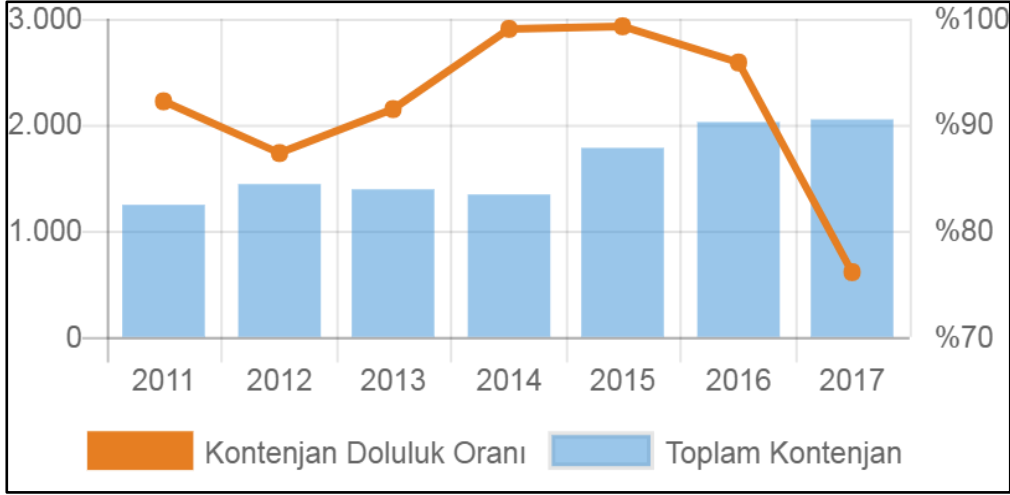
- 29 Mayıs 2007 tarihinde Edebiyat ve Fen Fakülteleri kuruldu.
- 2007 yılı Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Fen Bilimleri Enstitüsü kuruldu.
- 27 Ağustos 2009 tarihinde Kızılırmak Meslek Yüksekokulu kuruldu.
- 1 Şubat 2010 tarihinde Güzel Sanatlar Enstitüsü kuruldu.
- 29 Temmuz 2010 tarihinde Yapraklı Meslek Yüksekokulu kuruldu.
- 1 Temmuz 2010 tarihinde Mühendislik Fakültesi kuruldu.
- 27 Eylül 2010 tarihinde Türkiyat Enstitüsü kuruldu.
- 24 Ekim 2011 tarihinde Ilgaz Meslek Yüksekokulu kuruldu.
- 14 Temmuz 2015 tarihinde Çerkeş Meslek Yüksekokulu kuruldu.
- Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Kuruluş tarihine ulaşamadı).

2007 yılında kurulan ve genç bir üniversite olan ÇAKÜ Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesinden devraldığı bazı fakülte, yüksek okul, meslek yüksek okulu ve enstitü gibi kuruluşlar ile öğrenim hayatına başlamıştır. Genç bir üniversite olan ÇAKÜ'nün eğitim hayatındaki öğrenci dalgalanması aşağıdaki grafikte verilmeye çalışılmıştır. Grafığe göre ÇAKÜ kuruluşundan dört yıl sonra 2011 yılında genel kontenjanının %92, 17'sini, 2012 yılında %87,42'sini, 2013 yılında %91,35'ini, 2014 yılında %99,11'ini, 2015 yılında %99,15'ini, 2016 yılında %95,86'sını ve 2017 yılında %76,08'ini doldurarak öğrenim hayatına devam etmektedir.

Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrencilerinin coğrafi bölgelere dağılımına baktığımız zaman %36'lık oranla ilk sırada İç Anadolu gelirken bu bölgeyi %19 ile Marmara, %12 ile Akdeniz, %12 ile Karadeniz, %9 ile Ege, %7 ile Güneydoğu Anadolu ve son olarak %5 oran ile Doğu Anadolu gelmektedir. (<https://www.parlaktbirgelecek.com/tr/universiteler/cankiri-karatekin-universitesi>).

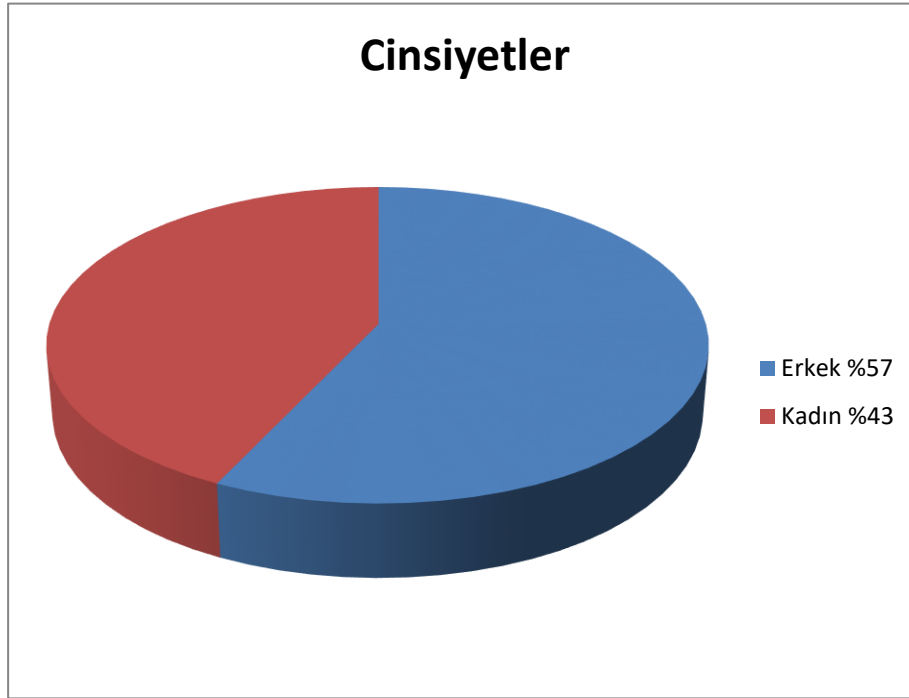
Grafik 10: Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrencilerinin bölgesel dağılımı

Grafik 11: Çankırı Karatekin Üniversitesi yıllara göre öğrenci değişim grafiği

4.4.1. Çankırı Karatekin Üniversitesine Bağlı Resmi Öğrenci Toplulukları

Üniversitenin aktif öğretim döneminde son verilere göre toplam 5172'si lisans, 4723'ü ön lisans, 641'i yüksek lisans, 37'si doktora ve 35'i yabancı uyruklu öğrenciler olmak üzere toplam 10608 öğrencisi bulunmaktadır (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-univ.php?u=1028>). Üniversitenin öğrencilerinin %57'sini erkekler oluştururken geri kalan % kadınlerden oluşmaktadır (<https://www.parlaktbirgelecek.com/tr/universiteler/cankiri-karatekin-universitesi>).

Tablo 12: Cinsiyet dağılımına göre öğrenci grafiği (ÇAKÜ)

ÖĞRENİM DURUMU	ÖĞRENCİ SAYISI
ÖN LİSANS	4.723
LİSANS	5.172
YÜKSEK LİSANS	641
DOKTORA	37
YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ	35

Tablo 5: Öğrenim durumuna göre öğrenci dağılım tablosu (ÇAKÜ)

Üniversitede öğrencilerin faaliyet yürüttüğü toplam 36 öğrenci topluluğu bulunmaktadır. Öğrenci toplulukları sağlık, spor, kültür, sosyal, siyaset, tarih, bilim, sanat ve eğitim gibi belirli başlıklar altında toplanmıştır.

Spor Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ Fenerbahçe topluluğu
2. ÇAKÜ Ultraaslan-Üni Topluluğu
3. ÇAKÜ Ankara Gücü Topluluğu
4. ÇAKÜ Üni BJK Topluluğu
5. ÇAKÜ Üni-TS Topluluğu

Kültür Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ Osmanlı Türkçesi Topluluğu
2. ÇAKÜ Atayurt Topluluğu
3. ÇAKÜ Çağlayan Gençlik Topluluğu
4. ÇAKÜ Akademik Düşünce Eğitim Medeniyet Topluluğu
5. ÇAKÜ Matematik ve Doğa Topluluğu
6. ÇAKÜ Türk Dünyası Araştırmaları Topluluğu

Sosyal Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ Yeniler Topluluğu
2. ÇAKÜ Genç Yeşilay Topluluğu
3. ÇAKÜ Arama Kurtarma Topluluğu
4. ÇAKÜ Toplumsal Dayanışma Topluluğu

5. ÇAKÜ Sosyal Gelişim ve Farkındalık Topluluğu
6. ÇAKÜ Genç Gönüllüler Topluluğu
7. ÇAKÜ Çankırı Toplum Gönüllüleri Topluluğu
8. ÇAKÜ Eğitim ve Topluma Hizmet Topluluğu

Eğitim Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ Kariyer Yönlendirme Topluluğu
2. ÇAKÜ B.B.Y Yaşam Boyu Öğrenme Topluluğu
3. ÇAKÜ Düşünce Topluluğu
4. ÇAKÜ Bankacılık ve Finans Topluluğu
5. ÇAKÜ ERASMUS Öğrenci Topluluğu
6. ÇAKÜ Genç Turizmciler Topluluğu
7. ÇAKÜ Ekonomi Topluluğu
8. ÇAKÜ Çalışma Ekonomisi Endüstri Topluluğu
9. ÇAKÜ Sosyoloji Topluluğu

Siyaset Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ Uluslar Arası İlişkiler Topluluğu
2. ÇAKÜ 15 Temmuz Milli İrade ve Demokrasi Topluluğu

Tarih Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ Çağlayan Gençlik Topluluğu

Bilim Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ AR-GE İnavasyon Topluluğu

Sanat Başlığı Altında Toplanan Öğrenci Toplulukları:

1. ÇAKÜ Medya ve Girişimcilik Topluluğu
2. ÇAKÜ Tiyatro Topluluğu
3. ÇAKÜ Güzel Sanatlar Topluluğu
4. ÇAKÜ Sinema ve Fotoğraf Topluluğu
5. ÇAKÜ Halk Oyunları Topluluğu

Üniversite bünyesinde öğrenci topluluklarının yanı sıra 8 adet Uygulama ve Araştırma Merkezi bulunmaktadır (<https://karatekin.edu.tr/default.aspx>).

4.4.2. Çankırı Üniversitesi Bünyesinde Faaliyet Gösteren Gayri Resmi Öğrenci Toplulukları Olayları

Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrenci olayları noktasında en yakın üniversiteler arasında yer almaktadır. Bu durumu yeni kurulmuş bir üniversite oluşuyla veya sahip olduğu

öğrenci profili ile açıklamak mümkündür. Meydana gelen olaylar siyasi amaç taşıyan hareketlerle sınırlı kalmanın yanında, genel olarak büyümeden sorunsuzca dağılan hareketler olmuştur. Örneğin her yıl üniversitede Ege Üniversitesinde hayatını kaybeden Fırat Yılmaz Çakıroğlu için yapılan anma töreni gibi eylemler yapılmaktadır. Ankara Üniversitesi ve ODTÜ’de görülen hareketli gençlik burada yerini daha sakin gençlere bırakmıştır.

Uludere Eylemi: Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluyazı Kampüsünde bir grup öğrenci, Şırnak’ın Uludere İlçesinde 34 kişinin hayatını kaybettiği olayın yıldönümü için 30 kadar öğrenci basın açıklaması yapmak istemişlerdir. Üniversite yönetimi öğrencilerin açıklama yapmasına izin vermezken, aynı zamanda açıklama yapmak isteyen grubun çevresinde karşı gruptan olan öğrenciler toplanmaya başladığı çevrede gözlemlenmiştir. Atılan sloganlar sonucu grupların karşı karşıya gelmesinden endişe duyan yönetim, güvenlik güçlerine üniversiteye girmeleri için çağrıda bulunmuştur. Yapılan çağrı üzerine üniversiteye çok sayıda güvenlik gücü gelirken, basın mensuplarının olaya ilişkin görüntü almasına izin verilmemiştir. Çıkan kargaşada okul dersliklerine sığınan öğrencilerin güvenlik açısından dışarı çıkmalarına izin verilmedi. Güvenlik güçlerinin aldığı tedbirler sonucu basın açıklaması yapamayan topluluk, aynı tedbirler eşliğinde olaysız biçimde dağılmıştır (<http://www.milliyet.com.tr/cankiri-da-uludere-eylemi-cankiri-yerelhaber-542721/>).

Konsey Seçimi: Ekim 2011 tarihinde Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrenci konseyi seçimlerinde siyasi görüşleri farklı olan iki grup arasında gerginlik meydana gelmiştir. Konsey seçimi için öğrencilerin rektörlük binasına geldiği sırada bir grup öğrenci bina içerisinde oturma eylemi başlatmışlardır. İki grup arasında çıkan sözlü atışma kısa süre içerisinde taşlı sopalı kavgaya dönüşmüştür. Yönetim öğrencilere provokasyona gelmeyin çağrısı yapsa da öğrenciler arasındaki gerilim artış göstermiştir. Olay üzerine çevik kuvvet okula gelerek sakinliği sağlamaya çalışmış ancak başarılı olamamıştır. Olay yerine gelen polisler gaz bombası kullanarak öğrencileri dağıtmıştır. Yaşanan olay sonucu yönetim seçimleri ileri bir tarihe atma kararı almıştır. Yaşanan olayın öğrenciler arasında yayılması ve iki grup arasındaki gerilimin artmasından duyulan rahatsızlık sonucu güvenlik önlemleri artırılmış ve yönetm provokasyona gelmeyin çağrılarına devam etmiştir (<https://www.cankiripostasi.com/manset/cku-ogrenci-konsey-secimlerinde-tasli-sopali-kavga-h3554.html>).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin siyaset ile olan ilişkilerini anlamaya yönelik yaptığımız bu çalışmada asıl amacımız gençliğin evrilmesinin ne düzeyde seyrettiğini anlamaktır. Araştırmamız gençlik grupları arasında önemli bir yeri olan üniversite gençliği üzerine yapılmıştır. Bunun nedeni ise üniversite gençliğinin ülke içinde sahip olacağı yerlerin değişkenlik göstermesi, en alt kademedan en üst kademeye kadar çıkabilmeleridir. Eğitim seviyelerine göre idari pozisyonlarda çalışabilmekte ve toplumda statü sahibi olabilmektedir.

Araştırmada dönemsel hareketler incelenirse de araştırmamızın evrenini Ankara Üniversitesi, ODTÜ, Kırıkkale Üniversitesi ve Çankırı Karatekin Üniversitesi oluşturmaktadır. Araştırma içerisinde üniversitelerin kuruluş yapılarının yanında öğrenci toplulukları da incelenmiş olup farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. “Kolektif Öğrenci Topluluğu” ve “Partili Gençlik Kolları” üzerinde araştırma yoğunlaştırılmıştır. Verilen dört üniversitede eylemlerin çoğunluk olarak hangi öğrenci topluluğu çerçevesinde meydana geldiği incelenmeye çalışılmıştır.

Ankara Üniversitesi Cumhuriyetin ilk üniversitesi olması özelliği ile ayrı bir öneme sahipken, öğrenci hareketleri noktasında da üniversiteler arasında ayrı bir yere sahiptir. Üniversite de faaliyet gösteren çok sayıda grup varken biz çalışmamızı üç öğrenci topluluğu üzerinde temellendirdiğimiz için sadece bu üç topluluğun eylemlerine bakılmış ve üniversitenin bu konuda oldukça zengin olduğu görülmüştür. Ankara Üniversitesi Kolektif Öğrenci Toplulukları'nın en yoğun eylem meydana koydukları üniversiteler arasındadır. Yapılan eylemler arasında en dikkat çekenlerine çalışma içinde yer vermeye çalışılmıştır.

Ankara Üniversitesi içinde Kolektif Öğrenci Topluluklarının yaptığı “Maskeli Eylem” ve “Saç Kesme Eylemi”ne çalışma içinde değinilmiştir. Maskeli eylemde eğitim sistemine yönelik yapılan bir eleştiri varken, saç kesme eylemi ise konunun tamamen ötesinde polis şiddetini hedef alan bir eylemdir. Tutuklu olan arkadaşlarının gördüğü polis muamelesine gönderme yaptıkları, polisler tarafından zorla saç kesildiği iddia edilen arkadaşlarına destek olmak amacı ile fakülte önünde saçlarını kestikleri bir eylem olmuştur.

Ankara Üniversitesi partili gençlik yapıları olarak da oldukça baskın görüşlerin hakim olduğu bir üniversite olmuştur. Üniversitenin öğrenci hareketlerinin temelini oluşturan olaylara sahne olmasının altında yatan temel nedenlerden biri de budur. Bu alanda ele aldığımız olaylar genel olarak karşıt görüşlü öğrencilerce ortaya koyulan olaylardır. Örneğin, Kuran okuyan öğrencilere yönelik yapılan ve şiddet içerikli eylem, iki görüş arasındaki

uzaklığı ortaya koymuştur. Bu eylem üniversite içerisinde mescitte Kuran sohbeti yapmak isteyen öğrencilere karşı yapılmış olan eylem olarak kayıtlara geçmiştir. Olay güvenlik güçlerinin araya girmesi sonucu çözülmüş ve iki grup taraftarlarınca büyütülse de şiddet olayları olmadan olaysız bir biçimde çözülmüştür. Diğer örnek olaylar içerisinde son dönemin gündemini oluşturan KHK'lar hakkında ve Halep Provokasyonu adını verdiğimiz eylemler vardır.

ODTÜ'ye baktığımız zaman yapılan eylemlerinin birçok amacı olsa da siyasi anlamda yapılan eylemlerin çoğunun hükümet karşıtı eylemler olduğu görülür. Üniversite bünyesinde birçok aktif öğrenci topluluğu bulunmaktadır. Ancak çalışmamız yine Ankara Üniversitesinde olduğu gibi belli gruplar üzerinde yoğunlaşmıştır. Kolektif Öğrenci toplulukları içerisinde ortaya koyulan eylemler içerisinde “ODTÜ için mücadele vakti” ve “Pankart Tutuklaması” olayları vardır. Yaşanan olaylar arasında en güncel olanlar seçilmeye çalışılmıştır. ODTÜ'nün klasikleri arasına giren mezuniyet törenleri, açılan pankartlarla her zaman ses getiren eylemlere sahne olmuştur. 2018 mezuniyet töreni sırasında açılan pankartlar, cumhurbaşkanına hakaret içermesi iddiası ile tutuklama ve göz altıları da beraberinde getirmiştir.

Siyasi olaylar kapsamında ise ilk olarak ODTÜ içinde bulunan ve provokasyon iddiaları ile gündeme gelen Mescit olayına değinilmiş, ardından ayakkabı kutuları ile yapılan tabut ile hükümete gönderme yapılmış ve tabutlu protesto olarak kayıtlara geçen eylem yapılmıştır. Son olarak Recep Tayyip ERDOĞAN'ın üniversiteye gelmesini istemeyen öğrencilerin, Başbakan Erdoğan'ın GÖKTÜRK-2 uydusunun Çin'den fırlatılışını izlemek için ODTÜ'ye gelmesi sırasında yapılan eylemlere değinilmiştir.

Araştırmanın diğer üniversitesi olan Kırıkkale Üniversitesi öğrenci olayları bakımından oldukça sakin bir üniversitedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri üniversite bünyesinde Kolektif gibi öğrenci topluluklarının ve bunlara benzeyen diğer toplulukların bulunmuyor olmasıdır. Üniversite bünyesinde faaliyet gösteren topluluklar Ülkü Ocakları, AK Gençlik vb. öğrenci yapılanmalarıdır. Üniversitenin yeni kurulmuş bir üniversite olmasının da bunun üzerinde büyük etkisi vardır.

Araştırmanın son üniversitesi olan Çankırı Karatekin Üniversitesi de tıpkı üstte bahsettiğimiz Kırıkkale Üniversitesi gibi yeni kurulmuş bir üniversitedir ve öğrenci olayları bakımından sakin üniversiteler arasında yer almaktadır. Ancak Çankırı Karatekin Üniversitesi, küçük olmasına ve Kırıkkale Üniversitesinden sonra kurulmuş olmasına rağmen daha hareketli bir üniversitedir. Bunu öğrenci profilleri arasındaki farklılıklar olarak

değerlendirmek mümkünken, öte yandan konu örgütlenmedeki farklılıklar olarak da değerlendirilebilir.

Öğrenci yapıları olarak değerlendirmeye tabii tuttuğumuz üniversiteler arasında Ankara Üniversitesi ve ODTÜ hakkında rahatlıkla bilgilere ulaşılabilirken, Kırıkkale ve Çankırı Karatekin Üniversiteleri hakkında bilgi elde etme noktasında sorun yaşanmış ve tam olarak detaylı bilgilere ulaşamamıştır. Bu noktada lisans öğrencisi olduğum Çankırı Karatekin Üniversitesi ve yüksek lisans öğrencisi olduğum Kırıkkale üniversitesi konuları içerisinde bireysel olarak deneyimlediğim konulara da değinilmiştir. Olaylar konu akışı içerisinde, anlam bütünlüğüne uygun olarak verilmeye çalışılmıştır.

Ele alınan üniversitelerden ikisi, başkentte siyasetin merkezinde büyük ve daha köklü üniversitelerken, diğer ikisi siyasetten uzak ve yeni kurulmuş üniversitelerdir. Bu tercihlerin merkezini oluşturan nokta ise, öğrenci profillerine bakmak ve üniversite yapısının öğrenciler üzerindeki etkisini incelemektir. Üniversitenin büyük olması ve sahip olunan öğrenci profilleri, ortaya koyulan eylemlerinde merkezini oluşturmaktadır. Örneğin Çankırı Karatekin Üniversitesinde güncel haberlere yansıyan duruma göre, yoğunluk gösteren Ülkü Ocakları birçok eylemde başrol oynamaktadır.

Tez çalışmamızın ilk varsayımları ise şu şekildedir:

1. Örnekleme aldığımız üniversitelerin öğrenci sayısına göre büyüklükleri ile, öğrenci toplulukları sayısı arasında doğrudan ilişki vardır.

En çok öğrenciye sahip olan Ankara Üniversitesi'nde 66796 öğrenci ve yeni açılacak olanlarda dahil olmak üzere toplam 127 öğrenci topluluğu, sonrasında ODTÜ'de 27975 öğrenci ve 137 topluluk, Kırıkkale Üniversitesi'nde 37692 öğrenci ve 45 öğrenci topluluğu son olarak ise Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde 10608 öğrenci ve 36 öğrenci toplulukları bulunmaktadır. Varsayımımız %75 oranında doğrulanırken, sadece ODTÜ'de öğrenci toplulukları, öğrenci sayısına paralel gitmemektedir.

2. Üniversitelerin yaşı ile öğrenci sayısı artış ve azalışı paralellik göstermektedir.

Üniversitelerde öğrenci sayısı genel olarak hiçbir zaman azalış göstermemiş, grafikler hep artış yönünde hareket etmiştir. Buna noktada düşünülerek bakıldığı zaman olarak 1936 yılında kurulan Ankara üniversitesi aktif öğrencisi 66796, 1956 yılında kurulan ODTÜ'nün aktif öğrencisi 27975, 1992 yılında kurulan Kırıkkale Üniversitesi aktif öğrenci sayısı 37692 ve 2007 yılında kurulan Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin aktif öğrenci sayısı 10608'dir. Bu

noktada varsayımın dışında kalan tek üniversite yine ODTÜ'dür. Bunun nedeni olarak da kontenjanların sınırlı olması ve bunun üzerine çıkılmaması gösterilebilir.

3. Gayri resmi öğrenci örgütlenmelerinin bir kısmı genelde siyasi parti ve terör örgütleri ile bire bir şekilde bağlantılı ve hatta gizli kalmak isteyen dini cemaat-tarikat örgütlenmeleri şeklinde olmaktadır.

YÖK yönetmeliğinin dışında oluşan öğrenci örgütleri, belirli bir ideoloji sonucu ortaya çıkmış ve bu ideolojiye hizmet eden örgütlerdir. "Müslüman Hanımlar Topluluğu" gibi topluluklar bu topluluklara örnek oluşturmakta ve resmi kayıtlar içerisinde yeri olmasa da partilere ait gençlik kolları da bu doğrultu da oluşturulan örgütlerdir.

4. Resmi öğrenci topluluklarının faaliyetlerine nazaran gayri resmi öğrenci örgütlenmelerinin faaliyetleri kamuda ve medyada daha çok ilgi görmektedir.

Ankara Üniversitesi bünyesinde bulunan 127 topluluk, ODTÜ bünyesinde bulunan 137 topluluk, Kırıkkale Üniversitesi bünyesindeki 45 topluluk ve Çankırı Karatekin Üniversitesi bünyesindeki 36 topluluk yıl içerisinde farklı farklı aktiviteler, programlar ve projeler (Bale gösterisi, Satranç turnuvası, Futbol müsabakaları gibi) oluşturmaktadır. Bu aktivite, program veya projelerin hiç biri gündemde ve medyada yer bulamamaktadır. Ancak ODTÜ'de meydana gelen Göktürk-2 olayları gündemde, siyasette ve medyada yer bulmaktadır. Bu olaylar en dikkat çeken ve gezi olaylarından sonra gündemde yoğunluğu yüksek olan olaylardır.

5. Ankara gibi büyük bir metropolde yer alan üniversitelerdeki eyleme dönüşen olaylar ve organize eylemler sadece sayı ve sıklık olarak, Çankırı ve Kırıkkale gibi orta ve küçük ölçekli şehirlerdeki üniversitelerin eylemlerinden daha fazla olmakla kalmayıp, içerikleri de bazen benzerlikler bazen de farklılıklar göstermektedir.

Ankara'da bir yılda hemen hemen her ay farklı konularda bir öğrenci olayı yaşanırken, Kırıkkale ve Çankırı'da bu olay sayısı ve sıklığı düşmektedir. Ankara'da yaşanan olaylar gündemi takip eden (KHK Olayları, Halep Provokasyonu vb.), çevreci (Greenpeace, Gezi Olayları vb.) gibi olaylar olarak ortaya çıkarken, Kırıkkale ve Çankırı'da yaşanan öğrenci olayları daha ideolojik boyutta kalmaktadır. Ankara'da katılım sayısının da artması sonucu eylemler büyük ilgi görürken, küçük ölçekli illerde bu durum anma tarzında yapılan ve tören havasında geçen eylemler olmaktadır. Bu farklılığa her yıl Kırıkkale ve Çankırı'da

yapılan Fırat Yılmaz Çakıroğlu anması ve Ankara'da yapılan LGBTİ onur yürüyüşü örnek olmaktadır.

6. Örnekleme alınan üniversitelerdeki eylemlerin medyaya yansımaları ve çerçevelenmesi genelde negatif yönleriyle aktarılmakta, kamuda bu tür gençlik hareketleri ile ilgili olumsuz bir imaj yaratılmaktadır.

Medyada olayların taraflı yansıtılması ve olaylara ilişkin yoğunluk olarak şiddet içeren bölümlerin verilmesi kamuda gençlik hareketlerine karşı olumsuz bir bakış olmasına neden olmaktadır. Bu duruma örnek olarak medyanın, Çankırı Karatekin Üniversitesinde yaşanan Uludere olaylarına yönelik yaptığı açıklamanın gerçeği yansıtmaması sonucu yönetim tarafından uyarılması ve haberin düzeltilmesini istemesi durumu alınabilir. Bunun dışında yaşanan gençlik olaylarında medya her zaman taraflı bir dil kullanmış ve konuları belirli ideolojiler çerçevesinde yansıtmıştır. Gezi olaylarında gençlerin üzerinde durdukları söylemlere az yer verilirken, Başbakanın konu üzerinde yaptığı değerlendirmelere medyada yüksek miktarda yer verilmiştir. Halkın bakış açısında değişiklik amaçlanmış ve gençlik olayları tehlikeli olarak değerlendirilmiştir. Çalışma içerisinde bu konuda yapılan açıklamalara yer verilmeye çalışılmıştır.

7. Bu üniversitelerde gerçekleşen eylemlerin büyük bir bölümünün basına yansımamasından dolayı bu grupların kamuya seslerini duyurma ve farkındalık yaratma olasılıkları ciddi derecede sınırlanmaktadır.

Üçüncü varsayımda değindiğimiz noktaya paralel olarak, gençlik örgütlerinin bir kısmı siyasi ideolojilere ve dini cemaat-tarikat yapılanmalarına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bir kısmı da bunların dışında bağımsız örgütler olarak varlıklarını korumaktadırlar. Bağımsız olarak varlıklarını sürdüren örgütlerin eylemleri medyada çok yer bulmazken, bağımlı bağımsız örgütlerin eylemleri medyada daha çok yer almaktadır. Görünmez örgütlerde yine marjinal gruplar varken, etkili olan örgütlerde ideolojik yatkınlık olan örgütler vardır. Örneğin ODTÜ'lü hayvan severler topluğunun açıklamalarının veya dini değer taşıyan açıklamaların sıkça yer bulması gibi.

8. Üniversiteler arası eylem gerçekleşmesi kısıtlı olsa da bu eylemler sırasında öğrenciler arası işbirliği ve dayanışma örneği görülebilmektedir.

Üniversite öğrencileri çoğu zaman kendi örgütsel eylemlerini ortaya koysalar da bazı eylemlerde bir araya gelme durumu gösterirler. Bu duruma pankart sonucu tutuklanan

arkadaşlarına destek amacıyla toplanan Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri örnek gösterilebilir. Bu durum genel olarak üniversite de örgütlenmesi bulunmayan toplulukların, örgütlü halde olan çatı altında eylem yapması olarak değerlendirilebilmektedir.

9. Üniversite gençlik eylemlerinin diğer aynı konularda yapılan eylemlerden farklarından biri, eylemlerin genel olarak okul sınırları içinde veya okulun yakın çevresinde gerçekleşmesi, çok küçük bir kısmının kamuya açık ve halka etki edebilecek alanlarda gerçekleşmesidir.

Gençlik eylemleri genel olarak gündemi takip eden ya da öğrenciler olarak rahatsız oldukları durumu dile getirmek amacı ile yapılan eylemlerdir. Ancak bu eylemler genel olarak üniversite içinde yapılan eylemlerdir. Sadece yönetimin izin vermediği durumlarda üniversite kapısında yapılan eylemler olmuşlardır. Halep konusunda veya güncel olan KHK'lar noktasında Ankara'da Kızılay Karanfil sokakta birçok eylem yapılırken üniversitelerde yapılanların bunlardan farkı, mekansal farklılıklardır. Çalışma içerisinde bu tip eylemlere sıkça yer verilmeye çalışılmıştır.

Araştırmalar göstermektedir ki, genç insanlar daha çok okul, iş yeri ve cemiyet organizasyonlarında sivil katılım gerçekleştirmektedir. Çünkü arkadaşları veya arkadaşlarını ilgilendiren problemlere dahil olma imkanları en çok bu ortamlarda gerçekleşmektedir.

Yetişkinler ise gençlerin katılımın veya eylemlerinin yetersiz yada negatif şekilli olacağını düşünürler ve yapılan eylemlere değer vermezler. Bu tutum ve yaklaşım gençlerin eylem yapması noktasında motivelerinin kırılmasına ve daha az katılım göstermesine, kendi eylemlerinin değersizleştirilmesine neden olmuştur.

Genç sivil katılım için beş temel öneri;

- 1) İlk öneri gençliğin katılım derecesi hakkındadır. Gençliğin katılım derecesi hakkında açık ve net olunmalıdır. Gençler hangi evrede dahil olacaklarına karar verebilmelidir. Bu evreler programın planlanması, dizaynı, gelişimi ve uygulanması olarak belirlenebilir.
- 2) Genç insanların kendi ilgi ve yaşanmış tecrübeleriyle ilgili konular olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü gençler bu konularda daha tutkulu olmaktadır.
- 3) Araştırmalar göstermektedirki genç insanlar sosyal problemler ile ilgilenmekte ancak kendilerini bu problemlerden sorumlu hissetmemektedirler. Dolayısı ile problem çözüme noktasında da bir sorumluluk sahibi değildirler. İşte bu yüzden sivil katılım programları

hareket-uygulama temelli yada uygulamaya hazırlayan içerikte olmalıdır. Yani gençlik hareketlerinin önemi bu hedeflere ulaşacak gerçek fırsatlar yaratmasında yatmaktadır.

- 4) Analiz ve yansımayı değerli kıl ve geliştir. Aksiyon sivil yetenek ve tecrübeleri geliştirmekte gerekli bir unsurken, genç insanlar dizayn, uygulama ve sonuçları değerlendirme konusunda eğitilmeli ve katılımları sağlanmalıdır.
- 5) Genç-Yetişkin ortaklığının fırsatlarını sağlayan genç ve yetişkinler arasında yakın ortaklı süreçlerini tecrübe ederek yetişkinlerin sıklıkla gençlik programlarında rehber ve teşvik edici unsur olarak kullanılmasını sağlayın.

KAYNAKÇA

AK Parti Tüzüğü, 2007

AKIN M. H.(2009),“*Siyasal Toplumsallaşma Sürecinde Gençlik Teorik Ve Uygulamalı Bir Çalışma*” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya

AKTEL, M. (2001), “Küreselleşme Süreci Ve Etki Alanları”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Cilt 6, Sayı 2, İdari Ve İktisadi Bilimler Fakültesi Yayını

AL, H. (2002), “*Bilgi Toplumu Ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi*”, Bilim adamı Yayınları

ALBAYRAK, M. (2004), “*Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)*”, Phoenix Yayınları, Ankara

ALEMDAROĞLU A. (2005), “*Bir İmkan Olarak Gençlik*”, Birikim Dergisi, Sayı: 196

ALTHUSSER, L. (1994), “*İdeoloji Ve Devletin Yüce Nesnesi*”, Ayrıntı Yayınları, İletişim, İstanbul

ALTIPARMAK, İ. B.(2014), “*Öğrencilerin Siyasal Sosyalleşmesi Üzerine Ailenin Etkisi*”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:14, Sayı:3

ARMAĞAN, A.(2013), “*Gençlerin Sanal Alanı Kullanım Tercihleri Ve Kendilerini Sunum Taktikleri: Bir Araştırma*”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 27

ASLANDAŞ, A. S., Bıçakçı B. (1995), “*Popüler Siyasal Deyimler Sözlüğü*”, İletişim Yayınları, İstanbul

Avrupa’da Cinsel Yönelim Ve Cinsiyet Kimliğine Dayalı Ayrımcılık, Avrupa Konseyi Yayıncılık, Eylül, 2015

AYDEMİR Ş. S.(1991), “*İkinci Adam*”,Cilt: 3, Remzi Kitabevi, İstanbul

AYDEMİR, S. S. (2016), “*27 Mayıs 1960 Askeri Darbesine Giden Süreçte Üniversitenin Etkisi*”, International Journal Of Eurasian Education And Culture Dergisi, Sayı 1

Bağımsızlık Demokrasi Ve Sosyalizm Mücadelesinde Gençlik, Boran Yayınevi, 1999

BAŞGİL, A. F. (2008), “*27 Mayıs İhtilali Ve Sebepleri*”, 4. Baskı, Yağmur Yayınları, İstanbul

BEKTAŞ, H. (2004), “*Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak İnternet*”, Tablet Kitabevi, Konya

BEŞİRLİ, H. (2013), “*Gençlik Sosyolojisi: Politik Toplumsallaşma ve Gençlik*”, Siyasal Kitabevi, Ankara

- BİLGİÇ, E.E., Kafkaslı, Z. (2013), “*Gencim Özgürlükçüyüm, Ne İstiyorum? #Direngeziparkı Anket Sonuç Raporu*”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- BİNGÖL, Y., Tanrıver, N. (2011), “*Bilgi Çağında Değişen Sosyal Hareketler: Sanal Eylemler*”, The Journal Of Knowledge Economy & Knowledge Management , Sayı 6
- BİRAND, M. A., DÜNDAR, C, ÇAPLI, B. (2007), “*Demirkırat, Bir Demokrasinin Doğuşu*”, Doğan Kitap Yayınları, İstanbul
- BULUT, S. (2009), “*27 Mayıs 1960’tan Günümüze Paylaşılamayan Demokrat Parti Mirası*” Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 19
- CANATAN, K. (2014), “*Gezi Eylemleri Ve Gençliği Anlamak!*”, Birey Ve Toplum Dergisi, Cilt 4, Sayı 7
- CEYLAN, S. (2008), “*Demokrat Parti İktidarı Döneminde Üniversite Eğitimi (1950-1960)*”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Tarih Öğretmenliği Programı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir
- CHP YÖNETMELİĞİ, 2004
- COŞKUN, M. K. (2007), “*Süreklilik Ve Kopuş Teorileri Bağlamında Türkiye’de Eski Ve Yeni Toplumsal Hareketler*”, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 61, Sayı 1
- ÇALIŞKAN, K. (2017), “*Siyasi Kültür Teorisi (The Civic Cultur) Ve Eleştirisi*”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 50, Sayı 1
- ÇAM E. (2005), “*Siyaset Bilimine Giriş*”, Der Yayınları, İstanbul
- ÇEBİ S., ŞAHİN A. Y.(2011), “*Türkiye’de Gençliğin İnternet Üzerinden Katılımı Özelinde Genç Siyasallığı Ve Müzakereci Demokrasi, Katılımın -E Hali: Gençlerin Sanal Alemi*”, Derleyen: Aslı Telli Aydemir, Alternatif Bilişim Derneği, İstanbul, 2011
- ÇUHADAR, A. (2006), “*Üniversite Öğretim Elemanı Ve Öğrencilerinin Demokrasi Anlayışlarının Siyasal Toplumsallaşma Bağlamında Cinsiyet*”, Bilim Alanı, Akademik Aşama Ve Siyasal Katılımcılık Değişkenleri Açısından İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana
- ÇUKURÇAYIR, M. A. (2000), “*Siyasal Katılma Ve Yerel Demokrasi*”, Yargı Yayınevi, Ankara
- DEMİRBILEK, S. (2007), “*Cinsiyet Ayırıcılığının Sosyolojik Açidan İncelenmesi*”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, Cilt: 44, Sayı:511
- DENİZ, A. Ç. (2012), “*Eğitimli Gençliği Anlamada Yeni Bir Tipoloji Önerisi: Cool Gençlik*”, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:5, Sayı: 2

- DİKİCİ, A. (2009) “*Demokrat Parti Döneminde İç Güvenlik Ve Polis Teşkilatı*” Akademik Bakış, Cilt 3, Sayı 5
- DURSUN, D. (2014), “*Siyaset Bilimi*”, Beta Yayınevi, Ankara
- DUVERGER, M. (1998), “*Siyaset Sosyolojisi: Siyasal Bilimin Öğeleri*”, Varlık Yayınları, İstanbul
- ERBAY, Y.(1998), “*Kavram Olarak Küreselleşme*”, Yeni Türkiye, 21. Yüzyıl Özel Sayısı-I, Sayı 19
- EROĞUL, C. (1990), “*Demokrat Parti Tarihi Ve İdeolojisi*”, İmge Kitabevi, Ankara
- EROĞUL, C. (1999) *Devlet Yönetimine Katılma Hakkı*, İmge Yayınları, Ankara.
- EROĞLU, C.(2003), “*Demokrat Parti: Tarihi Ve İdeolojisi*”, İmge Kitabevi, Ankara
- ESGİN, A. (1999), “*Gençlik-Siyaset İlişkisinin Niteliği: Üniversite Gençliğinin Siyasal Yönelim Ve Davranışlarını Belirleyen Etmenler, Cumhuriyet Üniversitesi Örneği*”, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas
- FORD, T.V., GİL, G. (2001). “*Radical Internet Use, Radical Media: Rebellious Communication And Social Movements*” (Ed. J.D.H. Downing, T.V. Ford, G. Gil, L. Stein). Sage, London.
- FOTİ, B. (2013), “*Gezi Direnişi: Türkiye'nin Enteresan Başlangıcı*” Gezi Broşürleri 5, Agora Kitap, İstanbul
- GALLAND O. (2011), “*La Sociologie De La Jeunesse*” Armand Colin Yayınları, Paris
- GAYTANCIOĞLU S. (2011), “*Demokrat Parti İktidarı Ve Vatan Cephesi*” Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne
- Gençlik Çalışmaları Birimi, İstanbul Gençliği: “*Stk Üyeliği Bir Fark Yarattıyor Mu?*”, Derleyen: Zeylan Umut, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006
- GÖNAY, S. (2011), “*Üniversite Tarihinde Ellili Yıllar Ve 27 Mayıs İhtilalinin Etkileri*”, Sosyoloji Dergisi, 3. Dizi, Sayı 23.
- HABERMAS, J. (2001), “*İletişimsel Eylem Kuramı*”, Kabalcı Yayınevi, İstanbul
- HALE, W. (1996), “*Türkiye’de Ordu Ve Siyaset, 1789’dan Günümüze*”, Çev. H. Fethi, Hil Yayınları, İstanbul
- HANK, J., Vd. (1999), “*Kimlikler, Sikayetler Ve Yeni Sosyal Hareketler*”, Yeni Sosyal Hareketler, (Ed. Kenan Çayır), Kaknüs Y., İstanbul.
- HEGEDUS, Z. (1989), “*Social Movements And The Social Change In Self, Creative Society: New Civil Initiatives In The International Arena*”, International Sociology, sayı 4

- HEYWOOD, A. (2007), “*Siyasi İdeolojiler: Bir Giriş*”, Çev. Bayram, Ahmet K.,Tüfekçi, Özgür, İnanç, Hüsamettin, Akın Şeyma, Kalkan, Buğra, Adres Yayınları, Ankara
- HÖKE, E. (1989), “*1960’lardan 1980’e Gençlik ve Mücadelesi*”, Simge Yayınevi, İstanbul
- İŞİK, G. (2013), “*Yeni Toplumsal Hareketler Ve Sanal Gerçeklik Boyutunda Gezi Parkı Eylemleri*”, Selçuk İletişim, Cilt 8, Sayı 1
- KABACALI, A. (1994), “*Türk Basınında Demokrasi*”, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- KAĞITÇIBAŞI Ç. (1999), “*Yeni İnsan Ve İnsanlar*”, Evrim Yayınevi, İstanbul
- KALAYCIOĞLU E. (1984), “*Karşılaştırmalı Siyasal Katılma: Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*”, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- KAOS GL (Aylık Politik Dergi), Sayı-1, Ankara, Eylül 1994
- KARAGÖZ, K. (2012), “*Yeni Medya Çağında Dönüşen Toplumsal Hareketler Ve Dijital Aktivizm Hareketleri*”, İletişim Ve Diplomasi Dergisi, Sayı 1
- KARAPINAR, K. (2006), “*Türkiye’de Sayısal Platform Yayıncılığı Ve Digitürk Beklentiler Ve Sorunlar*”, Yeni İletişim Ortamları Ve Etkileşim Uluslararası Konferansı Kitabı, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, İstanbul
- KARASU, B.(2011), “*Ne Hastalık Ne Suç Ne Günah, LGBT Hakları İnsan Hakları, Ne Kitapsız, Ne Kedisiz, Ne KAOS GL’siz*”, KAOS GL Aylık Politik Dergi, Ayrıntı Basımevi, Ankara, Ekim
- KESİM, M. (2008), “*Uzaktan Eğitim Teknolojilerindeki Yönelimler İpv4*”, Uluslararası Uzaktan Eğitim Konferansı, Ekim
- KOZANOĞLU, H.(2005), “*Yuppieler, Prenslar Ve Bizim Kuşak*”, İletişim Yayınları, İstanbul
- LELANDAİS, G. E. (2009) “*Sosyal Hareketler Teorileri ve Küreselleşme*”, Çoban, B. (haz.), Yeni Toplumsal Hareketler, Kalkedon, İstanbul
- LÜKÜSLÜ, D.(2005), “*1960’lardan 2000’lere Gençlik Tipleri: Maddeci Başarıcı Manager Tipten Yuppie Ve Tiki’ye*”, Birikim Dergisi, Sayı: 196
- LÜKÜSLÜ, D. (2012), “*Türkiye’de Gençlik Miti: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği*”, İletişim Yayınları, İstanbul
- LÜKÜSLÜ, D., YÜCEL, H. (2013), “*2000’li Yılları Gençlik Üzerinden Okumak, Gençlik Halleri: 2000’li Yıllar Türkiye’sinde Genç Olmak*”, Derleyen: Lüküslü Demet Ve Yücel Hakan, Efil Yayınları, Ankara

- MCADAM, D., McCARTHY, J.D., ZALD, M.N, (1996), “*Comparative Prspectives On Social Movements: Political Opportunitues, Mobilizing Structures, and Cultural Framings*”, Cambridge University Press, Cambridge
- NEYZİ, L. (2011), “*Türkiye’de Kamusal Söylemde Gençlik Kurgusunun Değişimi: Katılımın -E Hali: Gençlerin Sanal Alemi*”, Derleyen: Aslı Telli Aydemir, Alternatif Bilişim Derneği, İstanbul
- NEVEU E. (2011), “*Sociologie Des Mouvements Sociaux*”, La Decouverte Yayınları, Paris
- NÜFUSÇU, G. A. (2013), “*Türkiye’de Gençlik Ceza Adaleti: Gençlere Rağmen Gençler İçin, Gençlik Halleri: 2000’li Yıllar Türkiye’sinde Genç Olmak*”, Derleyen: Lüküslü Demet Ve Yücel Hakan, Efil Yayınları, Ankara
- OFFE, C. (1999), “*Yeni Sosyal Hareketler: Kurumsal Politikanın Sınırlarının Zorlanması, Yeni Sosyal Hareketler*”, Editör: Kenan Çayır, Kaknüs Yayınları, İstanbul
- ÖNDER, T.(2003), “*Ekoloji, Toplum Ve Siyaset*”, Odak Yayınevi, Ankara
- ÖZEN, H., AVCI, Ö. (2013), “*Heryer Taksim Her Yer Direniş: Kentsel Bir Hareketin Ulusal Yayılımı*”, Atılım Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 1-2
- ÖZEN, H. (2009), “*Located Locally, Disseminated Nationally: The Bergama Movement*” Environmental Politics, Cilt 18, Sayı 3
- ÖZEN, H. (2012), “*Criminalization Of Environmental Protesters: The Turkish State Against Local Environmental Struggles*” Uluslararası Çalıştay Bildirisi “Whose Natural Resources? Criminalization Of Social Protest İn A Globalizing World” 26-27 Nisan, Onati, İspanya.
- ÖZER, Y. E. (2011), “*Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı Ve Yerel Yönetimlerin Rolü*”, Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 1, İzmir
- ÖZMEN A. F. (2011), “*Politik Bir Gençlik Kuşağı: Post 80 Alevi Gençliği*”, Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 1
- ÖZTEKİN A. (2003), “*Siyaset Bilimine Giriş*”, Siyasal Yayınevi, Ankara
- PRİNT, M. (2007), “*Citizenship Education And Youth Participation İn Democracy*”, British Journal Of Educational Studies, Cilt 55, Sayı 3
- SEKAM (2013), Türkiye’de Gençlik, İstanbul.
- SCHİLDKRAUT, D.(2005), “*The Rise And Fall Of Political Engagement Among Latinos: The Role Of İdentity And Perceptions Of Discrimination*”, Politik Behavior, cilt 27, sayı 3
- SOYDAN, M. K. (2012), “*Küreselleşme Sürecinde Medyanın Rolü*”, Radyo Ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanlık Tezi, Ankara
- SUGUR, N. (1995), “*Global İşletme, Yerel Emek; Türkiye’de İşçiler Ve Modern Fabrika*”, İletişim Yayınları, İstanbul

- ŞAHİNBAŞ, Y. (2016), “Gençliğin Siyaset Algısı Ve Yönelimleri: Trakya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma” Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ana Bilim Dalı Bastırılmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne
- TAHİNCİOĞLU, G. GÖKTAŞ, K. (2013), “Öğrencilere Bu İş Mi Öğrettiler?”, İletişim Yayınları, İstanbul
- TANİLLİ, S. (2003), “Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz”, Adam Yayınları, İstanbul
- TİMİSİ, N. (2003), “Yeni İletişim Teknolojileri Ve Demokrasi”, Dost Kitapevi, Ankara
- TORUNTAY, H. (2011), “Takım Rollerini Çalışması: X Ve Y Kuşağı Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı İnsan Kaynakları Yönetimi Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- TUĞAL, C. (2013), “Gezinin Yükselişi, Liberalizmin Düşüşü” Gezi Broşürleri 4: Agora Kitaplığı, İstanbul
- TUTAR, H. (2000), “Küreselleşme Sürecinde İşletme Yönetimi”, Hayat Yayıncılık, İstanbul
- TURAN, İ. (1977), “Siyasal Sistem Ve Siyasal Davranış”, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, No: 389.
- TÜRK, A. (2013), “Y Kuşağı”, Kafekültür Yayıncılık, İstanbul
- Türkiye’de LGBT Yurttaşlara Yönelik İnsan Hakları İhlalleri, TC. Birleşmiş Milletler Evrensel Periyodik İnceleme Sunumu, 21. EPİ Çalışma Grubu Oturumu, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi, Ocak – Şubat 2015
- TÜRKÖNE, M. E.(2005), “Siyaset”, Lotus Yayınları, Ankara
- UYAR H. (2001), “Vatan Cephesi: Türk Siyasal Yaşamında Cepheleşmelere Bir Örnek”, Buke Yayınları, İzmir
- UYGUN, S.(2013), “Bir Toplumsal İnşa Aracı Olarak Köy Enstitüleri Ve Algısı”, Eğitime Bakış: Eğitim, Öğretim Ve Bilim Araştırma Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 26
- VERGİN, N.(1986), “Hızlı Şehirleşmenin Sosyolojik Ve Siyasal Sonuçları”, Sisav Yayınları İstanbul
- YILMAZ, T. S.(1997), “Türkiye’de Gençlik Hareketleri”, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul
- YORGANCIOĞLU, S. (2006), “1965 Sonrası İslamcı Bir Öğrenci Hareketi Olarak Milli Türk Talebe Birliği”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Ana Bilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir

ZİZEK, S. (2013), “*Dünyadaki İsyanların Anlamı*”, Gezi Direnişi Broşürleri 2. Agora Kitaplığı, İstanbul
1882 Anayasası

2012 Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İhlalleri İzleme Raporu, Spod Hukuk ve Adalet Erişim Kitaplığı 2, “Türkiyeli LGBT’lerin Adalet Erişim Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Projesi”, İstanbul, Ağustos 2013

İnternet Kaynakları

ÇETİN A. G. Ve B. O., “*X Ve Y Kuşağı: Çalışmanın Anlamında Bir Değişme Var Mı*”, [Http://Dergipark.Ulakbim.Gov.Tr/Ejovoc/Article/View/5000087396](http://Dergipark.Ulakbim.Gov.Tr/Ejovoc/Article/View/5000087396)

Erişim Tarihi: 21.03.2015

ÇOBAN, B. (2009), “*Toplumsal Hareketler Ve Radikal Medya*”, [Www.Academia.Edu.Tr](http://www.Academia.Edu.Tr)

Erişim Tarihi: 03.05. 2017

DİLBER F., “*Siyasal Katılıma Etki Eden Psikolojik Faktörler Ve Seçmen Tercihine Etkisi: Karaman Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması*”, Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 35
<http://www.Akademikbakis.Org/Eskisite/35/31.Htm> Erişim Tarihi: 27.02.2017

ERSOY, E. (2009), “*Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın Ve Erkek Kimliği Malatya Örneği*”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 2, Sayfa: 209-230, ELAZIĞ
<http://www.sabah.com.tr/saglik/2015/09/18/klineferter-sendromunun-belirtileri-ve-tedavisi>
Erişim Tarihi: 17.12.2017

GÖKER, G. (2013), “*İnternetsiz Devrim Mümkün Mü?*”, [Http://İnet-Tr.Org.Tr](http://İnet-Tr.Org.Tr)

Erişim Tarihi: 13.06. 2017

Konda Araştırması, (2013), “*Gezi Parkı Araştırması*”, Konda, İstanbul www.Konda.Com.Tr
Erişim Tarihi: 10.09.2017

PRENSKY, M. (2001), “*Digital Natives, Digital Immigrants Do They Really Think Differently*”, <https://www.Google.Com.Tr/Url?Sa=T&Rct> Erişim Tarihi: 17.03.2017

SAVAŞ, A. (T.Y.), Klavye Delikanlılığı Mı, Devrimin Anahtarı Mı?

<http://www.Sabah.Com.Tr/Pazar/2013/01/06/Klavye-Delikanliligi-Mi-Devrimin-Anahtari-Mi>
(Erişim Tarihi: 12.03.2013)

Uçkan, Ö. (2010) “*Dijital Aktivizm Ne Kadar Etkili?*”, Gennaration, S:5, Mayıs,
<http://www.Gennaration.com.Tr/Yazarlar/Dijital-Aktivizm-Ne-Kadar-Etkili/>
Erişim Tarihi: 12.04.2017

Youth Civic Engagement, United Nations Department of Economic And Social, 2016,
www.unworldyouthreport.orgpdf Erişim Tarihi: 24.07.2018

YÜKSEKBİLGİLİ Z. (2013), “Türk Tipi Y Kuşağı”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,
Cilt:12, Sayı:45, www.Esosder.Org Erişim Tarihi: 25.11.2017

<http://www.haber7.com> Erişim Tarihi: 07.05.2017

<http://www.greenpeace.org/turkey/tr/news/vitrin-mankenlerinden-zara-onunde-eylem-241112/> Erişim Tarihi: 20.10.2017

<http://www.corumhaber.net/turkiyede-sag-sol-anlayisi-makale,472.html> Erişim Tarihi:
10.02.2018

<http://www.kolektifler4.net/category/kolektif-nedir/> Erişim Tarihi: 06.05.2018

https://www.wikisosyalizm.org/%C3%96%C4%9Frenci_Kolektifleri#Kurulu.C5.9Fu Erişim
Tarihi: 06.05.2018

<http://www.kolektifler4.net/yazilarimiz/universitelilerin-yasal-tefecisi-kyk-umut-deniz-yorulmaz-universiteli-gazetesi/> Erişim Tarihi: 08.05.2018

<http://www.kolektifler4.net/category/kolektif-nedir/> Erişim Tarihi: 08.05.2018

<http://www.milliyet.com.tr/kuzu-ya-yumurta-atanlara-4-yil-istendi-gundem-1419584/> Erişim
Tarihi: 08.05.2018

<http://www.milliyet.com.tr/kuzu-ya-yumurta-atanlara-4-yil-istendi-gundem-1419584/> Erişim
Tarihi: 08.05.2018

<http://www.sabah.com.tr/saglik/2015/09/18/klineferter-sendromunun-belirtileri-ve-tedavisi>
Erişim Tarihi: 10.05.2018

<http://www.ihha.com.tr/ankara-haberleri/ankara-universitesi-ndeki-sac-kesme-eylemi-ankara-1016/> Erişim Tarihi: 17.12.2018

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-221934/> Erişim Tarihi: 12.05.2018

<https://www.ankara.edu.tr/kurumsal/tanitim/tarihce/> Erişim Tarihi: 15.05.2018

<http://sks.ankara.edu.tr/topluluk-listesi/> Erişim Tarihi: 18.05.2018

<http://sayilarla.ankara.edu.tr/projeler.html> Erişim Tarihi: 20.05.2018

www.politus.org.tr Erişim Tarihi:07.05. 2017

www.e-siber.com Erişim Tarihi: 07.05. 2017

www.dw.de Erişim Tarihi: 08.05.2017

www.aktuelpsikoloji.com Erişim Tarihi: 10.05.2017

www.ekopolitik.org Erişim Tarihi: 20.05.2017

www.alternatifpolitika.com Erişim Tarihi: 20.05.2017

www.change.org Erişim Tarihi: 20.05.2017

www.pennlive.com Erişim Tarihi: 20. 05. 2017

www.hasanonat.net Erişim Tarihi: 08. 02.2018

<http://www.corumhaber.net/turkiyede-sag-sol-anlayisi-makale,472.html> Erişim Tarihi: 03.05.2018

https://www.wikisosyalizm.org/%C3%96%C4%9Frenci_Kolektifleri#Kurulu.C5.9Fu Erişim tarihi: 03.05.2018

<http://www.kolektifler4.net/category/kolektif-nedir/> Erişim Tarihi: 03.05.2018

<http://www.kolektifler4.net/yazilarimiz/universitelilerin-yasal-tefecisi-kyk-umut-deniz-yorulmaz-universiteli-gazetesi> Erişim Tarihi: 03.05.2018

<http://www.kolektifler4.net/category/kolektif-nedir> Erişim Tarihi: 03.05.2018

<http://www.milliyet.com.tr/kuzu-ya-yumurta-atanlara-4-yil-istendi-gundem-1419584/> Erişim Tarihi: 03.05.2018

<http://www.milliyet.com.tr/kuzu-ya-yumurta-atanlara-4-yil-istendi-gundem-1419584/> Erişim Tarihi: 03.05.2018

<http://www.sabah.com.tr/saglik/2015/09/18/klineferter-sendromunun-belirtileri-ve-tedavisi> Erişim Tarihi: 03.05.2018

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-221934/> Erişim Tarihi: 08.05. 2018

<https://www.ankara.edu.tr/kurumsal/tanitim/tarihce/> Erişim Tarihi: 08.05.2018

<http://sks.ankara.edu.tr/topluluk-listesi/> Erişim Tarihi: 08.05.2018

<http://sayilarla.ankara.edu.tr/projeler.html> Erişim Tarihi: 08.05.2018

<https://www.haberler.com/fakulte-onunde-maskeli-eylem-2405034-haberi/> Erişim Tarihi: 08.05.2018

<http://www.iha.com.tr/ankara-haberleri/ankara-universitesi-ndeki-sac-kesme-eylemi-ankara-1016/> Erişim Tarihi: 08.05.2018

<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=18322> Erişim Tarihi: 09.05.2018

<http://www.kolektifler4.net/haberler/ankara-universitesinden-secim-sonrasi-onlarca-sorusturma-odtude-onur-yuruyusune-katilmissin/> Erişim Tarihi: 09.05.2018

<https://www.islahhaber.net/ankara-hukuk-ta-kur-an-okuyan1> 10.05.2018

<http://www.milliyet.com.tr/ankara-universitesi-nde-eylem-ankara-yerelhaber-1097411/> Erişim Tarihi: 10.05.2018

https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/ankara-universitesinde-khk-eylemi-11-gozalti,A4VkXk32gkmzgr02gTXoCA/Bi_XGg28UEuUFVpHup2Bqg

Erişim Tarihi: 12.05.2018

<http://siyasihaber3.org/akademisyenlere-yokun-kaldirdigi-maddeden-suclama-meslegin-vakarina-uygun-davranmadiniz> Erişim Tarihi: 21.06.2018

<https://www.birgun.net/haber-detay/cebeci-de-kitap-okuma-eylemi-146837.html> Erişim Tarihi: 21.06.2018

<http://gazeteyolculuk.net/ankara-universitesi-cebeci-kampusunde-gericilerden-halep-provakasyonu> Erişim Tarihi: 21.06.2018

www.odtu.edu.tr Erişim Tarihi: 21.06.2018

<http://www.metu.edu.tr/tr/ogrenci-topluluklari> Erişim Tarihi: 21.06.2016

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/odtude-2nci-yol-tartismasi-40544366> Erişim Tarihi: 21.06.2016

<http://sendika62.org/2017/09/odtu-mezunlar-derneginden-dogan-50-yillik-ormani-1-gecede-yok-ediyorlar-444099/> Erişim Tarihi: 22.06.2016

<http://sendika62.org/2017/09/ogrenci-kolektifleri-odtu-icin-mucadele-vakti-444123/> Erişim Tarihi: 22.06.2016

<http://www.kolektifler4.net/haberler/tayyip-alemi-pankarti-acan-odtululer-tutuklandi-tutuklanmaya-tepkiler-art-arda-geldi/> Erişim Tarihi: 22.06.2016

<http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25676> Erişim Tarihi: 22.06.2016

<https://www.evrensel.net/haber/352256/odtu-8-onur-yuruyusu-yasaga-ragmen-gerceklesti>
Erişim Tarihi: 22.06.2016

<http://www.kolektifler4.net/haberler/universiteden/odtu-kolektiften-onur-yuruyusune-dair-aciklama-nefrete-yasaklara-ve-geri-egilimlere-karsi-mucadelemiz-surecektir/>

Erişim Tarihi: 23.06.2016

<http://t24.com.tr/yazarlar/orsan-k-oymen/odtunun-devrimci-ruhu-olmez,6048>

Erişim Tarihi: 23.06.2016

<http://www.radikal.com.tr/turkiye/odtude-tartaklanan-ogrenci-olayi-anlatti-1495986/>

Erişim Tarihi: 23.06.2016

<http://t24.com.tr/haber/odtude-ogrenciler-neyi-protesto-etti,219979> Erişim Tarihi: 23.06.2016

<http://t24.com.tr/haber/erdogandan-odtuye-sizin-yetistirdigimiz-ogrenciler-bunlarsa-turkiye-batmistir,220154> Erişim Tarihi: 23.06.2016

www.kırıkkaleüniuersitesi.edu.tr Erişim Tarihi: 23.06.2016

www.kku.edu.tr Erişim Tarihi: 23.06.2016

<https://oidb.kku.edu.tr/Idari/Sayfa/Index?Sayfa=20172018Say%C4%B1lar> Erişim Tarihi: 23.06.2016

<https://kku.edu.tr/Anasayfa/Sayfa/Index?Sayfa=OgrenciTopluluklar%C4%B1>Erişim Tarihi: 23.06.2016

<https://www.aksam.com.tr/guncel/kirikkale-universitesinden-gezi-parki-destegi/haber-211708>
Erişim Tarihi: 23.06.2016

<http://www.kirikkale24.com/ulkucu-firat-cakiroglu-unutulmadi/> Erişim Tarihi: 23.06.2016

<https://www.karatekin.edu.tr/default.aspx> Erişim Tarihi: 23.06.2016

<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-univ.php?u=1028> Erişim Tarihi: 23.06.2016

<https://karatekin.edu.tr/default.aspx> Erişim Tarihi: 23.06.2016

<http://www.milliyet.com.tr/cankiri-da-uludere-eylemi-cankiri-yerelhaber-542721/> Erişim Tarihi: 23.06.2016

<https://www.cankiripostasi.com/manset/cku-ogrenci-konsej-secimlerinde-tasli-sopali-kavga-h3554.html> Erişim Tarihi: 23.06.2016

Hürriyet 29 Mayıs 2013 <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/gezi-parki-icin-karar-verdik-23390657> Erişim Tarihi: 21.12.2017

Radikal 2 Haziran 2013 <http://www.radikal.com.tr/turkiye/gosterilerde-ilk-can-kaybi-1136073/> Erişim Tarihi: 21.12.2017

www.greenpeace.org Erişim Tarihi: 23.12.2017

<https://www.parlaktirgecek.com/tr/universiteler/cankiri-karatekin-universitesi> Erişim Tarihi: 24.07.2018

<https://www.parlaktirgecek.com/tr/universiteler/kirikkale-universitesi> Erişim Tarihi: 24.07.2018

<https://www.parlaktirgecek.com/tr/universiteler/ankara-universitesi> Erişim Tarihi: 24.07.2018

<https://www.parlakbirgelecek.com/tr/universiteler/orta-dogu-teknik-universitesi>

Erişim

Tarihi:24.07.2018

